

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Aprilie 2026 (Anul XVII) Nr. 206 (4/2026)

BOEM@

Aprilie 2026 (Anul XVII) Nr. 4 (206) - 52 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

4 / 2026

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul
www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: +40 726 337376

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: +40 726 337376

- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
- o Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Doina Guriță (p.13), Florentin Eduard Palaghia (p.14), Nicu Brezoianu (p.18), Nicolae Nistor (p.22), Renata Verejanu (Rep. Moldova) (p.33), Mihaela Mănășia (p.36), Lidia Zadeh (p.38), Ioan Gheorghită (p.41), Mălina Rianna Iancu (p.47)

Proză: Mihail Gălățanu: Fragmente din romanul "Cavalerii templieri" (p.3), Lucian Izadra: Tablouri... (p.19), George Dimitriu: Tagma odontoatrilor (p.24), Dumitru Băluță: Post-post-Perestroika (p.24), Constantin Geantă: Sursa (p.26), Florin Logreșteanu: Vine uarna... (p.45), Adrian Botez: Ion Lehamite și vulturul îndârjit (p.48)

Cronică de carte: Lucia Pătrașcu: Spovedania iubirii de Fănica Tănase (p.16), Laura-Gloria Iordache: Semantica trecerii în structuri poetice concentrate (p.17)

Eseu: Dragoș Niculescu: Umanismul, un program infinit. De la filosofia culturii la criza supraviețuirii (p.6), Petru Ababii: Emoție și raționament (p.29), Petru Ababii & Iosefina Schirger: Lumea întreagă este o lacrimă magna perfectă așa cum este (p.30), Maria Oprea: Haiku-ul prin "Poarta deschisă" a poetului Ion Cuzuioc (p.37), Eugen Oniscu: Marele Binefăcător - III (p.49) / Răstignit prin slăbiciune (p.50)

Note de lectură: Iosefina Schirger: Petru Ababii și a sa gândire critică filosofică (p.27), Vasile Poenaru: Cuvânt înainte al editorului (p.35), Petru Țincoca: Liezi – Humanoidul Robotică, Călătoria fascinantă în lumea celor mici (p.40), Eugenia-Lucica Delcea: Islazul - elogiul tristeții; Geraiul - odă bucuriei (impresii literare) (p.43)

Teatru: Cosmin Popa: Mineritul islandez (p.11)

Traduceri: Ignatie Grecu: Arthur Rimbaud - traducere din limba franceză (p.10)

Consemnări: Redacția: De ajuns... - Fișă de autor (Renata Verejanu) (p.32)

Grafică:

Coperta I: AI Generated - Aprilie

Coperta IV: Pixabay - Bohemians

Interior: Grafică - Pixabay

www.boema.edituraboema.ro

Mihail GĂLĂȚANU

UN ȘIR DE CĂRUȚE GATA ÎNCĂRCATE

Când a izbutit să iasă din subterană. Cristian a văzut, la gura canalizării, un car vechi. Cu oiști uzate și ruginite. Plin ochi cu fân. Era chiar ochi-ochi, de nu mai puteai arunca un ac. Deasupra lui, pe capra vizitiului, mai mult moțăia un flăcău tânăr. Flăcăiandrul aștepta, parcă, să se lase noaptea deplin. Și să pornească în drumul său. Era îmbrăcat simplu, cu un cojoc mișos, fără mâneci, peste cămeșă albă. Dar o țesătură războinică de zale i se ghicea sub pieptar.

Knight știa ce e: fusese avizat.

Dar pentru un privitor oarecare nu era decât un trecător întâmplător prin peisaj. Cristian Knight știa că nu este deloc un om oarecare, ci un frate templier cam la fel de tânăr ca și el, care se pregătea să-și mâne căruța, din ordin, către periferiile obscure ale capitalei franceze.

Trebuia să o facă numai la adăpostul și în faptul nopții. Ca să poată trece mai ușor neobservat.

Știa că asemeni mai multe căruțe se pregătesc să părăsească Parisul din puncte diferite ale înțesării orașului. Se încărcaseră din mai multe locuri și trebuiau să reintre în cel mai deplin anonim al călătorului. Una sigur era sortită să o ia spre sud.

Alta, firește că se cârmea spre nord, nord-vest, lua – deocamdată – drumul Normandiei. Cea pe care o ochea el lua drumul spre nord, dar de data asta nord-est: așa suna Planul. Spre inima Europei. Și mergea spre zona Franckfort.

Acolo i se păreau cele mai multe șanse de izbândă. Și acolo avea de gând să se îndrepte.

Cât timp orbecăise prin canalizări, o lume întregă i se învălmășise în minte. O lume de chipuri nedeslușite, interșanjabile, chipurile obsesiei, chipul Marelui Maestru îi revenea cel mai des în minte. Tatălui său.

Era îngrijorat.

Acesta era adevărul crud. Și, deși nu voia prea fățiș să recunoască, faptul ieșea – ca uleiul, la suprafață.

Mai avea, însă, lucruri de făcut. Numai după ce avea să termine tot va putea să părăsească Parisul. Și dus să fie? Unde? Știa numai aproximativ. Dar avea puterea să-și închipuie. În fond, era tânăr.

În timp ce se împleticea prin tuneluri și mergea adus de spate prin canalizări, cu un mers care aducea cu mersul piticului, se gândea.

Și avea viziuni febrile, înflăcărâte.

Numai că, în toate viziunile, sângele curgea duium.

Aproape fără oprire.

În toate viziunile, se ardeau eretici pe ruguri imense.

Dacă, pe vremea Mântuitorului, se băteau oameni în cuie, în piroane – și se răstigneau pe cruce, acum, cei declarați eretici, asemeni lui Iisus – cu o mie de ani înainte – erau arși pe ruguri. Erau puși, în zdrențe, pe rug, scoși – după ce ani de zile nu văzuseră lumina zilei, ci doar tavanul temniței care le fusese singurul cer de serviciu.

WISE LUCIDE. CARLOS CASTANEDA

M-am trezit, într-o dimineață, cu ochii împăienjeniți. Nici nu mai știu foarte bine ce visasem. Și, oare, fusese un vis? – ori fusese aievea? De la un timp, nici nu mai deosebeam, parcă, visele de realitate.

Un prieten mi-a spus că aveam WISE LUCIDE.

- N-ai citit Carlos Castaneda?

Am dat din cap că nu.

Castaneda, înțeleg, era unul dintre cei care le teoretizau. Nu era singurul.

Prietenul se chema Dorian. Nu, nu Dorian Gray. Ci, mai simplu, Dorian Fumărescu. Sau Fumăreanu.

Îmi împuiase capul mai multe zile la rând cu Ouspensky, cu Lazaroff.

Dar erau și un mare număr de specialiști în visul lucid, psihologi de meserie. Precum se știe, mi-a spus el, în visul lucid ești conștient că visezi. Și mai mult, poți să influențezi visul.

Poți să realizezi lucruri imposibile sau greu posibile în registrul cazon al realității diurne. Era un personaj, acest Dorian Fumărescu. Începuse să chelească, era blond-șaten parcă – și îl cunoșteam de câteva decenii.

M-am așezat la calculator, cu gând ca să lucrez. Acum, în 2023, îmi propusesem să fișez un subiect care mă interesa: CAVALERII TEMPLIERI. ȘI MĂ INTERESA NU DE ACUM, ci de ani de zile. Puteam zice că făcusem o obsesie din asta?

Dar de ce te-ar obseda templierii?

Pentru că aveau bogății fără număr? Sau, măcar, cel puțin, acest lucru li se atribuia? Pentru că fuseseră primii inventatori ai cecurilor? Precursori ai băncilor moderne, cele de astăzi? Înjurăm băncile, dar nu putem concepe lumea modernă/post-modernă fără de ele... Ați mai pomenit așa un paradox?

Sau...pentru că deținuseră, după câte se părea, chivotul legii? Săpaseră în Ierusalim, pe chiar locul templului vechi al evreilor – și descoperiseră reminiscențe ale templului lui Solomon.

Dar ce erau templierii, arheologi? Cărturari de seamă? Erudiți?

Erau cutreierători de seamă ai mărilor? Atunci, cum de își permisese să aibă o flotă? Erau malefici? Benefici?

Atunci, de ce - se zice - inventaseră pirateria? Steagul cu cap de mort, i-auzi pozna, i-auzi trăsnaie, era steagul lor, era inventat de ei? De ce? Ca să prade?

Trebuie, totuși, că erau niște eroi controversați.

Hotărât lucru, atunci deținuseră ceva din marea taină/ sau din marile taine ale lumii. Și le luaseră cu ei, în mormântul istoriei. Sau, încă, mai existau?

(continuare în pag. 4)

BAPHOMET ADICĂ MAHOMED. ÎNCHINĂTORI AI CELUI RĂU.

Sunt povești de adormit copiii, ar susține unii. Și totuși...

Alții ar susține teza contrară: templierii au fost condamnați fiindcă erau vinovați. Vinovați de ce? Păi cum de ce: de erezie!

Dar cum puteau fi vinovați de erezie cei ce, cu faptele lor de arme, apăsaseră ființa creștinătății?

Nu are importanță, vor susține cei ce, cu temeinicie și dărzenie, vor apăra verdictul deja oficial al istoriei.

Erau vinovați ca fiind închinători ai lui Baphomet.

Și Baphomet cine era?

Un chip al Celui Rău.

Baphomet, adică Mahomed.

Și noi, ce să mai credem astăzi? Cum am putea să mai aflăm adevărul, devreme ce, acum mai bine de șapte sute de ani a fost răfuiala între Filip cel Frumos (atenție, din definitiv, avem și noi, în istorie, un Radu cel Frumos, istoria este scrisă numai de *frumoșii* ăștia, (de parcă am fi pe *catwalk*-ul unei competiții de modă!) – și cavalerii cu sutană albă și cruce pe piept.

Că Filip a fost un ticălos, cred că nu mai încape nicio îndoială? Cum să nu te îndoiești de un asemenea personaj? Și de Papa cel din vremea sa? El, chiar dacă nu ar fi fost ticălos cu totul, s-a dovedit servil și slab de înger – cum un papă, slujitor al Domnului chiar nu ar trebui să fie.

De altfel, Dumnezeu i-a judecat pe cei doi și i-a găsit vinovați, așa după cum de Molay i-a cerut - pe patul de moarte, era să zic, nu: pe rugul de moarte.

Jocul de-a erezia este întotdeauna foarte periculos: nu sfătuim chiar pe nimeni să-l joace.

Baphomet era chiar o întruchipare clasică a Diavolului: arăta ca un țap, așa era înfățișat, dar...dotat cu sâni, de parcă ar fi vrut să condamne, prin el, toată suflarea feminină.

SOARELE, CARELE ȚINE ȚĂȚĂNELE BOLȚII.

Baphomet. Sau Baphometh. Un idol presupus. Și tot ce e idol vine dinspre partea Celui Rău. Soarele nu poae fi idol. El nu e rău. Soarele ține țătâanii bolții noastre cerești. Nicăieri nu am văzut să fi fost afurisit Soarele. Dimpotrivă, el este un simbol *christic* al lumii noastre. Un simbol central, în jurul căruia se învârt nu neapărat corpurile noastre cerești cât mitologia noastră. Care se țese continuu. Referințele culturale. Viața, viața noastră în stare pură.

Și cum ar fi putut fi Magia Neagră o magie foarte Înaltă, la rândul ei?

La portretul său, Baphometh surprinde prin animalitate. Nu, nu prin virilitate. Virilitatea ar fi, de altfel, de parte bine-lui, cred. Și este vorba de o animalitate întunecată.

SOLVE ET COAGULA, stă scris pe brațele lui de către înșuși ilustratorul magiei, Eliphaz Levi. Despre el, nici măcar nu știm cu certitudine dacă a fost esoterist sau mag. Poate, doar, un simplu gânditor pe cont propriu, de care e plină lumea.

Aș înclina, mai degrabă, să susțin că /soarele se opune lui Baphomet. Dar mai bine, poate, ar fi să ne abținem atât timp cât nu știm cu siguranță cine e cel pe care stă scris SOLVE ET COAGULA.

Să fie un simbol alchimic/sau/și un alchimist?

Atunci, de ce ochii lui Baphometh vin din fundul ladului? De ce avem nevoie de Magia Neagră? Decât numai ca un act de înrobire eternă/ori pe viață către Cel Rău? Nu plătim destule vasalități nefaste prin viciile noastre?

Imaginația noastră e mai fertilă la rău decât la bine?

Să aducem, deci, Soarele să ne lumineze ladul – și, poate, chiar iadurile, asta da, ar fi o soluție, și încă destul de constructivă.

Soarele, marele, care pătrunde prin interstiții. Și toate interstițiile.

Care face să devină străvezie orice întunecime.

SOLVE ET COAGULA.

Dizolvă și coagulează.

Împrăștie și strânge laolaltă.

Adună din ceea ce era irosit, strânge moleculele într-o unică coagulare, într-o singură și deplină forță.

Solidarizează lucrurile solide.

Și, deopotrivă, nesolidare. Încă. Prin această putere. De topire și de melting-pot.

SOLVE ET COAGULA (MELTING POT)

La urma urmei, mă întreb, de ce-ar fi înfățișat ca un țap Marele Malefic? Ce-ar avea cu soțul caprei un asemenea Simbol?

Capra de altfel e un animal domestic. Destoinic. Docil. Îndeajuns de ascultător. Ori, Maleficul este orice numai docil nu e. Este expresia, sub formă de chintesență, a nesupunerii celei mai crase. Insurgența l-a adus unde l-a adus.

Putem cădea oricând de acord că țapul este o vietate destul de îndărătnică.

Iar, sub forma sa de tinerețe, iedul este copilul caprei și un animăluț de regulă categorisit drept extrem de neștiutor. Cum de apare țapul atât de întunericit? Poate că este un animal destul de murdar...

Pesemne că oaia ne pare nouă mai nevinovată decât capra. Mai credulă. Mai aptă de sacrificiu.

Și, totuși, trebuie să fie un animal - deoarece este înzestrat cu instincte animalice. Fără reflexe nobile. Aici e de înțeles.

Până și proiectarea într-un pseudo-Mahomed, pentru cavalerii creștini, ai căror dușmani de moarte, înverșunați se aflau musulmanii.

Dar, dacă ne uităm atent, sur raport fonetic și lexical, nu o singură literă/semn/fonem este schimbat(ă), ca să poată părea că este vorba despre o negație clasică. Ci două. Cel puțin.

Dar există și o explicație privind scrierea inversă a numelui *.Tem. ohp. AB!*

În latină, *Templi omnium hominum pacts abbas. Adică „tatăl templului păcii al tuturor oamenilor”.*

Tocmai reprezentarea bisexuată ridică probleme. În ipostază feminină, Baphomet trimite și la Lilith. Este aspectul de capră, pe lângă cel de țap.

Cel mai bine ar fi să nu cercetăm mai departe, suntem învățați întotdeauna, ca nu cumva să cădem, din nebagare de seamă, sub vraja vreunui blestem malefic.

Chiar și în privința templierilor, verdictul este că știm că nu știm nimica. Esențial ar fi fost să avem certitu-

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

dinea că săpăturile lor au descoperit Chivotul Legii (sau nu), dar nu știm nici aceasta măcar.

CUM DANSEAZĂ SHIVA? ALCHIMIE TORENȚIALĂ. NUMAI SÂNGELE

Și ce să poată însemna, cu adevărat, SOLVE? Sigur, are sensul de a *dizolva*.. Operație, prin excelență, alchimică.

A dizolva înseamnă a face să nu (mai) existe. Legăturile. A aneantiza. A Trimite în eter, în non existență, a elimina, a nimici, a distruge. Un aspect torențial de neplăcut al zeului Shiva(s).

Dar am putea să-i împrumutăm și sensul de a REZOLVA. O problemă. O ecuație. Matematică. Esențială. Existențială. Complicată. Un demers chimic. De integritate. A găsi soluția. A ajunge la o soluție. A GĂSI un fel de a face solubil ceva. Orice.

Dar, în același timp, pe celălalt braț, să reușești a face operația inversă. A coagula.

Numai sângele se coagulează.

Este primul lucru care îmi vine în minte.

Numai în prezența aerului. Atmosferei terestre. Sângele nu se coagulează înlăuntrul arterelor noastre.

Dar nu numai sângele.

Și laptele poate fi închegat. Este o operațiune care privește lichidele. Fluidele noastre esențiale.

SOLVE funcționează numai cu COAGULA. Sunt două vase comunicante. Uneori, un braț este *coagula*. Celălalt, atunci, este *solva*. Fibre. Țesuturi. Intimitate.

Alchimia funcționează cu aceste operațiuni dinăuntru. Așa se fac revoluțiile. De pe dinăuntru.

Pe cele două căi, SUSHUMA și NADHI, calea mâinii stângi, calea mâinii drepte, cald și rece, *trecut și viitor*.

Între care numai calea de mijloc e *acum*, calea de mijloc, singură, e prezentul nostru continuu, prezentul nostru comun, din care vrem să evadăm, unii, atât de mult.

Iar noi ne încăpățânăm, de regulă, să mergem pe această (acea?) linie subțire a prezentului.

CANALIZAREA E UN LABIRINT. ASPIRARE ȘI SUGERE

În primul rând, canalizarea este un labirint. Care aduce cu un labirint interior. Asta trebuia să simtă Christian Knight. Și căderea e o aspirare.

Însă până să iasă din aspirare, Christian/Crisophe Knight retrăia momentele cu Maestrul Templier. Chiar și în gând, îi venea greu să-i spună Marele Maestru. Deși, în public, așa îi spunea. Dar, cu timpul, se învățase: însă cum să-i între în cap că bărbatul cu care se juca atunci când era mic și îi spunea tata era chiar șeful ierarhiei din care făcea parte? Și, putea spune, chiar al lumii sale, pentru că majoritatea timpului i se consuma în lumea templierilor.

Orice itinerariu subteran se dovedește, până la urmă, a fi unul inițiativ. Aboleşte timpul. Reinstalează spațiul. Sau îl restaurează. Schimbă, parcă, toate coordonatele. Și șuvoiul de amintiri îl proiecta, parcă, prin canalizare.

Mai departe – și tot mai departe.

Circuitul său prin canalizare durase parcă o veșnicie și îl schimbuse cu totul, altfel încă – de aici, ieșea cu totul alt

om.

Planul de bătaie de acum înainte avea să se schimbe de la clipă la clipă. Trebuia să fie foarte flexibil. Și să răzbată. Să izbutească, orice s-ar întâmpla.

(PENTAGRAMA)

De ce ar fi pentagrama semnul inițierii? Ba mai degrabă el era de acord că era, negreșit, un semn malefic, ca și renumele pe care îl avusese până atunci.

De altfel, de asta putea să se convingă el însuși, dacă avea să dea o căutare pe internet. În definitiv, pentru ce exista Google/CĂUTAREA, ÎNSĂȘI CĂUTAREA, dacă nu pentru ca să cauți tot ceea ce îți trece prin cap?

Pentagrama era o aplicație numerologică. Proslăvea numărul cinci, și el cu o reputație malefică. Atunci de ce își botezase clădirea armatei Pentagon cea mai puternică națiune din lume?

Numai pentru că era un poligon cu cinci laturi?

Și de ce, dacă pentru unii, era simbol malefic, pentru alții ajunsese să fie simbol de protecție chiar împotriva răului? Colțul de sus reprezintă spiritul. Spiritul este deasupra a toate, mai ales deasupra materiei, elementelor materiale. Dacă umbli la configurație, poți schimba semnificația. Dacă, în plan superior, apar două dintre colțurile pentagramei, atunci înclinația care se face are o conotație carnală.

Departate de a fi malefic, spun unii, simbolul pentagramei este unul uman. Profund uman. Definește omul. Și poziția sa în univers. Omul are cinci degete la fiecare mână. Cinci degete și la picioare.

Este înzestrat cu cinci simțuri.

Știați că pentagrama ar fi înlocuit și precedat crucea, ca simbol al Salvatorului, până (și) în Evul Mediu Târziu? Nici eu.

Dar dacă e și un simbol al Inițiatului, atunci să înțelegem că pune semnul egal între Salvator și Inițiat. Inițiatul nu este neapărat un om de acțiune, în timp ce Salvatorul musai este unul. Cu alte cuvinte, în timp, Inițiatul se transformă în Salvator.

(fragmente din romanul „Cavalerii templieri”)

Dragoș NICULESCU

**“UMANISMUL, UN PROGRAM INFINIT”
DE LA FILOZOFIA CULTURII LA CRIZA SUPRAVIEȚUIRII**

2. Postmodernismul. O viziune asupra rupturii.

Termenul de “postmodern”, deja prezent de mai mult timp în alte domenii, cum ar fi arhitectura sau teoria literară, unde stîrnise aprinse controverse metodologice și stilistice, se încetățenește și în filozofie, odată cu apariția, în 1979, a lucrării lui Jean-François Lyotard, “Condiția postmodernă”. Termenul, așa cum era de așteptat, nu a reușit să genereze un concept, deși intrarea lui în dezbaterile filozofice s-a făcut în forță, polaritățile încercărilor de surprindere, definire, nuanțare a sa fiind atît de numeroase și variate, încît numai însumate pot să închege policroma geografie a acestui fenomen cultural, artistic, social, istoric, politic. Rezumativ, două sînt tendințele majore de surprindere și utilizare a termenului în cîmpul literaturii filozofice actuale: una este reprezentată de intensificarea eforturilor de definire și de conferire a unui statut cît mai demn acestui termen, iar cea de-a doua constă în travaliul de contestare și de negare a așezării discursului filozofic, a spațiului public ori a operei de artă sub semnul postmodernismului. Semnificative în acest sens sînt eforturile unor autori ca Jean-François Lyotard, Gianni Vattimo, Jean Baudrillard, David Harvey, Fredric Jameson – pentru prima tendință, Jurgen Habermas, Karl-Otto Apel ori Richard Rorty – pentru cea de-a doua. Considerînd modernismul, din punct de vedere al plasării temporal-istorice, ca întinzîndu-se pe durata a trei secole, între 1600 și 1900, postmodernismul ar rezulta că desemnează starea culturii în urma transformărilor care au afectat regulile de joc ale științei, literaturii și artelor începînd cu sfîrșitul secolului al XIX-lea. Cu toate acestea, cea mai precisă ipoteză de lucru deschide drum postmodernismului odată cu schimbarea statutului cunoașterii, generată de epoca numită *postindustrială* și a culturilor în epoca zisă *postmodernă*. Această schimbare a început să se desfășoare de la sfîrșitul anilor '50 înapoi, perioadă care marchează pentru Europa sfîrșitul reconstrucției sale postbelice, și a fost mai rapidă sau mai lentă în funcție de țară.

Așadar, începutul postmodernismului lui Lyotard marchează sfîrșitul modernismului lui Vianu, sau criza sfîrșitului de epocă a lui Vianu se continuă cu criza epocii postmoderne a lui Lyotard, în ambele variante, granița istorico-culturală este aceeași. Eterogenitatea culturilor anunțată de Nietzsche (despre care Heidegger spune că este ultimul metafizician al Occidentului) și considerată de Vianu ca mortală în ceea ce privește comunicarea și contactul intercultural obligatoriu, devine, la Lyotard, o completă atomizare a oricăror structuri, începînd cu cele

lingvistice, legate de sensul și logica comunicării, și ajungînd la cele social-economice. Iar atomizarea, dezagregarea, înseamnă ruptură, discontinuitate, epuizarea în acest stadiu, de către modernitate, a resurselor narative și a strategiilor metanarative: “considerăm ca «postmodernă» neîncrederea în metapovestiri”. Condiție a unui nou tip de criză, mult mai greu gestionabilă, dispersia funcției narative impune ca remediu nu corectarea unui fir epic liniar, coagulat, beneficiind de logică internă, așa cum cerea să se îndeplinească soluționarea în criza modernă, ci efortul nu numai de încercare de orientare între structuri și elemente izolate, ci și utilizînd pentru aceasta un instrument de comunicare dezagregat, devenit lipsit de coerență și capacitate adaptativă de semnificare, constructor de combinații lingvistice instabile, dar fiecare dintre ele reprezentînd fragmente narative cu valențe pragmatice, ponderabile în individualitatea lor specifică. Iar de la discursul filozofic asupra științei, privit de Lyotard ca metapovestire care și-a pierdut deja forța și legitimarea metafizică, se ajunge imediat, prin contrast, la hegemonia informației, la paradigma informațională a erei postmoderne, care, în afara determinantelor politice, comercial-financiare, comercial-informaționale pe care le impune, ridică în primul rînd problema rezolvării decalajului care apare în cadrul sistemului cunoașterii între • rostul și natura esențială a conștiinței, care este aceea de a clădi spirite, dorința și necesitatea utilizării ei în acest scop de către om, și • utilizarea ei ca marfă de către “producătorii de cunoaștere”, situație în care cunoașterea încetează să își fie propriul scop, pierzîndu-și “valoarea de întrebuintare”.

2.1. Cunoașterea, informația și sistemul social în era valorificării și schimbului.

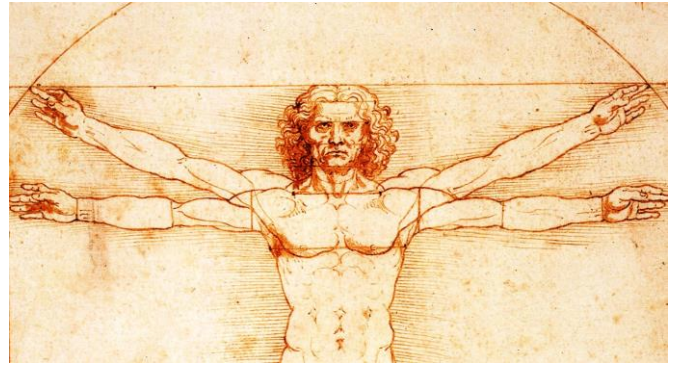
Funcția valorică a cunoașterii, în acest moment al dezvoltării tehnologiei informaționale și telematice, își pierde capacitatea acțional-formatoare, căci între destinatar (emitent) și destinatar nu se mai ridică doar dificultatea fertilă, constructivă a decodării unui simbol aderent și consensual naturii fundamentale, specifice a informației, ci obstacolul unui cod de cu totul altă factură, care nu poate fi depășit și care modifică, schimbă natura și scopul imanent al informației: subordonarea actului de producție și difuzare a informației interesului financiar. De aici, schimbarea raportului obiectual și teleologic al actului informativ și al actului de cunoaștere: “Cunoașterea este și va fi produsă pentru a fi vîndută, este și va fi consumată pentru a fi valorificată

(continuare în pag. 7)

într-o nouă producție: în ambele cazuri, pentru a fi schimbată. Ea încetează să-și fie propriul scop, își pierde «valoarea de întrebuințare». “Informatizarea societății” apare astfel ca un proiect discutabil, care scoate la suprafață, prin scenariul său antiuman, nămolul unor interese meschine și oculte. Recesiunea mondială îl scoate în evidență ca pe o realitate obsesivă, iar paradigma generală a progresului științelor și tehnicii va trebui să ia în calcul și perspectiva cât mai apropiată a unei alte orientări a tehnologiilor contemporane, care să se poată constitui valid și curat ca alternativă la actuala orientare. După cum marxismul ateu – cel care făcea apologia valențelor dialectice născute din contradicțiile și luptele interne, cel care nu îl acceptă pe individ ca ființă singulară, stăpînă pe sine, ci doar pierdută în- și dependentă de o masă socială, și aceasta pentru că acceptînd individualitatea ființării umane, trebuie să recunoască existența, forța și acțiunea Ființei supreme – și-a văzut eșuată întemeierea teoretică într-o utopie, tocmai din cauza unor puternice șubrezenii interne, teoria social-sistemică a lui Talcott Parsons (nemaivorbind de curentul marxist reprezentat de gînditorii Școlii de la Frankfurt) eșuează, pînă la urmă, din cauza aceluiași motiv capital: îngustimea globală a vederii teoretice, reducția ontic-ontologică pe care o practică, încercarea oarbă și destinată fatal eșecului de a scoate, de a izola constructul teoretic de sub puterea și tutela transcendentului. Orice încercare teoretică care rupe această legătură dintre ființare și Ființă, dintre individual și universal, dintre individ și Absolut, are valoare unui suflat cu paiul într-un butoi cu apă, al unui orgoliu al exercițiului teoretic cu pretenție de soluție.

În anii '50, după război, Parsons asimilează societatea cu un sistem autoreglat, cu o funcționalitate caracteristică, modelul funcționalismului sistemic fiind oferit de cibernetică, deși ideea că societatea formează un tot organic, structură fără de care încetează să mai fie o societate (iar sociologia încetează de a mai avea obiect), provine de fapt din secolul al XIX-lea, cînd domina spiritul fondatorilor școlii franceze. *Ambiguitatea* este numele de ordine al acestei teorii, iar concluzia sa nu numai că nu explică ceva, dar coboară singură într-un punct din care nu prevede nici o tentativă de ridicare: inovațiile acestei mașini inteligente, care este sistemul social, grevele sau crizele sale, perioadele de șomaj sau revoluțiile politice, care lasă să se creadă că există o alternativă și dau naștere unor speranțe, nu sînt în realitate decît optimizări funcționale, reorganizări interne, al căror rezultat nu poate fi decît ameliorarea “vieții” sistemului, singura alternativă la această perfecționare a performanțelor fiind entropia, adică declinul. Că teoria se rezumă, în definitiv, la arhicunoscuta succesiune intern reglatoare entropic-negentropică, fondată pe absurdă, superficială și, de fapt, lipsita de obiect teorie a hazardului, a auto-determinării imanente, a indeterminismului este ușor de sesizat*, dar cum se poate răspunde la întrebarea legată de declinul final, și anume: dacă acest declin actual este de altă natură decît perioadele anterioare istoric de declin? Se mai poate ieși din el doar prin lăsarea armelor jos, după ușurarea planetei de o parte din populația ei? Se mai poate ieși din el doar prin reforme teoretice și social-politice? Sau, iată că, izolîndu-ne de Dumnezeu, crezînd că ne putem explica singuri mersul speciei prin

lume, ne trezim în fața unei realități de cu totul altă natură, aceea a sărăcirii și căderii conștiinței individuale și colective, a necesității repunerii ei în legătură cu transcendentul coordonator și permanent veghetor. Dacă Talcott Parsons se obișnuise ca orice declin să fie în cele din urmă surmontat printr-o ciudată și inexplicabilă forță imanentă de autoreglare, iată că lucrurile sînt de fapt mult mai profunde, dramatice, și declinul actual va produce acea mutație de conștiință care va permite, va impune înțelegerea puterii și funcției sacralului, renunțarea la ruinătorul antropocentrism, deschiderea minții și sufletului către universul vast, copleșitor, adînc, înalt-spiritual, perfect reglat funcțional într-un înalt determinism construit pe fundamentala sa dimensiune teocentrică. Funcționarea civilizației și a omului nu ascultă de un tipar predictibil și romanțios, ci este o experiență fundamental dramatică și absolut necesară existenței întregului Univers, acestui perpetuu act cosmic suprem fiindu-i utile și celelalte ființe ale vastului univers, în aceeași măsură creației ale lui Dumnezeu. Uitîndu-și statutul de creație divină, improvizîndu-și o identitate falsă și delegitimantă, omul și-a neglijat finalmente, prin dezumanizare (nu și prin dezDumnezeire, căci aceasta nu stă la îndemîna forțelor lui), statutul primar de *creatură*.

2.2. Despre dispariția metadiscursului speculativ și delegitimarea cunoașterii.

Tema centrală a “Condiției postmoderne” a lui Jean-François Lyotard, care se constituie într-o critică pe cît de adîncă, pe atît de subtilă a condițiilor de existență a societății și civilizației postindustriale, determinante ale unei crize globale, de structură sistemică, mentalitate, conștiință și responsabilitate umană, o reprezintă dispariția narativității denotative a spiritului speculativ, a metadiscursului, care recurge la una sau alta din marile povestiri, cum sînt dialectica spiritului, hermeneutica sensului, emanciparea subiectului rațional sau muncitor, dezvoltarea bogăției. Și atunci cînd o face explicit, am decis să numim “modernă” știința care se raportează la ele pentru a se legitima. Iată că, efect al avîntului tehnicilor și tehnologiilor după cel de-al Doilea Război Mondial, relansarea și prosperitatea capitalismului liberal avansat au avut un impact puternic asupra statului cunoașterii. Deși discursul speculativ pare echivoc în raport cu cunoașterea, aparent permanent situate conflictual față de discursul pozitivist științific, rolul său este acela de “discurs de gradul doi”, cum îl numește Lyotard, autonom în raport cu discursul științific pozitivist, de gradul unu. El analizează și descrie narativ discursul de gradul întîi sau își metaanalizează discursiv propriul subiect, completitudinea cunoașterii rezultînd din împre-

(continuare în pag. 8)

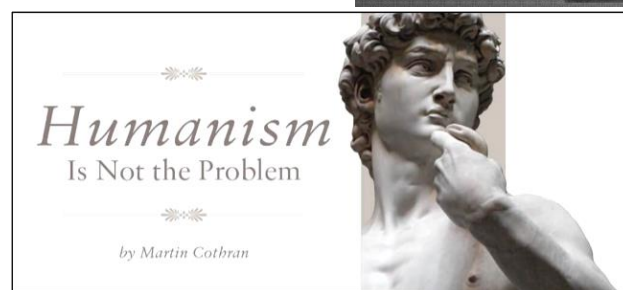
(urmare din pag. 7)

unarea celor două tipuri de discursuri. În consecință, putem vorbi de legitimitatea cunoașterii numai în măsura în care cunoașterea demonstrează că se poate dedubla în aceste două compartimente funcționale ale sale. Fără una dintre funcții, echilibrul se strică și apare delegitimarea cunoașterii, alunecarea într-un cerc vicios, căci singură, știința pozitivă nu a însemnat niciodată cunoaștere, iar decăderea rostului ei prin nesusținere, hipertrofiază speculația, povestirea speculativă, într-o manieră morbidă. De aceea, actuala decădere a denotativului narativ speculativ, a limbajului metafizic și metafizic, prin presiunea exercitată de pozitivismul pragmatic, devenit deja ideologie sau instrument de putere, nu numai că "dezvrăjește" cunoașterea, dar îi strică echilibrul osmotic, îi rupe legătura internă postmodernă, crescută buruienos pe eroziunea internă a principiului de legitimitate a cunoașterii, care, "slăbind urzeala enciclopedică a spiritului speculativ", corodează și dizolvă sensul jocului de limbaj – așa cum arată gânditori ca Wittgenstein, Martin Buber ("Eu și tu", traducere de Ștefan Augustin Doinaș, Ed. Humanitas, București, 1992) și Emmanuel Levinas ("Totalitate și infinit", traducere de Marius Lazurca, Ed. Polirom, Iași, 1998) – înstrăinând și izolând subiectul social, rupând complexa textură a legăturii sociale, aruncând și abandonând adevărul rațiunii cognitive (teoretice) și practice în brațele constrictoare ale unui unic, nemilos scop: performativitatea**.

Performativitatea are legătură nu numai terminologică ci și factuală cu performanța, cu cantitatea de cunoștințe și realizări. În virtutea substanței acestui nou concept pragmatic, cantitatea, acumularea de cunoștințe științifice și tehnice, are capacitatea de a modifica criteriul adevărului; răzbate aici ecoul materialismului dialectic și istoric, al trecerii de la acumulări cantitative la salt calitativ. Este aici vorba de posibilitatea ca prin acțiune și realizare pragmatic eficientă, prin capacitatea sistemului de a furniza cantitate valorică, să se modifice datele adevărului. Deci și acest unic referent ontologic care ne mai rămăsese ca sprijin imuabil, de nezdruccinat, fix și înghețat în datele lui eterne, se vede astăzi vulnerabil, modificabil. Căci această performativitate, aplicată în toate domeniile și devenită normă existențială, mărand capacitatea de a administra probe, o mărește și pe cea de a avea dreptate: introducerea masivă a criteriului tehnic în cunoașterea științifică nu rămâne fără urmări asupra criteriului adevărului. S-a putut spune același lucru și despre raportul dintre dreptate și performativitate: șansele ca un ordin să fie considerat just crește odată cu șansele pe care le are de a fi executat, iar aceasta odată cu performativitatea celui care prescrie. "Judecând astfel, Luhmann crede că poate constata în societățile postindustriale înlocuirea normativității legilor cu performativitatea procedurilor." Iată ce adânci mutații se petrec astăzi în conștiința omului, la nivelul structurilor sale intime, categorial-valorice, care pînă acum, armate în timp, dădeau modelul directiv al existenței: "Performativitatea unui enunț, denotativ sau prescriptiv, crește direct proporțional cu informațiile despre referentul său".

2.3. Efectele delegitimării cunoașterii și performativității asupra învățămîntului.

Una dintre cele mai grave consecințe ale o suportă învățămîntul, căci învățămîntul înseamnă cunoaștere și educarea pentru- și prin cunoaștere, iar dacă cunoașterea

se delegitimează prin hegemonia principiului performativității, și învățămîntul, în condițiile în care este obligat să se legitimeze prin performativitate, este supus delegitimării. Scopul său nu mai este formarea unei elite, ci al unor simple cadre eficiente în posturile pragmatice instituționale pe care le ocupă. Apoi, fragilitatea cunoașterii, cauzată de performativitate și delegitimare, se reflectă nu numai în deposedarea ei de dimensiunea teleologică, de scopul și finalitatea ei fundamentală, ci și în scăderea, sau chiar pierderea capacității ei de gestionare nu teoretică, ci administrativă a actului educațional: consiliile profesoriale nu au aproape nicăieri puterea de a decide în privința masei bugetare ce revine instituției lor; ele nu dispun decît de puterea de a repartiza bugetul care le este atribuit, iar aceasta numai în ultima fază a distribuirii lui. De asemenea, aplicarea noilor tehnologii, impunerea cu violență a obligativității informatizării procesului de învățămînt schimbă complet natura cadrului său operativ, cu capitale efecte asupra actanților săi – studenți și profesori, asupra procesului educativ în esența lui. Incidența asupra suportului comunicațional este radicală și compromițătoare: dascălul tradițional este asimilabil unei memorii, studentul devine redus la tăcere în condițiile în care nu i se mai predă conținuturi, ci utilizarea terminalelor, adică a noilor tehnologii electronice, didactica putînd fi încredințată unor mașini conectate, împreună cu băncile lor de date, la terminale puse la dispoziția studenților. Mutația aceasta ruinătoare în structura didacticii clasice, cu efectul ei major de scădere a interesului și mijlocului de cunoaștere, ridică interogația gnoseologică la nivel de proces al conștiinței existențiale: "Întrebarea, explicată sau nu, pusă de către studentul ce se profesionalizează, de către stat sau de către instituția de învățămînt superior, nu mai este: e adevărat?, ci: la ce servește așa ceva?"

În contextul mercantilizării cunoașterii, această ultimă întrebare înseamnă cel mai adesea: este valabil? Și, în contextul creșterii puterii: este eficient?". După care, Lyotard continuă, ca o concluzie: "Enciclopediile de mîine vor fi băncile de date. Ele depășesc capacitatea oricărui utilizator. Ele sînt «natura» pentru omul postmodern".

2.4. Hazardul și paradoxul științei postmoderne

În legătură cu știința postmodernă, ea suferă de un paradox care își găsește perfectă omologie în disfuncția sistemelor statale și social economice. Trăsătura evidentă a cunoașterii științifice postmoderne este imanența discursului despre regulile care îl validează, adică metaanaliza enunțurilor cu valoare de legi. Această operație nu este deloc simplă, căci produce limitări în cîmpul de aplicație al cunoașterii. Dacă "de-

(continuare în pag. 9)

monul” lui Laplace, cunoscând toate variabilele care determină starea universului într-un moment t poate prevedea starea sa în momentul $t' > t$, aceasta presupune existența unei regularități, a unei traiectorii previzibile, a unei funcții continue. Definiția stării inițiale a unui sistem, adică a tuturor variabilelor independente, dacă ar trebui să fie efectivă, ar cere o cantitate de energie cel puțin echivalentă cu cea pe care o consumă sistemul de definit (într-o notă, Borges dă în acest sens un exemplu ilustrativ: un împărat vrea să alcătuiască o hartă absolut exactă a imperiului. Rezultatul este ruina țării, populația își consacră toată energia cartografiei). Astfel încât, se naște o contradicție: controlul perfect al unui sistem micșorează performativitatea pe care declară că o sporește. Această inconsistență din știință explică foarte bine slăbiciunea birocrațiilor statale și social economice: ele sufocă sistemele sau subsistemele pe care le controlează și se asfixiază odată cu acestea. Admițând că societatea este un sistem, controlul său, care implică definirea precisă a stării sale inițiale, nu poate fi efectiv, deoarece această definire nu poate fi realizată. Nu are rost să insistăm mai mult asupra “temeiului” acestei teorii, care este dat de același inconsistent *hazard*, de aceeași inconsistență probabilistică a evoluției sistemelor, pe care am înfierat-o întotdeauna. Iar cea mai grosieră dovadă a nevalidității acestor “teorii” de strat fenomenal, care dau norma paradigmei științifice și filozofice actuale, cărora nu li s-a găsit niciodată o explicație, darmită să fie interpretate, o constituie *neconcordanța dintre existența simultană a unui hazard esențial, “primar”, dar și a unei funcții continue, suficient de apropiate pentru a permite o bună previziune probabilistică*. Iată contradicția majoră: hazard – continuitate (regularitate). Ceea ce nu știu dogmaticii și steriliii utilizatori ai acestor două noțiuni polar opuse este că hazardul nu reprezintă o funcționare internă autodeterminată, esențial aleatorie, cu rol optimizator a sistemului, născută din nimic, așa cum susțin ei, ci ascunde sub haosul ei aparent reguli și legi energetice înalt deterministe extrem de precise, transcendent reglate în modul cel mai exact, a căror ordine și legitate riguroasă (aparținând ontologiei energetice de substrat (v. *Teoria Înaltului Determinism Energetic*, Dragoș Niculescu) iată că ni se dezvăluie, ni se relevă atunci când multiplicăm observația empirică. De ce apar, prin repetiția fenomenului, paliere de regularitate, sugestia existenței unei legități ascunse? De ce “zahardul primar”, al experimentului singular, nu se păstrează și în multiplicarea sa, pînă la capăt? Răspunsul este unul singur și suveran: pentru că în spatele aparentului zahard, a înșelătoarei contingente, se ascund legile precise ale unui Plan, la ale cărui temeuri și mecanisme cunoașterea umană nu poate avea acces, dar pe care ființa umană le susține și alimentează existențial (v. *Teoria Înaltului Determinism Energetic*, Dragoș Niculescu). Einstein se revolta la ideea că “Dumnezeu joacă zaruri”.

2.5. Performativitatea și funcțiile pragmatice ale cunoașterii.

Dacă pînă acum am vorbit despre caracterul distructiv, delegitimant al criteriului performativității, iată însă și unele “avantaje” ale sale, atît de limpede expuse de Lyotard, încît nu suferă nici un comentariu, ci doar citare: “El exclude în principiu adeziunea la un discurs metafizic,

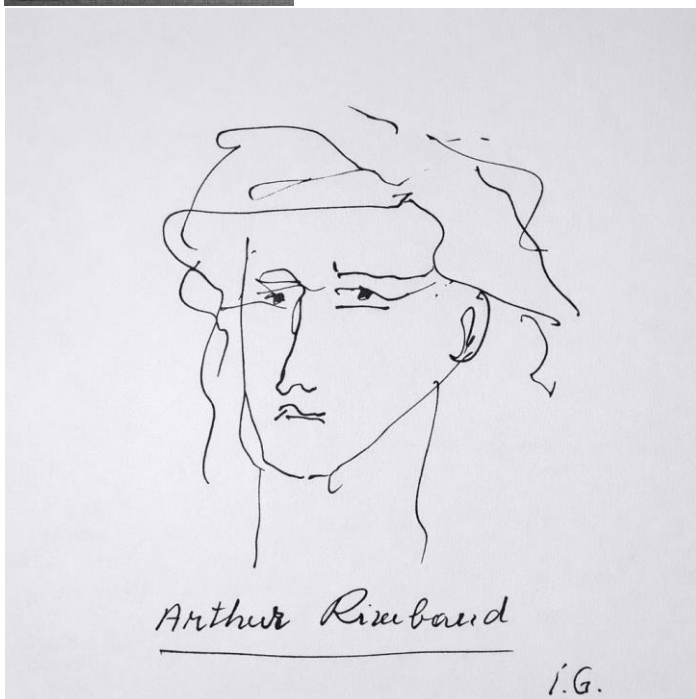

impune abandonul fabulelor, cere spirite clare și voințe reci, el pune calculul interacțiunilor în locul definiției esențelor, îi obligă pe «jucători» să-și asume responsabilitatea nu numai a enunțurilor pe care le propune, ci și a regulilor pe care trebuie să le respecte pentru a deveni acceptabile. Un asemenea criteriu pune în lumină funcțiile pragmatice ale cunoașterii, atîta vreme cît ele par a se ordona sub criteriul eficienței: pragmatice ale argumentării, ale administrării probei, ale transmiterii cunoscutului, ale învățării imaginative”.

* Așa cum am arătat în Teoria Înaltului Determinism Energetic, sub funcționalitate determinist-transcendentă, că autodeterminarea simplă, hazardul, așa numitul “indeterminism” nu există din punct de vedere esențial energetic, ele sînt simple manifestări superficiale, de suprafață, cu care omul nu a intrat decît în contact senzorial, empiric și constatativ, la baza lor stînd de fapt Predeterminarea, ce permite o funcționare Autodeterminant-controlată a structurilor energetico-spirituale simple sau complexe.

** Legat de pesimismul ce a însoțit criza filozofiei speculative sau umaniste încă de la începutul ei, odată cu germeii delegitimării și ai nihilismului, inerenți marilor povestiri ale secolului al XIX-lea, mărturisindu-și totodată credința optimistă într-o salvare prin exercițiul calitativ interacțional, Lyotard spune: “Din acest pesimism s-a hrănit generația începutului de secol vienez: artiști ca Musil, Kraus, Hofmannsthal, Loos, Schönberg, Broch, dar și filozofi ca Mach și Wittgenstein. Ei au dus, fără îndoială, cît se poate de departe conștiința și responsabilitatea teoretică și artistică a delegitimării. Astăzi, se poate spune că acest travaliu de doliu a luat sfîrșit. El nu mai trebuie luat de la capăt. Wittgenstein însuși a dat dovadă de o forță deosebită atunci cînd, refuzînd pozitivismul dezvoltat de Cercul de la Viena, a deschis, prin investigarea jocurilor de limbaj, perspectiva unui alt tip de legitimare decît performativitatea. Cu o asemenea legitimare are de-a face lumea postmodernă. Nostalgia povestirii pierdute s-a pierdut ea însăși pentru majoritatea oamenilor. Această nu înseamnă nicidecum că ei sînt destinați barbariei, deoarece știu că legitimarea nu se poate naște decît din practica lor lingvistică și din interacțiunea lor comunicațională. Înaintea oricărei alte credințe, știința care «își ride în barbă» i-a educat în spiritul durei sobrietăți a realismului”.

Arthur RIMBAUD (1854-1891)

Senzație

În seride vară, albastre, de grâneînțepat,
 Voi merge pe cărări călcând prin iarba scundă.
 O prospețimevie picioarele-mi inundă.
 Visând, lăsa-voivântul să-mi scalde capul gol.
 Nu voi vorbi nimic, nimic nu voi gândi:
 Îmi va urca în suflet iubirea infinită.
 Departe, mai departe, ca un boiemianvoi rătăci
 Fericit prin Natură precum cu o iubită.

Boema mea (Fantezie)

Mergeam cu pumnii în buzunarele găurite;
 Paltonul meu de asemenea devenise ideal.
 Mergeam sub cer, o, Muză! și îți eram feal.
 O, Vai de mine! Câte splendide iubiri visat-am!
 Unicu-mi chilot avea o gaură largă.
 Visător de-o șchioapă depănam pe cale
 Rime. Hanul meu era în Ursa-Mare.
 -Stelele mele în cer aveau un dulce foșnet.
 Și eu le ascultam, stând pe margine de drumuri,
 Seri bune de septembrie în care pe fruntea mea simțeam,
 Roua-n picături, precum un vin întărit;
 Unde, rimând în mijlocul umbrelor fantastice,
 Cade niște corzi de liră, trăgeam de elasticele
 Pantofilor mei răniți, cu un picior în dreptul inimii.

Adormitul din vâlcea

E-o groapă cu verdeață unde cântă un pârâiaș
 Smulgând fără-ncetare ierburilor zdrențe
 Deargint; unde soarele, pe muntele semeț,
 Arde: e-o mică vale mustind de raze.

Cu tălpile-n gladiole, el doarme surzând
 Precum ar surăde în somn un copil bolnav:
 Natură, tu leagănă-lcu dragoste, i-e frig...
 Miresmelece adie nu-i fac să-i tremure nara.

Un tânăr oștean, gura deschisă, capul descoperit
 Și ceafa scâldată în fraged cresonalbastru,
 Doarme; stă întins în iarbă sub cerul liber,
 Palid în patul său verde sub ploaia luminii.

El doarme în soare cu mâna dreaptă pe piept.
 Liniștit. Două găuri roșii în partea dreaptă el are.

Vocale

A negru, E alb, I roșu, U verde, O albastru: vocale,
 Voi spune într-o zi nașterele voastre latente:
 A, negru brăupăros de muște strălucitoare
 Bâzâind în jurul unor crude duhori.

Golfuri de umbră; E, candori de aburi și de corturi,
 Lânci de ghețari semeți, regi ninși, fioruride umbele,
 I, purpuri, sânge scuipat, râs de s buze
 La mânie sau în beții penitente.

U, cicluri, divine cutremurări de mări viride,
 Pacea imașului semănat cu turme, pacea ridurilor,
 Pe care alchimia le imprimă pe înalte frunțistudioase.
 O, supremă Trâmbițăplină de țipete stranii,

Tăceri străbătute de Lumi și de Îngeri:
 O, Omega, rază violetă a ochilor Săi!

Marină

Carelede argint și de aramă,
 Prorelede oțel și argint
 Bat spuma,

Ridică vițelemărăcinilor.
 Curenții landei
 Și făgașele imense ale refluxului
 Curg rotindu-se spre răsărit,
 Înspre stâlpii pădurii,
 Spre trunchiurile digului,
 Al cărui portic este împresurat
 de vârtejuri de lumină.

Catren

Trandafiri a plâns steaua în urechiletale,
 Alb, infinitul de la ceafă alunecă la șale.
 Roșu mărgean pune marea pe sânii tăi rumeni,
 Iar Omul sângerează negru la pântecel-ți suveran.

În românește de **Ignatie Grecu**

Cosmin POPA

Mineritul islandez

Tablou I

(Islanda, Reykjavik, la mijlocul lunii decembrie se aprind becurile de Crăciun. La un bar stau doi scriitori. O poetă și un dramaturg român.

Caractere: Sofia, Cozma

Cozma: Ce tablou straniu. Nu îmi mai aduc aminte, Sofia, tu aveai tablouri în casă? Ce aveai? Ceva franțuzesc, spaniol, ori sud-american. Niște sate abandonate, ceva exotic.

Sofia: Mai degrabă aș fi vrut să am un tablou cu demoni și vrăjitoare. M-am plictisit de realismul ăsta de carton, de gunoi, știi ce am pățit azi la liceu?

Cozma: Colegele tale te-au plictisit cu discuțiile lor despre cine? Ce artă au creat? Mai și fumau, spuneau că au depresie?

Sofia: Colega mea din spate îmi zicea de pictura bizantină, îmi venea să-i rup falca aia nenorocită, grasă, roșie de găfăit! Scofâlcita, puteam să o bat ca maică-sa când fura de la oameni din casă!

Cozma: Iartă-le, oamenii obolesc cu trecerea anilor. Pentru noi! Haide să bem un pahar de șampanie!

Sofia: Noroc și sănătate, dragule Cozma!

(Se auzi un clinchet de pahar și din spatele tejghelei o chelneriță urla la un celular Nokia. Se strâmba și amenința cu venele umflate)

Sofia: Am făcut aseară o mochetă, din plastic...

Cozma: Da, pentru ce?

Sofia: Am vrut să refac, de fapt mint, stai să mă calmez, o să regândesc, nu râde! deci, vreau să fac o mochetă cu blocurile din zona Castelului de lemn numărul 91, și să o expun, într-un muzeu de Yule, în martie și în iunie spre sfârșit, vreau să atrag oameni și sponsori...am un talent vechi...

Cozma: Foarte bine, Sofia, este foarte normal să ai un talent.

Sofia: Am să o expun, apoi voi lua fotografiile și le voi pune la vedere la festivalurile de muzică, le voi vinde...am un spirit de antreprenor.

Cozma: Este foarte bine.

Sofia: Tu mai știi când ieșeam în 2013?

Cozma: Septembrie?

Sofia: Februarie, erai acolo, te-am văzut, aveai o față ciudată.

Cozma: Septembrie 2013? Erai la acel festival? Am văzut că aveai acele discuri, îmi era totuși rușine să te văd, fiindcă eram implicat într-un scandal monstruos!

Sofia: Mi se pare că tu ai avut acele idei, mai ții minte?

Cozma: Da.

Sofia: Colegele mele din corpul stâng râdeau de mine fiindcă le-am spus că vreau să scriu poezii, și tu ai venit spre mine și mi-ai spus că mă susții, și ai plâns, mai știi? eram pe jos și te țineam în brațe și cinema-ul era roșu și ninge tare, în februarie, și eram îmbrăcată în negru și tu mă sărutai și eu gemeam...

Cozma: Da, exact așa s-a întâmplat, ți-am spus că datorită ție, am fost evitat și refuzat...

Sofia: Cu atât mai bine. Să ciocnim din nou. Dă-m ți țigările. Cât de mult îl urăsc pe taică-miu!

Cozma: Asemenea. Taică-meu are un caracter de gunoi! Un fals, o clonă.

Sofia: Să bem pentru noi.

Cozma: Noroc.

Sofia: Am atâta ură, vreau să fiu anti-natalistă, să merg singură în Reykjavik, să beau pe stradă vin, să fumez țigări, să ies de la studiou, să ies în plină stradă, să observ culorile, să miros pâinea și cornurile, să văd fumul venind din zona industrială, să simt cimentul islandez, culorile caselor antice, să zburd în aerul vikingilor, să simt spiritul elfilor, să văd cerul de plumb, să simt puterea păgână, să merg printre blocuri, să țin șampania în mână, să fumez, și să observ oamenii cum se grăbesc, hărmălaia...mirosul de brad, zăpada sub tălpi cum pâraie sub bocancii mei ieftini, cumpărați de la reduceri, să simt cămașa pe sub crucea satanică, să văd în distanță cerul islandez, esta așa o pasiune de poetă, dansează cu mine Cozma! Dansează!

Cozma: Te susțin. Vom supraviețui aici! Vom petrece împreună serile, vom ieși la restaurant și la baruri, vom bea vin, vom fuma țigări, vom spune poezii, pe masa cu miros de șuncă și pâine, de brad, vom scrie pe foi pătate de cafea, de bere, de scrum, vom fi cetățeni până în inscripțiile de marmură din mormintele decadente!

Sofia: Așa este, prietenul meu! Camaradul meu în durere și groază! Cavalerul meu în armură de piatră islandeză!

Cozma: La fel! Să mai ciocnim de bună stare, încă un pahar! Să trăiești!

Sofia: Cum este la mină? Ce diamante scoți?

Cozma: Albastru, topaz în special! Privește palmele!

Sofia: Sunt groase și aspre!

Cozma: Am avut tăieturi în palme din cauza unui spirit, nu pot să-i spun numele, dar, dar, atenție, am dat cu târnăcopul și cu ciocanul în roci, până palmele mi s-au făcut de ogru de piatră, de hienă de râu, am doar mușchi, sunt tot stâncă și piatră în vene, nu simt nimic, ci doar răceală și duritate! Nu am reumatisme, nu am dureri!

Sofia: Spiritul nostru!

Cozma: Tatăl tău avea sechele? Nu el ți-a noaptea în pat, era remușcat fiindcă o bătea pe mama ta, regreta, și ți-a în somn, urla, se mișca ca și cum ar fi fost bătut violent...nu-i așa? Așa mi-ai spus! Că urla!

Sofia: Bețivul! Îmi venea să îl joc, noaptea țipă, are spasme violente, pe fond nervos, simte pișcățuri în creier și reacționează ca un pui bolnav și urlă și plânge! Se uită în distanță și vede fețe, și se ascunde! Are sechele tatăl meu, dar ura e cu atât mai mare cu cât o bătea pe mama! De asta mi-ai devenit tu prieten drag, ai fost, ești și tată și prieten, niciodată nu ai urlat la

(continuare în pag. 12)

mine, nu ai ridicat palma, nu mi-ai spus ce să fac...

Cozma: Haide prin oraș!

Sofia: Haide, dragul meu!

Cozma: Plătesc eu!

Sofia: Luna a ieșit, ce dinți de sânge, cred că văd un liliac...

Cozma: Fusta ta neagră, lungă, părul din moda anilor '20...

(Ies din bar. Turiștii se joacă cu bulgări de zăpadă. Luna este de cristal pe cer.)

Tablou II

(Merg printre blocurile din cartierul sudic. Ajung la patinoar. Își iau ceaiuri și bilete. Ies afară și nimeresc într-o bătaie cu bulgări. Pe strada Frothworth se opresc.)

Sofia: Obişnuiam să colecționez timbre, când eram la școală...

Cozma: Cele cu casele de paie îmi plac...

Sofia: Vrei să-ți iau un timbru? Îl pui lângă poza noastră, să te uiți...de ziua...

Cozma: De ziua prieteniei...reci ca stâlpii din Islanda! Prințesa mea de gheață! Toporul meu din spiritul din Niflheim, ce-mi topești lanțul de acolade de zăpadă...

Sofia: Este așa o poezie în Reykjavik, când trec printre străzile de aici, cele pavate cu cărămizi albastre, dacă vezi în față, clădirea cu acel topor...

Cozma: Da, lângă statuie...

Sofia: Exact, cum mergem pe aici, poți să simți mirosul care vine din țevi, aici, lângă scrânciobul ăsta, stau vecinii mei de când eram copilă...

Cozma: Cei cu mașina din Germania? Care te-au salvat de la incendiu?

Sofia: Exact, au apartamentul sus acolo, pe geamul cu stele și pe Krampus...

Cozma: Da, se vede de aici...

Sofia: Ai grijă...

Cozma: Era să mă duc în canalizare!

Sofia: Nu te-aș mai fi scos de acolo.

Cozma: Și vecinii germani ies?

Sofia: Nu mai vorbim fiindcă nu le place să vorbească.

Cozma: Da.

Sofia: Aici, dacă o luăm spre dreapta, putem să sărim peste acele țevi, și ajungem în spate la terenul de atletism, de acolo mergem spre clubul de poker...

Cozma: Și apoi spre cinema?

Sofia: Da, ajungem la cinema, și de acolo la barul verde, să bem iar un vin vechi și să pufăim țigări...

Cozma: Cred că văd în distanță terenul...copacii...

Sofia: Da, foșnetul...

Cozma: Nu ți-e frig?

Sofia: Abia m-am încălzit.

Cozma: Ce geacă frumoasă ai! Un ren?

Sofia: Da, un ren pe spate!

Cozma: Copaci ca niște scheleți...așa e și în România! Trăiam lângă un parc, ieșeam noaptea, ianuarie, februarie, și simțeam aerul rece în obraji, eram singur...

Sofia: Adevărat!

Cozma: Câteodată mi-e dor să mai merg acolo...dar sunt adult, fără inimă, rău.

Sofia: Ești cu mine aici, nimic nu te poate răni, sau supăra, atâta timp cât sunt prin preajmă, ies ca un leu, sau o hienă...

Cozma: Sau un vultur.

Sofia: Îmi place că ești serios.

Cozma: Nu prea mai râd, sunt serios.

Sofia: Asta e de bine, nu e bine să zâmbești...tu știi că mie nu îmi place să văd dinți? Zâmbetele nu sunt estetice.

Cozma: Te-am citit, și eu mă simt la fel de la o vreme, am stat și am analizat oamenii, de fapt, nu trebuie să mai zâmbim, cu atâta durere pe planetă, când vezi oamenii că zâmbesc...e penibil și ridicol!

Sofia: Absolut!

Cozma: Ai grijă, cutia de gaz metan...

Sofia: Așa, apleacă-te pe sub metal...am ajuns la teren...

Cozma: Câtă zăpadă aici, și ce copaci melancolici, slabi...ca morții viii! Și de aici? Porțile alea arată penibil acolo...

Sofia: O construcție, de la artă...deconstrucția...au distorsionat stilurile, postmodernism...

Cozma: Și faza, pardon, și...am uitat ce voiam...

Sofia: Faza?

Cozma: Și blocul tău? Ai văzut cum e construit?

Sofia: Da, stau în bucătărie și am vedere spre biserică...la masa aia albă, dacă mai știi când beam cafea, mi-ai adus tu acele inele de argint...din mină.

Cozma: Da...

Sofia: Chiar aseară m-a întrebat despre tine, cum de muncești în mină la o vârstă...

Cozma: Am vrut să mă diferențiez față de cei ca mine...fiindcă nu am iubire, nu am inimă, nu iubesc pe nimeni, decât – pe tine.

Sofia: Trebuie să fie impresionant să cobori cu liftul...jos...

Cozma: Și cu frânghia...

Sofia: Cât ai dat cu târnăcopul?

Cozma: Coboram cu colegii de muncă jos, era un frig la nivelul elfilor...iar dincolo, era ca de foc, stăteam fără tricouri, curgeau de pe mine sudorile...era un infern, strângeam din dinți și dădeam cu târnăcopul în piatră, și să vezi o chestie, îmi imaginam că sunt dușmanii și dușmancele mele în piatră și le distorsionam fețele cu târnăcopul, și eram singur la un moment dat, era beznă, și mă usturau palmele și urlam ca o bestie, ca un minotaur și am simțit palmele ca de piatră, și am dat de diamante de topaz, am avut vânzări și succes la acele mine din port, la pescăriile din nord...în Vrogg...

Sofia: Da, am fost acolo, acum un an...

Cozma: Am lucrat aproape doi ani în mină, mi-am pierdut diploma de universitar, dar în schimb am găsit aur, m-am vindecat în întuneric...nu-ți poți imagina ce comoară am descoperit în mină...urcam sus cu liftul, dormeam într-o cabană pe frig, mâncam acolo și dormeam, la frig, în cabană m-am vindecat și mi-am făcut trupul fizic, ca de stâncă...am scăpat de râia plăcerilor.

Sofia: Ești puternic! Suntem aproape de bar!

Cozma: Ai grijă! SOFIA!

Sofia: Rupe-i capul, calcă-l. *(Sofia urla ca o posedată. Atacatorul era pe jos călcat în picioare de Cozma, chemară salvarea să-l interneze la psihiatrie pentru criminali.)*

Sofia: Un bețiv...m-ai salvat!

(continuare în pag. 13)

Cozma: Ai avut noroc...

Sofia: Mi-ai salvat viața...ce frumos ninge...

Cozma: Nenorocitul! L-au luat! Ești în regulă?

Sofia: Am vrut de mult să-ți spun...

Cozma: Da!

Sofia: Voiam să mă căsătoresc cu tine, dar am o problemă.

Cozma: Ce problemă?

Sofia: Am cancer, nu mai am de trăit mult, am așteptat...

Cozma: Nu se poate. *(Începu să plângă, se așeză pe bancă)*

Sofia: Dă-mi mâinile, uite, tremur, ești singurul om care m-a iubit, inima îmi tremură, o să mor acum, mor, dragule, mor acum...*(Își dase duhul pe Cozma. Plângea.)*

Cozma: SOFIA! SOFIA! AMBULANȚA! CHEMAȚI AMBULANȚA. SOFIA, NU MURI!

(Curgeau picuri de sânge pe zăpadă).

CORTINA

Doina GURIȚĂ

IZVORUL DIN DEAL

Copilă fiind,
Fugeam la izvorul din deal.
Vântul turbat îmi dansa în păr
Aducându-mi la urechi
surâsul tău nevinovat.
Simțeam cum timpul se comprimă...
Păsările se roteau în jurul meu,
Iar eu odată cu el
Căutam nemurirea.
Deodată un cerb
se adăpa din izvor
precum Acteon.
Iar eu mă visam Artemis...

DINCOLO DE TIMP

În mijloc, un bătrân ce nu știa de moarte
Stătea în fum albastru ce-nvăluia livada de măslini
Scoțând din rana timpului, rând pe rând, câte o carte
Și le ungea, apoi, cu roua de pe crini.

Cu drag se îngrijea de dorul ce urla din aripi
Al celor de sub timp spre cei din abisul cătării
Scotea și viermi care mușcau sălbatici
Din inimă, din mușchiul obosit al neuitării

Îl descânta bătrânul, plângând, scrâșnind în șoapte
Spunându-i vorbe-n viers de taină răcorită
Gândindu-se că dincolo de timp va fi și noapte
Pentru cei care se lasă să cadă în ispită

Urât ți-a fost, o, timpule, răsăritul
Când veșnicia ai tăiat-o-n trei
Dar oare cum îți vei petrece asfințitul
Când vei sorbi din ceaiul cel de tei?

ENIGMA

Într-un popas, la capăt de timp,
I-am întins un inel enigmei
Cea cu suflet mare
Și-nfășurată-n visul Diotimei.
M-a întrebat, socratic, ce este iubirea;
Și de ce-i străvezesc acoperișul tainei
Cu simbolul începutului primei nopți?
Nu am știut ce să-i răspund.
Timidă, m-am retras în gândul tău;
Sfielnic am pus un diamant de versuri pe inel
Să-l hărăzesc imensei taine ce mă leagă
De abis, de strămoși, de cer și de moarte.
Am evadat și-am zăbovit la celălalt capăt de timp
Și, la acea Mare Înfrățire,
I-am întins versul agățat de simbol.
A vorbit tăcerea de mii de ori.
M-am stins și aprins într-un zbor de cocori
Mamă și tată.
M-au suit pe o arcă ce rupea sute de valuri,
Ce tăia din văzduh,
Pătrundea prin lumină,
Așteptând porumbelul cu visul cel verde.
M-am durut și m-am uns,
Cu inelul de sus.
Enigma luase versul cu sine
Inelul tăia o parte din mine,
Numai ramul din pomul făcător de măslini
Se-așeză, jumătate, pe gândul din tine.
Enigma îmi răspunse:
Nu mai caut iubire.

LACRIMI DE STICLĂ

Pe trepte
Visează amurgul
În lacrimi
De sticlă.
Gând izvorât curând
Din ultima noapte
A vieții tăcerii.
Pe șoapte
Amare
Se suie groparii
Scuturând lumina.
Iar eu
În smirna genunii
Îmi arunc inima
În sus
Și se sparge
De fierul
Groparilor.
Sângele meu
În lacrimi de sticlă
Adoarme-n cununa
Căii Lactee.

Florentin Eduard PALAGHIA

Poveste din Fanar

Hei, cruntă soartă avuse Hamza Surul!
Striga un menestrel pe drumul din văioagă.
Și doar slujbașii ceții îl îndemnau la șagă,
și numai vinul aspru îi domolea conturul.

Ce viață ostoită în dorul de stihie,
cât zbucium verde-n steagul ce-și purta,
cum drămuia odoare când focu-și domolea...
și cine, de nu vinul, îl ostoia-n pustie?

Când se născuse Hamza, în satul dintre vii,
într-un brumar de-amiază, când mustul se-ntetise,
îi așternuse mama șirag de vise-nchise
printre cotloane-ncinse cu iz de mucava.

Părea că numai vântul, ce-ntârzia să bată
putea să îl alunge din netezimea stepei,
și doar cotoiul sprinten, înfășurat în vată,
dansa printre prigorii cu damf de menuete.

L-au luat păgânii-n-șei, când răsfirară satul,
și l-au trimis cu carte, plocon pân'la Stambul,
printre odăjdii scumpe, în mantiile sul,
neînțârcat și gureș, ghiaur în miez de tul.

Prin caravan-seraiuri, printre necredincioși,
el, micul prunc de suflet, cu ochi bătrân-sfioși,
avea să-și cate soarta, în zgomot de hanger,
țânc pripășit prin stepe, copilul-ienicer.

S-a ostit cu anii, și-a luat cadâne zece,
s-a rupt de omenie și de-orice legământ,
visa: cu Bafometul în ceriuri va petrece,
avea-va muieret... cât nu e pre pământ!

Și a venit și leatul, și ziua norocoasă,
când Hamza cel plecat, în jafuri peste ape,
primi un dangăt simplu, de clopot, de acasă,
și sufletu-i începe încet să se adape...

E iarăși prunc, e Amza, cu gângurit de rază,
copilul cel pierdut, prea jefuit de sine,
îi vine chipul Mamei, îi vine să se-nchine...
și plânge-albit de drumul piepțiș, ajuns la Oază.

Discurs în oază

Oare din deșertu'acesta mi s-au izvorât strămoșii?
Să citesc nisipu-n fire? Să ascult cântând cocoșii?
Câte-n lume-s așezate, ca-ntr-o puțină de fag!
Câte drumuri stau ițite într-o coamă de ciomag...

Nu! E sigur! Nu-s acasă! Țst deșert înveninat
doar sminteli de urlet cheamă, ca o scândură de pat!
Nu-i nimic aici să-mi miște băierile de la suflet,
nu-i nimic să mă încante, să îmi deie mers și umblet!

Cum să-ți spun? Acel acasă, dinspre cețurile minții,
pare că-mi dezmiardă-ntr-una amintirea ce-s părinții...
Azi, doar locul de popas! Loc de-odihnă pentru cai.
împărțiți-vă în cete, precum fii lui Kublai!

Și, în zorii dimineții, umpleți orișice burduf,
apa oazei ne va duce mai departe, prin zăduf.

Călări-vom înspre locuri din povesti șeherezade,
aburca-vom creste-nfipte în izvorul care cade
răstignit pe firea lumii, printre-abisuri de smarald,
înveliți într-o vâltoare cu miros de mir de nard.

Mulți donumi vom rupe-n umblet, murgi cu suflete de corbi
să ajungem la cetatea cu derviși bătrâni și orbi,
rotitori precum o lume, învelită-n lut și-argilă,
învârtindu-se-n iluzii dezvelite de-o feștilă.

Și-om ajunge, ieniceri! Nimeni n-o să ne înfrunte,
vom ajunge! Și-l vom prinde pe Bătrânul de pe Munte.
Îl vom pune-n lanțuri aspre pe-ăst copil de roxolan,
viața lui e doar povestea ce-o va zice-al nost' Sultan!

Să purcedem dimineață, ca un gând de ametist,
în pistolul oazei spâne să lăsăm tot ce ni-i trist,
să-nșeuăm toți caii ceții, să iuțim toți caii minții.
Hai cu mine, măi copii! Poate ne-om găsi părinții!

Neliniște

Doar soarele răzbate, ca un domol bondar
pre crestele de munte, ițite-n zarea sură,
în satul de pe coastă, ca-ntr-un agheasmatar,
mirenii, popa, ceilalți, în prag de arătură,
se strâng cu mic cu mare, ca spicele-n hambar.

E zvon de iureș aspru, bat clopote departe,
și maicile strâng pruncii în pliu de fotă strămtă,
ca-n calendare sfinții, bărbații-s la o parte,
simțind cum înserării privighetoarea-i cântă.

Vin zvonuri grele-n muget de zgomote de cai,
Fug lupii dinspre codrii, stau vulpile în tremur,
întreaga fire-i mută, ca după un cutremur,
și nici un semn nu vine din gurile de rai.

Nici de la mănăstirea, ascunsă-n cea văioagă,
știută din vechime c-alungă norii grei,
n-a mai venit vreo carte, sau vreo domoală șagă,
nici stele nu sunt multe, pe cer sunt numai trei.

Ce soartă ne așteaptă? Șopteste-ncet un moș,
Păgânătatea-i colo, și nu e chip de șagă!
Eu cred că-mi iau amarul, îl pun într-o desagă.
Și plec cu Dumnezeu, ca fumul de pe coș.

Plecăm spre mănăstire, șoptesc cinci gospodine,
ne-adăpostim acolo, și pruncii-i luăm cu noi,
Și poate trece iute urgia care vine,
Lăsăm pădurii rostul și carele cu boi.

Ne răzlețim, cu toții, ne-mprăștiem pe munte,
luăm oile cu noi, și câinii cei flocoși,
și poate norocoși, cu preotul în funte,
ne vom salva de iureș, spun unii firocoși.

Părintele zâmbeste, încrezător de sine,
sărută Crucea Sfânta ce-i răstignește straiul,
și spune adunării, ce-acum umpluse plaiul:
Să nu fugiți, copii! Eu știu că va fi bine!

Dacă priviți spre Cer, unde-s puzderii stele,
veți înțelege-n fine că Domnul ne-a dat Semn:
Rămas-au numai Trei, și Ele-s un îndemn
să nu fugim de-acasă, căci stelele acele,

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

nu-s aștrii morți născuți în văgăuni de-un zeu,
ci sunt Treimea Sfântă, e Însuși Dumnezeu!

E semnul că rămânem, aici, la vatra noastră
și eu, și voi, cu toții, ca florile-n fereastră!

Focul

Colb ițit din bruma dimineții,
ca din mugurii de viață,
se răsfire-n cețuri repezi,
în apocalipse moi. E ceață!
Vine vuiet de potcoave,
în deștelenirea stepei
ce obrazul și-l zbigeste.
Ceru-i candela albastră.
Vânt, mirosuri prididește...

Mii de zbatari de copite,
de alămuri, zvon de moarte,
se-ntețesc pe drum de țară,
și, când soarele desparte,
orizontul de nadir,
când săgeți de rândunele cerurile le respir,
dezvelind ca dintr-o frescă demonii dezlănțuiți,
ceata de păgânitate călărind pe roibi zbiciți,
când din orientale-abisuri se dezlănțuie un zvon,
când pe dealurile blânde vine, ca-n Armagedon
toat'acea dezlănțuire de urgie demoniacă,
și Bisericile toate urlă-n clopote și-n toacă,
iarba când se înfioară, lacurile când coboară
înspre josul din abisuri,
munte cald zvâcnind a ceară...

Liniște!
Atât!
Tăcere!

Satul pribegit prin codrii, amuțit e de prigoană.
Băjenite vite-n stufuri tac și ele, căci din zeamă
de urzici și păpădie,
armurariu și din izmă,
popa le-a făcut descântec
cătrec somnul fără pizmă.

Dorm cu toții, băjeniți,
în morfeice fantasme,
zâmbetul le stă pe chipuri.
Satul lor, cătun din basme,
Focului e dat.
Pârjolul,
întețit de ieniceri,
arde tot ce până ieri
se-nvelise în ocolul
cetelor de făclieri.

Și pe când creștinii dorm,
cu un zâmbet fără pizmă,
cu aromele de vis
învelite-n zvon de izmă,
plâng păgânii-n focul verii,
năclăiți de fum și-alean,
lacrimi dau. Și ei, și căii
într-un cat de Bărăgan.
Se opresc, desfac turbane,
scot covoarele-n culori,
rugi înaltă către Mecca
și dervișii rotitori.

Socotesc ca drumu-i greu,
scot calupuri de halviță
și se roagă, îngânând...
murmurând lâng-o Troiță.

Vise debejenie

La-nceput doar niște păsări
Au cântat de dimineață.
Mici, cu oase rebegite.
Ceasuri aspre de paiată.
Și apoi... dezlănțuirea:

Soare sângieru de culmi.
Toți sticleții-ntrepătrunși
Cu miresmele de ulmi,
Mii de rândunele-albastre,
Sboruri de lăstuni de-a valma,
Coropișnite și ulii,
Chiar și ciori, ce în sudalma
Domnului de La Fontaine
Gângure precum o vulpe-n
Cașcavalul ei peren.

Larmă, iureș, zvon de verde,
Ca-ntr-o uliță de vierme.
Tot ce ai putea a crede
Înțolit e-n epiderme
De mistuitoare furii.

Noi, în gând de-a curți cu jurii
Ne-am dedat unui alean...
Câți din 'cești umbleți prin lume
Vor fi fiii de gorgan?

Câți vor fi-vor Greucenii?
Câți vor fi-vor Mușatini?
Câți vor apuca de-a dreapta o coroană cu mulți spini?
Câți se vor izbi de-a dreapta mân'a unui ipochimen,
Câți vor duce prin sânete praf de colb și praf de
chimen?

Câți din voi vor fi-vor nouă
Toate ce-n nemărginime
Zvon e doar de libertate
Și de necuprinzărime?

Întrebări de-a Răsăritul,
Căutând Apus, de-a stânga,
Vinovați ițindu-și strunga
În tandem cu nenumitul...

Și apoi doar Vis. E Izmă!
E descântecul de popă,
E un pintenog cu aripi,
O desagă de sincopă...

Evul ieri. Și Evul nou,
Omul singur și de-a valma,
Strunga, aripa, sudalma...
Arhetipul dintr-un ou.

Vise doar, ce-n armurarii
Se înfricoșează-anume
Dând Golemuri la fruntrarii
Și mici zvonuri de petunii.

Lucia PĂTRAȘCU

SPOVEDANIA IUBIRII, de Fănica TĂNASE

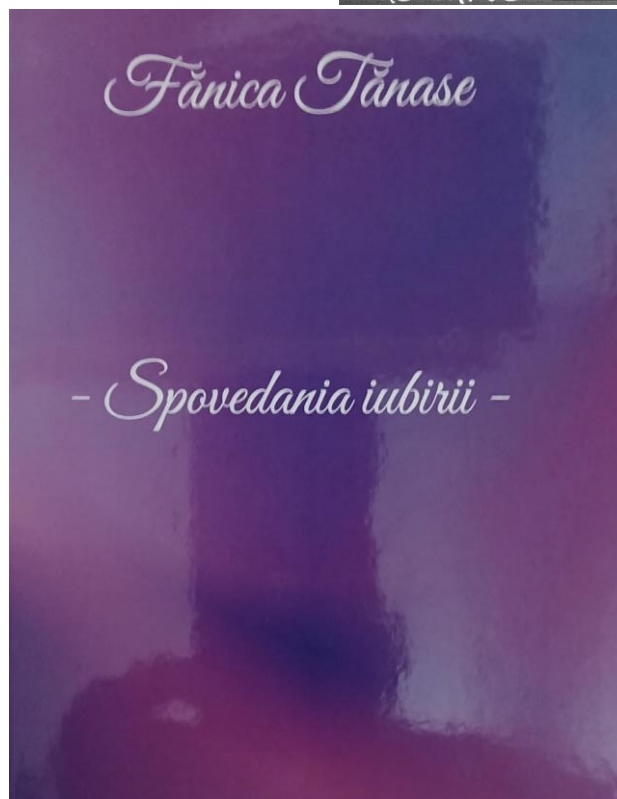
„Câte căutări și visuri sunt complice-ntre tăceri.
Vei putea să stai cu mine?... Rânile să-mi cos pe viu.”

„Spovedania iubirii”, semnat de Fănica Tănase, este cel de al treilea volum de versuri, pe care această poetă îl dăruiește cititorilor săi. Publicat la editura PIM, Iași, în anul 2026, acest volum întregeste mărturisirile de iubire, pe care poeta le-a așternut în scrierile sale.

Sunt 7 ani de când Fănica Tănase a hotărât să adune într-un volum de debut versurile sale de începător, grăbite și neliniștite, care i-au cerut imperios „intrarea în lume” cu „veșmintele vorbirii”, cum spune marele poet Mihai Eminescu. Astfel, Fănica Tănase a pornit, în anul 2019, pe teritoriul sacru al poeziei cu primul său volum de debut absolut, intitulat „Verde crud”. Desigur, unii l-ar putea considera un debut tardiv, dacă s-ar lua în considerare faptul că autoarea avea aproape 52 de ani, știut fiind că mulți condeieri încearcă măiestria versificației la vârste mult mai tinere. Dar, încă de la primul volum, versurile sale, prin profunzimea ideilor și frumusețea limbajului, s-au înscris în plaja de valoare literară a poeziei deosebite, construită în versuri tradiționale, în dulcele stil clasic, deloc nichitastănescian, pline de o creație emoțională cu trăiri, sentimente, ce se cereau mărturisite. Apoi a urmat în anul 2021 cel de al doilea volum „Chivotul de odihnă”.

Nici nu știe cititorul dacă poeta și-a întocmit deja „chivotul de odihnă”, cu „zâmbetul-tihnă”, ori încă țese chilimul pe care va așeza vasul de preț al creației sale literare. Cu certitudine că, așa cum preconizăm la lecturarea primului său volum de poezie, înțelegerea faptului că izvorul creației sale poetice își va căuta cărările și va curge nestăvilnit, nu a fost eronată. Se întreba atunci autoarea: „Vina cui e că prin vene-mi curg emoții și fiori?”, încercând să-și înțeleagă trăirile ce o îndemneau să nu-și nimicească darul primit, să-l transforme în bucuria creației și să publice, prin aceasta făcând daruri literare cititorilor săi.

Lumea lăuntrică a sufletului, efervescentă și neliniștită, nu poate fi cuprinsă în înțelegerea imediată, decât acceptând faptul că însăși iubirea poate înlătura orice neputință și își câștigă întâietatea în sentimentele omului. De aceea, în versurile sale echilibrul permanent față de trăirile sale, trăiri pe care le încearcă în fața unei povești de iubire așteptată, dorită și, de ce nu, acceptată, echivalează cu împlinirea sufletului. Iubirea aceasta nu este adolescentină, ca în primăvara vieții, deși, întotdeauna, are prospețimi de mugur înflorit. Nu este o iubire disperată, ca atunci când vijeliile din toamna târzie ar încerca să o ajungă și s-o ofilească, purtând-o în desuet. Visurile sale de iubire sunt cuminiți: „Gustăm așteptările / pe o punte îngustă”, coapte: „că trupurile ni s-au prefăcut / în aripi de dor, / neobosite de prea mult zbor.” și, desigur, solare: „De când ne-am cunoscut/ s-au născut atât de multe păsări/ în înaltul visurilor noastre”

O iubire ce recunoaște bucuria de a trăi, ce descoperă că inima sa încă vibrează la sinceritatea unui sentiment atât de înălțător: „Aș vrea să știu de ce nu-mi cânti, în toamna ta să mă-nfierbânti și eu să-ți fiu aprins ecou”. Iar dacă feluritele forme în care se manifestă iubirea (față de Dumnezeu, pentru oameni, pentru un anumit om, pentru copii, pentru natură,...) permite felurite forme de exprimare, Fănica Tănase este capabilă să le trăiască și să le expună pe toate.

Fănica Tănase se vedește a fi o poetă a naturii, admirând-o și, totuși, observând-o atent. Cum Dunărea, care i-a însoțit timpul de creștere, își joacă uneori „degete de apă dulce”. De fapt, însăși originea sa de copil trăit în mijlocul florilor din curtea casei, care asculta ciripitul păsărilor, care se mira, iar și iar, de zâmbetul macilor din lanul peste care soarele și-a revărsat darul său de culoare și perenitate, nu-i permite sufletului să uite toate aceste minuni, indiferent unde au purtat-o cărările vieții și mereu se întoarce cu inima la „iarba verde de acasă”.

Poeta înțelege că, pentru oricine, viața poate avea încă surprize și conștientizează posibilitatea reîntoarcerii, fie și pentru o clipă, la bucuria primului dans, un dans simbolic, plin de tinerețe și, de ce nu, revigorant: „Nu mi-am pus îndeajuns anotimpuri în bagaj / Tot mai am bătăi de cord să-mi stârneasă balerinii” (Felul meu de libertate).

Familistă convinsă, dăruită cu doi nepoți de fiica sa, către care își exprimă admirația, poeta își dezvăluie bucuria împlinirii sale ca mamă și ca bunică: „Izvorăsc din tine apele sfințite/ Care se revarsă peste noi ogoare.../ Ai dospit în pântec spice-nsuflețite/ Cu miros de rai, dragoste și soare,” (Te iubesc, mămicol!). Iubire pentru familia sa, care este bucuria împlinirii acestor ani. Astfel, scrierile sale s-au așezat, treptat-treptat, într-o creație literară înche-

(continuare în pag. 17)

gată, cu modulații de tandrețe și cu un echilibru atent construit între chemările contradictorii ale sentimentelor și intelectul său, ce îi dictează rațiune și temperanță. Interesant este faptul că poezia sa, ce trezește întrebări dubitative: „**Pe spate-mi stă lipit un semn al întrebării:/ Vei fi mereu o-nversunată provocare?**”, rămâne viguroasă, fără senzualități excesive și fără frivolități posibile.

Unele versuri se bucură de timiditate, dar chiar și atunci ele sunt expresive, vii. Astfel, induc o stare de calm, deși, uneori, atacă teme delicate ce ar putea declanșa un vulcan de emoții: „**Vin cu candela aprinsă și în piept cu o chemare / Pe cărarea ta de urme, ce îmi dă mereu ocol...**” (Ai grijă de tine...). Însă ele rămân gingașe, pline de prospețime și pun în evidență puritatea sentimentelor și frăgezimea lor. Din cuiubarul imaginației sale poeta Fănica Tănase scoate câte un gând, ca o dezlegare, îi împodobește penajul cu vise, îl transformă în pasăre măiastră, fiori de poezie, pe care o trimite în lume: „Drum bun, poveste de dor!”

Limbajul folosit de această poetă este unul obișnuit și, totuși, deosebit de special. Spunea Lucian Blaga că: „Limba este primul poem din existența fiecărui popor.” Este o realitate, dacă vom înțelege că această limbă vine din vorbirea veche, pe care o înțelegem aproape în totalitate. Ceea ce face dintr-un condeier obișnuit un poet este condiția ca acesta să așeze vorbele atât de știute într-o manieră armonioasă, capabilă să transmită trăirile proprii, ce vor naște sentimente neașteptate și vor impresiona plăcut pe cititor. Este ceea ce poetei Fănica Tănase îi reușește deplin. Poeta folosește versuri mai scurte sau, preponderent, mai lungi, bine articulate, bine ritmate și cu rime elegante încrucișate, îmbrățișate sau împerecheate. De asemenea, cititorul poate întâlni și poeme cu vers liber, fără rimă, ori cu o rimă interioară, bine ascunsă, neintenționat poate, furată, parcă, în procesul creației, din cuibul prozodiei darnice. A exemplifica figurile de stil, poate fi inutil, deoarece cititorul însuși se va delecta cu metafore grațioase, cu inverșiuni neașteptate, cu epitețe ciudate, ce aduc un farmec nou unui cuvânt obișnuit.

Titlurile poemelor din acest volum pot fi mai lungi, ori mai scurte, un substantiv articulat sau nu, o propoziție explicativă, fapt ce determină o notă modernă, chiar neomodernă a versificației. Folosind cu acuratețe idei general umane, ce sugerează sentimente umane, întocmite cu respectarea prozodiei versului clasic, versurile sale capătă consistența unei mărturisiri, în care tot ceea ce se dezvăluie este trăire pură.

Visul devine o posibilă realitate în care iubirea devine sărbătoare și generatoare de poezie. Trăirile și experiențele avute sau visate construiesc un univers liric de o sensibilitate deosebită. De aceea, versurile acestei poete devin un spațiu de confesiune din care melancoliile și regretele își cer dreptul de trăire, până nu este prea târziu. Cu un simț liric matur și în același timp senin, într-o exprimare indirectă, uneori, versurile sale nu cer totul, considerându-se suficiente pentru construirea unei iubiri statornice în existențialul lui „a fi”, atunci când devenirea, cunoașterea și acceptarea reciprocă există. Mărturisește autoarea: „Poemele acestei cărți sunt mărturii ale unei iubiri care pulsează între prezență și absență, între atingere și amintire, între chemare și tăcere,

o iubire care învață să fie simțită în fiecare fibră, înainte de a fi rostită sau împlinită.”

O eleganță meditativă, în care interogațiile sale intime, din ce în ce mai bine conturate, face o analiză profundă a sentimentelor de iubire, înțelegere și acceptare, ce ar putea părea obișnuite, dacă nu ar îmbrăca mantia curajului de a se mărturisi și a cere mai mult. Un amalgam între melancolie și speranță, între dorință și împlinire.

Este ceea ce reușește poeta Fănica Tănase, care, prin talentul său plin de sensibilitate, crează un lirism autentic, ce îi așază creația în raftul cu literatură bună.

Laura-Gloria IORDACHE

Semantica trecerii în structuri poetice concentrate

„Poeme de buzunar” de Vladimir Belity

Volumul *Poeme de buzunar* de Vladimir Belity propune o poezie a esenței, construită pe simplitate, claritate și o atentă selecție a cuvântului. Este o carte în care discursul liric nu se desfășoară amplu, ci se concentrează, se adună, se reduce până la miez.

Coperta volumului *Poeme de buzunar* de Vladimir Belity este construită pe un concept vizual echilibrat și sugestiv. Cromatica verde-turcoaz, asociată cu liniștea și introspecția, este subtil dinamizată de accentele galbene, care trimit la lumină și revelație. Elementul central – scoica – funcționează ca un simbol al interiorității și al esenței: un obiect mic, aparent modest, dar purtător de adâncime și sens, în deplină concordanță cu ideea de „poeme de buzunar”.

Poemul de pe coperta patru completează această direcție, propunând o imagine poetică liniștită și meditativă. Coperta nu caută efecte spectaculoase, ci mizează pe sugestie și rafinament, invitând cititorul într-un spațiu interior, discret, dar profund.

Structura volumului – care include secțiuni precum „Poeme într-un vers”, „Poeme Tanka”, „Rondeluri”, „Pasaje” și susține această direcție. Fiecare formă poetică aduce o altă ritmicitate, dar păstrează aceeași preocupare pentru condensarea sensului.

Ceea ce atrage imediat atenția este modul în care autorul reduce expresia poetică la esențial, fără a pierde profunzimea. În special în secțiunea „Poeme într-un vers”, fiecare text devine o formă completă în sine. Nu simți lipsa dezvoltării, ci, dimpotrivă, prezența unei idei concentrate.

Versuri precum: „*Emoția descânt de-nfloresc cuvinte*” sau „*larna-n grădină doar somnul prinde rod*” nu explică, nu dezvoltă, ci sugerează. Ele lasă spațiu citi-

(continuare în pag. 18)

torului să continue sensul în interiorul său.

Aceeași direcție se continuă în interiorul volumului, unde diversitatea formelor poetice nu fragmentează, ci întărește unitatea expresivă. Poemele Tanka, precum cel în care „privighetorile-au tăcut, de-acum desigur este vară”, păstrează o muzicalitate clasică și o revenire tematică ce sugerează ciclicitatea trăirii. În schimb Rondelurile propun imagini concentrate și contemplative, de tipul „Oameni cenușii trec zgribuliți pe stradă, pe gânduri duși”, unde observația cotidiană devine reflecție subtilă asupra condiției umane.

Pasajele prezentate conturează un univers poetic în care reflecția asupra timpului și existenței capătă forme diferite, dar coerente stilistic. În poemul 60, discursul este amplu și meditativ, cu o încărcătură filosofică evidentă: „timpul zidește istoria” și „praful cosmic” transformă experiența umană într-un proces universal, aproape impersonal, dar profund. Poetul operează cu metafore de construcție și de materie primordială, sugerând că viața nu este doar trăită, ci „edificată” din evenimente și trăiri, într-un registru grav și contemplativ. Limbajul este dens, iar ideea de „nede-terminat” deschide un spațiu al misterului și al căutării continue.

În contrapondere, poemele mai scurte (46, 23, 24) se remarcă printr-o simplitate expresivă care nu diminuează, ci concentrează sensul. „Doar depărtările ascund cărările” sau imaginea apusului care anunță o zi vântoasă creează punți între concret și simbolic, între natură și interioritate. Întrebarea despre vis și „firimituri” introduce o notă de neliniște subtilă, sugerând fragilitatea percepției și a sensului. Această alternanță între poezie densă și poezie esențializată definește o voce matură, capabilă să exprime atât vastul, cât și intimul, într-un echilibru care invită cititorul la reflecție profundă.

Împreună, aceste forme construiesc un echilibru între tradiție și modernitate, între ritm și tăcere, definind iden-titatea poetică a volumului.

Universul poetic este construit din imagini simple, pre-cum: cerul, vântul, ploaia - câmpul, zborul, păsările - detalii fragile ale naturii. Acestea nu sunt folosite decorativ, ci ca puncte de sprijin pentru reflecții despre timp, destin, fragilitate și condiția umană.

Forța textelor vine tocmai din această simplitate: lucruri mici care spun lucruri mari. Limbajul este clar, neîncărcat, fără excese metaforice.

Autorul nu caută efecte spectaculoase, ci o **expresie curată și precisă**. Se simte o disciplină a scrisului: nimic în plus, nimic forțat, fiecare cuvânt are un rol. Această rigoare face ca poezia să fie accesibilă, dar în același timp profundă.

„Poeme de buzunar” este o carte care nu impresionează prin amploare, ci prin finețe. Este o poezie care nu ridică vocea, nu caută să domine, ci rămâne. Se așază în cititor și lucrează în timp.

Volumul lui Vladimir Belity oferă o experiență poetică bazată pe echilibru și interiorizare. Prin simplitatea asumată și coerența viziunii, cartea reușește să transforme minimalismul într-o formă autentică de profunzime. Este o lectură potrivită pentru cei care caută nu doar poezie, ci **sens în formă concentrată**.

Nicu BREZOIANU

SONETE CU IZ CUANTIC

Respirăm în contratimp

Cu un penel multicolor, vidul cuantic, potențial creator, pictor al conștiinței supreme, ne-a modelat ca parte și întreg coagulat din suspinele erotice ale colapsului divin. Suntem în același timp unde versatile,

corzi armonice ale unui contrabas cu reverberații grave, Universul, labirint al iubirilor eșuate. Suntem concomitent și particule nestatornice, proiectate pe ecranul opac, sculptat cu încrâncenare de egoismul meu feroce, hrănit

cu fotoni îndrăgostiți. Încerc să te ating, să te simt, să te prind în mrejele dorințelor aprinse. Nu reușesc, îmi scapi printre degete. Erosul meu tumultos este înșelat de răsul

tău duplicitar. Respirăm în contratimp, energia trecutului ne proiectează într-un continuu spațiu-timp asertiv, doar cinismul disperării singulare ne va putea vindeca de erezie.

Iubire super-radiantă

Amprenta ta, halou luminos al unui mix material cantabil, ca o temă melancolică din studiile lui Chopin, mă atragea misterios. Nu înțelegeam cum un trup dominat de linii curbe erotice și o perche de ochi netraductibili, în

care fusese ucis infinitul, mă putuseră ademini. Abia după ce ne-am început călătoria printre liniile universului, țesute cu migală în miezul insomniac al unui computer cuantic topologic și ne-am intersectat într-un nod poetic,

am înțeles că suntem qubiți pereche, ondulații luminoase sensibilizate de poetica țesută ca un quipu de Amy Catan-zano, dublate de particule materiale infime, saturate cu

emoții frugale. Ne apropie complementaritatea aprinsă - n dorul incitat de absolut, coerența super-radiantă născută din iubirea a doi anyoni firavi, hiperexcitați de curiozitate.

Lucian IZADRA

I. Tablouri

1. În capilarele orelor, seva urcă din vremea aceea pe care te enerva s-o numești adolescență, din vremea când vântul uscat din sud avea fiori de dialectică și enunța un mister pe care nu-l înțelegeai. Te minunai când puteai citi ora pe cadranul solar făcut de coada noduroasă din lemn de salcâm a furcii pe iarba arsă de soarele lui august. În amurg, trecea o căruță cu căldărari. În urma ei, două țigănci târau niște pantofi fără șireturi. Pe o coastă cineva chiar pentru asta ascuțea o coasă, semnal că brazdele cosite nu erau singure. Măcar un târg să se facă, o găleată spartă sau ciau de cositorit pentru două sarcini de iarbă. Lipsea din tablou, dar completai tu din lecturile tale pe apucate, prozatorul-vânător, care să se uite prin țeava puștii la toată scena, tradusă direct și melancolic din Turgheniev sau Ionel Teodoreanu de cocoșul armei, relaxat cu un lichior de cireșe amare, sub un umbrar de salcie, pe malul unei gârle leneșe. La orizont, un iepure tăia orizontul diametral. Și gândul tău, marxist, care strica tabloul: unora le țipa măsseaua de treabă și altora, din mintea ta slăbind lupta de clasă, le ardea de dulcețuri, lichior și apă de la gheață.

2. Trezitul mai de dimineată adâncea distanțele sociale. Noii aristocrați, acum li se zice chefi, se alegeau din cei care tocău trufandalele cu ochii închiși. Tot cu ochii închiși, ghiceau, înainte de răsărit, plexul solar, pentru care aveau zece formule de kinetomarketing. Sangvinici până în vârful unghiilor, îți fixau cu privirea lor ochii tăi în pământ, gâtul tău ros de hamul unor limbi moarte, deja îndoit a bătrânețe înainte de vreme. Absolvenți ai cursului scurt de cultivare a sinelui, au prins momentul când gloria se vindea vrac. Li se dădea și bonus vreo decorație sau vreo pafta de lemn nobil cu însemnele tribului. Poate doar paznicul templului mai știa adevărul, în fiecare noapte ștergea cu un burete îmbibat în oțet clasamentele trucate. Tabla proaspăt ștearsă reflecta în ape lumina oblică a unei lanterne. Un bun început de roman polițist.

3. Octombrie. Facem rând la mașina de împachetat frunze de paltin existențialist, în parcul unde oamenii se strâng unul în altul atrași pe unde medii de mirosul de la uleiul încins în friteuză obștească. Ventilele de la roțile bicicletelor au oroare de aerul îmbălsămat cu mustul intrat în efervescentă. Bicicletele copiilor care ratau capul șotronului și intrau direct în gardul de tablă ondulată, în timp ce, la terasă, mama își aprindea o țigară de la chiștocul bărbatului ei. Vocalele pântecoase se lipesc de aripile unui fluture tomnatic într-un roman presupus cu cheie și dau lectura peste cap. Fata care-l citea visează să iasă din gaura aceea de târg cețos, unde singurul eveniment monden este plimbarea cu bicicleta. Tata numără stelele din borșul cu pasăre slăbănoagă de țară. Ceața e o metaforă dintr-o carte englezească, luată de la biblioteca orașenească, la ei soarele blând de toamnă se filtrează prin perdeau subțiată de hipoclorid. L-am prins și pe tată, ține ascuse în torpedou începuturi de proză scurtă, prozopoeeme cum le numește el. Ceva despre un filtru ascuns în rânza unui porumbel voiajor, găsit de un soț plictisit duminica după-amiaza, de fapt în rânză de cocoș primit cu autobuzul de 13. Filtru care ar putea resuscita romanul căzut pe panta obsedatelor decenii de sex.

II. Laus magistri

Profesoara cu pulover de mohair roșu ne propunea un exercițiu de abreacție prin ochii albaștri-verzui ai lui Jung.

Despre turnir ne spunea că scoboară din turn, face o libație de terapeutică filologică în fața reginei-mamă a cuvintelor. Ramura celtică a cuvântului turn, ruptă dintr-o îngrăditură de nuiete de frasin. Dacă aduni sâmbăta cu un turn, într-o limbă sintetică, dă saturn. Secretele, în ontologia lor misterioasă de lichiefiere, urcă de la baza turnului prin serpentine. La fiecare curbă mai strânsă, forța centrifugă dă jos îngerul câteunei litere. Ajunși sus, dacă mai vrem să strigăm vreun cântec din înaltul turnului, trebuie să ne mulțumim să cârpim cuvintele. Și nici vorbă de cânt, poate doar o poveste șchioapă cu principii franci rebegind de frig la zidurile Acrei, sub privirile unor sarazini cu buzele subțiri fixate într-o linie intrată în cuta ironică a fălcilor. Iar aerul mirosea a păcură arsă. Vremuri în care atât păcura cât și păcurarii slujeau proorocilor, ungând roțile destinului.

Literatura de azi e uneori o formă de ireverență în fața crăpăturilor din palmele lui Hermes, scăpătat deus otiosus, ajuns măturaător voluntar, după ce o vreme a fost strungar la o stână la care nu mai mergea nici măcar copilul-care-fuge-mereu-de-acasă. Ajuns pe o stradă pustie, la lumina slabă a unui neon prăfuit și pătat de excrementele fluturilor de noapte, se ia, ca să-i treacă urâtul, cu lectura ambalajelor de la ciocolata amăruie, dietetică, pe care menajerele din marile case de pe bulevard au dosit-o în buzunare și au mâncat-o pe fugă înainte să urce în troleibuz, ca să n-o împartă cu colegele de apartament. Personajul literar, care altădată învăța prima lecție de răzbit prin istoria contrafactuală de la Ulisele legat de catarg, a rămas fără fierea degresoare și se pierde în digresiunile din diverse boluri cu fulgi de ovăz sau germeni de grâu. Instinctele bune i s-au moleșit, se uită cum nordul curge spre sud, ca mămăliga moale de pe fund.

De parcă nu ai ști că literatura autentică se scrie abia pe dosul paginii, când cuvintele-cal-negru au mușcat deja de ceafă cuvintele-cal-alb și carul prozei o ia dintr-odată hăis pe marginea drumului. Pe foaie, penița stiloului alunecă pe aria unde purecii de hârtie au stat și-au plâns, îngânând encomionul lor strămoșilor arși în biblioteca din Alexandria. Uiiți mereu numele acelei filozofice lapidate pe treptele bibliotecii. Ca o bună stoică, i-ar fi spus unei prietene, care îi lăuda virtuțile căsătoriei, că ea nu poate pierde o oră în fiecare zi să calce cu placa de marmură fierbinte mantia unui ins ce-ar fi în stare să dărâme o civilizație dacă i-a ieșit un herpes în colțul gurii.

Speranța seamănă cu o femeie de la sat fără broboadă și ce poate face o femeie din satul ei la oraș fără plasa de siguranță, de colțul căreia să prindă și să își sufle acolo năduful. Plasa de siguranță a miopilor anilor '30, sus la trapezul existențialist sau gideian, prin cafenele din mitteleuropa, în care de multe ori sensul giratoriu avea când prioritate de extrema stângă, când de dreapta. Surâsul lui Chaplin împărțea hoardele metafizice în două, ca bastonul lui Moshe saramura de la Marea de sare. Cine își mai conservă visele și speranțele în saramură să facă un pas în față. O țigancă poate să poarte broboadă, dar dacă poartă ochelari e pierdută. Chiar dacă umblă ca orbeții, să o picuri cu lumânarea și nu nimerește în pat

(continuare în pag. 20)

străin. Particula f pentru frumusețe izbește cu furie franceză în pata oarbă de pe retina miopilor, în vreme ce fantomele lui Marx măsoară cu rigla electronică stratul de unt de pe felia de pâine a leisure class și notează ceva cu un stilou care aduce cu un ac de pielărie.

Cuvintele rămase peste noapte în poarta memoriei ca o depunere pe limbă, rămase cu un început de răzbunare pentru care voința s-a chinuit să smulgă din cui geanta cu foile care te țin aruncat în acel tu schizoid, pe care ți-l ademenești cu jumătăți de fraze tandre pentru ca, atunci când s-a apropiat la o aruncătură de piatră, să-l iei la nimerit. Acum la ce îți trebuie să îți aduci aminte de vara aceea când tot grâul bătut de gheață s-a mănânat, vară când toate prundurile de la baltă erau pline de grâu spălat, dar nu era nevoie să stai cu piatra în mână să alungi guguștiucii și vrăbiile? Se țineau departe, nici măcar nu coborau din zbor. Morarul, după ce desfăcuse un sac din căruță, ne-a arătat cu un gest scurt din mână poarta. Moara ta de cuvinte care face mai mult târâțe decât făină-sticlă și tu, morar slab de înger, care nu ai curajul să împingi cu un gest cuvintele mănate încă de la poartă.

Un picior de rață umblă brambură și fără pereche printr-o problemă insolubilă de matematică de gimnaziu, din manualul fiică-mii. După noua lege a învățământului, filologii vor da matematică la bacalaureat. În sfârșit, moinei și ploii din Bacovia li se va calcula divizorul comun. Când umbla Tzara prin zloata din Moinești, îl rodea cureaua la șapca de proletar fără simbrie. Acum i se va calcula logaritmul zecimal al rosăturii. Cu miopia ar fi fost mai simplu. Era doar istorie, ajungea să-i citești jurnalul sau vreo rețetă pentru ochelari păstrată la un muzeu elvețian.

Un rezumat al lui *Ulyse*, făcut de un proaspăt tehnician agricol care s-a îndrăgostit de o pictoriță de la oraș: Un irlandez scoate rădăcină pătrată dintr-un cartof și o dă pe datorie unui evreu pistruiat și cu nas subțire, căruia unul din imberbii de pe scările de la o maternitate, veniți nu-ș cu ce treabă pe acolo, îi striga peste umăr maxima pusă la intrarea în colegiul pe care îl absolvise: *Scientia potentia est*, asta în timp ce acasă nevasta îi pregătea niște coarne de țap.

III. Arahne

Plecai în America să-ți trăiești viața din reciclarea a ceva, cinci cenți recipientul de plastic. Sau pânze din casele păianjenilor, pentru vestele antiglonț ale celor apti combatanți sau pentru rolul unui vraci comanș necombatant, care trata rana deschisă a unei învățătoare față palidă. Scapai măcar de proza în care doi tipi se întâlnesc existențialist într-un pub flamand și negociază, de pe scaunele înalte de aluminiu, ca de pe niște catalige, de care parte a pariului pascalian sunt. Oboseala mușchilor are o explicație științifică, până la urmă un hotarnic oarecare te va rezuma în câteva definiții notate într-un carnețel, după care îl va pune meticolos în buzunarul halatului gri.

Ziua aceea în care ți-ai adus adus cele mai ascunse emoții la decodat, cum își duc unii prin satele ardelenesti prunele fermentate la alambic. M-au ținut afară, dar nu aveau un prelungitor așa lung. Prin ușa întredeschisă, îl auzeam pe pictorul de vitralii cum își ipotoca asigurarea pe mâna dreaptă, în caz că îi vor ieși îngerii mai mari decât sticla tăită din ochi. La o masă, așezată sub scara care urca la mansardă, o femeie își apăsa pleoapele, exercițiu pentru trecerea viselor din somnul sepie în culori. Cât despre vise,

fericiți aceia care își pot vinde visele vrac. Altfel, ar trebui să le păstrezi sub unghii, ca pe niște proteine transcendente. Pianista din seara de octombrie care își rodea unghiile la gândul că nu va reuși să deseneze în aer, cu sunete, veverița roșie din *Spărgătorul de nuci*.

Timpul face tot ce știe el mai bine, o linie ferată se intersectează cu un drum. La crucea sfântului Andrei, timpul coboară cu picioarele pe pământ și, dacă ai fi avut un cult pentru matematici superioare, te-ai fi gândit la vreo ghicitoare-parodox Riemann sau Lagrange. Primul pleacă un biciclist navetist, dinamul se învârtă, și-a înfiletat bine capacul sticlei de apă. În coada ochiului zărești cocoșul giruetă de pe acoperișul bisericii neo-gotice și câteva mere domnești din vârful unui măr, deși este deja sfârșit de noembrie. Ai ajuns și tu la vulcanizare, cauciucul a îmbătrânit, te uiți la planetare cu metodă, orașul cu planetare și cu niciun planetarium. Ar fi și asta o interpretare a mândriei ajunsă în stadiul de patologie urbană.

La blocul din față s-au aprins simultan luminile din două bucătării. Foamea numitor comun, în adunările astea unul cu unul, din care negreșit unul o va face pe nebunul mâine prin oraș. Acum mânăncă în picioare direct din oala de pe aragaz. Într-un alt apartament se văruiește. Numai cine n-a văruit vreodată nu știe cum trag culorile lichide din greu pe un perete să rămână cu propria lor identitate, cea de pe etichetă vasului care le-a dat formă, e bine să amintim din când în când.

Cred că există și o zi a sfintei cifre camuflată în vreun calendar, cusută cu vreun ac de un sfânt hasidic, convertit, pe o mantie pe care se țes toate cele numite memorie de lungă durată, mantie care aduce cu pielea de pește de apă suficient de sărată. Cum ar scrie peștele-rapsod din mare basmul *Sarea în bucate*? Azi poate e de ajuns de sămbătă să te întorci acasă. Șapte cifra renunțării, a lui Iasă. Că-mașa ta de burlac, prost clătita de detergent, puloverul gri deșirat pe la mânecile care arată ca tentaculele de octopus sigma, vânat de resentimentul materialist dialectic, scormonind în cenuși imagine în căutarea celei de-a doua cea mai bună dintre lumile posibile. Feromonul cu calibrul cel mai mare a fost inventat în Regatul Unit. La fel și cel mai mare șurub, în secolul al XIX-lea. Peste el s-a construit Londra modernă. Diametrul lui e atât de mare încât ar încăpea pe el desfășurătorul genei egoiste umane. Dacă ar vrea cineva să-l deșurubeze vreodată cred că ar fi nevoie de puterea Americii, pe de-o parte și a Chinei, de partea cealaltă. Și de Rusia, care să stea deasupra fileului, cântând la balalaică.

Cu chiticul de aur nu poți face o conversație cu taxă inversă, tot trebuie să găsești niște mărunțiș prin buzunare, fără să fie nevoie să spargi cutia milei, prinsă în bolțuri de câțiva țoli pe gardul casei unui pescar mai norocos. Îți place să auzi mai mult sunetul pașilor care se îndepărtează. Trebuia să fi aflat până acum că și singurătatea se dă pe datorie. În singurul loc dintre omoplați, unde nu te poți scărpină singur, stă dobânda care ți se va cere atunci când pentru prima dată vei avea curajul să privești pe cineva în ochi.

(continuare în pag. 21)

(urmare din pag. 20)

Nu-și mai putea lega catarama la geanta lui de merceolog. Umbla cu bocancii vechi fără șireturi. Sub osul temporal pulsa hazardul, fratele haosului, vărul primar al creierului Boltzmann. Destinul păstrat cu titlu de inventar, putea fi recondiționat cum sunt mașinile acelea veche în emisiuni pe Discovery, de câte un ins care ține cheia crichet ca pe o lance. Ar fi mers și halebardă, dar cineva ironic ar fi zis halena bardului. Metafora merge pe drumuri lăturalnice, ca un prinț arab, care a tocat banii dăruiți de emirul-tată și se întoarcere calic acasă. Cuvintelor le sunt scurtate lanțurile până la definiții minimale.

Mâncare de post e ca împărțirea lui 10 la 3, dă cu rest și perioadă. Din aceste absurde perioade algebrice era făcut tunelul de fugă înspre țarm al oricărui castel de prinț arab, din cele 1001 nopți, așa cum le citea Borges Orice tunel poate ajunge, într-un final, un debit de tutun sau o gelaterie. „Avem o cunoștință comună”, îi spuse prințul arab lui Idell. „Pe Bacovia.” Prințul făcuse petrol&gaze la Ploiești. Iubise o băcăuancă, evident că avea un cult pentru Bacovia. Pravoslavnică. Ținea posturile, dar nu la fel de apăsător ca un prinț arab. S-au despărțit, în bune relații, ca toți participanții la un congres al religiilor de la Calcutta. În sala de conferințe, aerul condiționat era programat să nu deranjeze casele de păianjen, de-acolo până unde nu ajunge puful, nici sinusurile unor ziariste interconfesionale, fișând în pauze din *Serotonina* lui Houellebecq. Pe un ecran mare, rezumatele unor apocrife despre eroul eternizat în gips.

IV. Amvers-amorsarea prozei

Omul care aștepta corbul alb într-un poem își ștergea sânguincios penița de mâneca tocită a cămășii. Le-ar fi răspuns aceluia care încercau să-i dărâme toată mitologia proustiană despre memoria afectivă, despre șansa fiecăruia care caută să regăsească timpul. În clasa lor din liceu cu profil de mecanică, fetele îmbobocite citeau suprarealiști în franceză și trimiteau versuri revistelor literare, semnate cu pseudonime făcute din numele lor în oglindă. Fiice de tcm-iști care le-au trimis în tabere prin stațiuni unde se bea apă sulfuroasă pentru amorsarea tuturor sinapselor, IQ&EQ. Și cum le-au mai amorsat! Timpul li se părea că trece ca într-o proză inertă, frecau pista de dinaintea orelor ca nordicele acelea îmbujorate în obraji, în partidele de curling. Siluirea Nadinei și scena Roza&Titu din romanele lui Rebreanu erau aproape pentru toate maximul de subversiune erotică. Le citeau cu cartea ascunsă în bancă, atunci când profesorul de fizică umplea două table cu formule despre ciclul Carnot. Formule fără nicio căldură, doar numele lui Carnot avea ceva carnație.

Aleile cu salcâmi din târgul lor nu mai aveau nici măcar o cioată totemică, păstrată sub copertina vreunei terase. La câțiva pași, se vedeau stâlpii cariați ai acoperișului peronului de așteptare. Descoperea filosofia impulsiv, ca-n Bacovia, dar hainele aveau iz de suduc de oaie bătrână, suduc care nu apare în niciun vers din *Miorița*. Și nicăieri în *Baltagul*. În ultimul, laptele de oaie avea mirosul madlenelor lui Proust. Îl îngrozea și gândul că profesoara de sport o să-i pună iar să exerseze vals. Cântecelul pentru blonda Agnes, ascultate mult mai târziu în garsoniere cu mâncarea încălzită la reșou.

Prozatorul acela, cu o suficiență temperat-provincială ne spunea nouă, celor care încercam să tragem poezia pe uscat din rigola în care se scurge ketchupul de la fastfooduri, să nu mai scărpinăm cuvintele pe spinare cu

pensete din trusa unor actrițe ratate, distribuite mereu în roluri de figurație. N-ai fost poet niciodată dacă nu l-ai încoronat pe „prea târziu” rege al regatului melancoliei. N-ai fost poet niciodată dacă nu l-ai depozat pe „la ce bun?” al lui Cioran de coroana de rege al regatului mizantropiei. N-ai fost poet niciodată dacă n-ai visat să te îmbogățești scriind romane gen Coelho și apoi să aduci înapoi poezia, grea ca o piatră de granit, în casă pe ușa din dos, frecând apoi gheața pînă la centru.

V. Alfa-beta

Colțul baticului de stambă, cu care ștergi, în aburii bucătăriei, urmele lăsate sub ochi de cuvintele nespuse, încărcate de trecut. Până și florăreasa, care-și făcea la vedere contabilitatea pe foi liniate de la sfârșitul caietului unui copil, are vreun curs de extravertire, făcut prin corespondență. Din banii pe care nu i-ai lăsat în buzunarul hainei bărbatului sigma ți-ai cumpărat un buchet de violete. Din banii pe care nu i-ai lăsat în buzunarul bărbatului misterios sigma, volumul II din *Ulyse*, găsit fără pereche sub scările de la intrarea în piață.

O mașină, pe luneta căreia scrie „Sunt mândru că sunt ardelean”, îngustează de vreo câțiva ani o străduță în pantă din orașelul care nu are nimic din mitteleuropa, nici măcar una de pe frontiera frontierei, cum zicea profesorul nostru de topologie metafizică, acum convertit la psihanaliză. Herr Witt căzut pe frontiera complexus castratus al lui Juanito, băiatul care la 9 ani a scăpat un sâmbure de cireașă între sâni vecinei de la trei, când doamna își întindea rufele în afară balconului. O mașină, pe luneta careia ar fi scris „Sunt mândru că sunt moldovean”, dacă ar fi îngustat o străduță piezișă într-un oraș de pe Someș sau Bega mai mult de o săptămână, ar fi dat de muncă măturătorilor, cioburi amestecate cu sâmburi de cireșe de mai, sălcii, dar ce pretenții poți avea de la niște cireșe care s-au copt când, prin alte părți, nici nu s-a risipit bine florarul.

Stiloul bate dibluri pe foaie, un păr lung, castaniu petrecut printre degete. La radio, cineva vorbește despre vinul din Santorini care trezește amintiri. Pe fiecare rând, agăți cite o haină demodată sau un buchet prăfuit de cimbru scos din debara. Inevitabilul Dionisos. Prima ta întâlnire cu el, atunci când ablativul îți dădea bătăi de cap, în sesiune. Câte unul ieșea la geamul căminelor și striga „A răsărit luna!” sau administra o purgație dură vreunui profesor de la mecanică sau medievală. Vinul din Santorini, zicea doamna mai departe, îngrămădind siflante de loc umezite, era cerut de aristocrații ruși, înainte de a-și trata cu ventuze dorul după vreo doamnă cu cățel, văzută într-o vilegiatură italiană. Închizi radioul. Prin peretele subțire al garsonierei - m-aș fi așteptat acum la o sincronicitate, la sunetul unui dop de plută - se aude un copil mofturos, repetând un iujuli lung la ora de pregătire. Ceva pocnește, lemnul bibliotecii mai mult ca sigur, semn al trădării în relația aceea tocită în care nu se știe cine ce dă și cine ce primește.

Poetul-camionagiu își execută sentința din *Republica* lui Platon. Cară idei brute undeva la marginea orașului. Acolo îl așteaptă inginerii literaturii și-i arată

(continuare în pag. 22)

cu degetul digul care trebuie construit în partea de sud, pe unde se presupune că ar veni barbari infrarealiști. I-ar fi întrebat dacă poarta din dig va fi cu ingabament sau cu un strambotto cu opt endecasilabi. Dar azi era supărat pe Arturo Belano. A ajuns și el un detectiv domesticit, pledant în spețe de etimologie. Nora vecinilor, venită de la Cluj, unde lucrează conta la un Impex, întinsă pe canapea într-un fel de otium levantin, avea tatuat pe antebrațul mîinii stîngi portretul acela al lui Che Guevara. Când l-a observat că se uită cam oblic, ce putea să zică și el: interesant! Măcar dacă ar ști lumea cine a fost cu adevărat Che, continuă ea, ce pretenții să mai ai să-i cunoască pe Borges sau Bolaño! Instinctiv, s-a întors către masculul ei alfa, tot corpul ei de tipizată felină leneșă, cu ghearele desfăcute, cerșea concluzia unui argumentum ad baculum: i-am zis-o, vezi ce nevastă ai, nu mă judeca doar după dioptrii, nu-ți este suficient, mai vrei o dovadă? Știi, îi spune ea poetului venit cu toate heteronimele strânse cochilie, semeni cu un coleg de-al meu de birou, Traian Liviu Grobei. În sfârșit, i-a smuls rîsul acela sacadat masculului ei alfa, rîs care ieșea prin toți porii pielii lui subțiri de vegan. Magnanimul și-a prins coada groasă cu degetele lungi și se uita în vitrina cu paharele de cristal ale maică-sii admirativ. Poetul își expunea heteronimicul său piept la acuzativ, ca orice beta, el care odinioară mergea pe strada sfântului Gheorghe de lângă universitate, încercând pe viu conceptele de responsabilitate infinită și răspundere fără contract față de aproapele. Levinas, o Levinas, strigă vocea fără glas, cum mai sună în urechi ale tale vorbe vechi!

Nicolae NISTOR

ALO, ALO, MAI ESTE CINEVA PE AICI?!

Moarte a devenit o obișnuință
Un aer pe care-l drămuim disperați
O negare a culorilor vie pe care le puteai picta
Puteai să înjuri viața ca un ștregar în teniși
Sau puteai să râzi de Vivaldi
Ascultând muzica ta interioară
Cu note false-dar note
Apoi amurguri de care ai uitat
Și noaptea care este blestemată
Și tine ziua închisă
Legată la respirația artificială
Iar tu tu nu știai să respiri pe roțile timpului
Nu voiai să joc teatru
Sau v-ați ascunseala
Tu care credeai că ai corpul nemuritor

Invadat de oștirile mercenare
Tu care te predai
Fără luptă de Idele lui Marte
Ce ai cu Dumnezeu omule?!
Cu genunchii zdreliți
Ți-aș fi povestit cum este să trăiești
Dar tu ai hotărât să pleci
Departate de povești departe de viață
Amice mai ești la telefon?!
Spuneam că la noi
moartea ne joacă pe degete
Și are ton de telefon fără adrese
Alo alo mai este cineva pe aici?!

STELE DIN LUTURI SFINTE

Suntem file în cartea lui Dumnezeu
citite sau răsfoite-nu știm
Cu file rupte sau uitate
Smulse de furtună smulse de viață
Sau care zboară ca fericirea fluturilor
Suntem suflete între copertile sfinte
și Dumnezeu ne are în minte
fiecare poveste o transformă
în simfonii de cuvinte
apoi ușor foarte ușor...
poveștile devin stele
ridicate din luturile sfinte

Voi pleca să învăț să trăiesc
Într-o mare de gheață
cu valuri ca în astă viață
La întoarcere
Voi topi fiecare inimă
Vă voi învăța să vorbiți
fără ură fără gheață

Voi acoperi coarnele tale
Cu ceață
O magie în care
Cel care te iubește
Să nu-ți vadă copitele domnești
Numai atunci
Voi ascunde o legendă
Care învață să iubească

FIDELITATE

am visat că nu mă iubești
te țineau legat de catarg
Iar sirenele rupeau din tine înfometate
albatroșii erau pictați de tine cu sânge...

HOTELUL PĂRĂSIT

(viață a revenit la normal pe altă față a timpului)
un hotel părăsit...
fără stele fără personal de serviciu
are un nume frumos nimeni nu poate confirma
am lăsat pentru voi agoniseala unui muritor
să puteți plăti răscrucile ignorate de mine
veți plânge sau nu-nu voi afla...
mă veți uita fiind grăbiți să trăiți pentru voi
singurătate este un simbiot care

(continuare în pag. 23)

(urmare din pag. 22)

se ține scai de mine
 aici este bine nu te judecă nimeni nu te urăște
 nimeni
 despre iubire ce să spun...
 merg în sala goală a teatrului privesc umbra divei
 ne vedem-doar suntem două umbre fără timp
 și avem atâta timp....
 ziua-în care zi sau lume nu știu
 multă vânzoleală de oameni și bagaje
 viața a revenit la normal pe altă față a timpului

OGLINDA TIMPULUI

voiam să te învăț cum să ascunzi vârstă
 care uneori devine ursuză
 nu mai este la modă
 nu mai dansează
 cuvintele despre iubire le încurcă
 hai omule să modificăm fracul din dulap
 să ne tundem de trandafiri
 să invităm amintirile la localul
 unde priveam frumusețile prin geamuri vesele
 dă-o dracului de vârstă sau hai să o luăm cu noi
 să nu mai fie ursuză din lipsă de Voltaren
 să o îmbrăcăm ca noi
 să o amăgim că are aripi
 poate îi crește pofta de viață
 e prea devreme să ne predăm
 doar mai avem valoare de piață
 ce este timpul dacă nu o oglindă cu altă față

SINGURĂTATEA DUMNEZEIEASCĂ

Să fie hotelurile locul unde ajungem la capăt?!
 Așa sau sau stins vocile celebre,
 Au tăcut viorile și cuvintele,
 Suntem noi elefanții care se îndreaptă în locuri
 fără întoarcere?!
 Discret, aproape Dumnezeiesc,
 Siguri!
 Sau Cineva este aproape și te pregătești de
 călătorie?
 Îmi amintesc cum tăcerea bunicului
 Devenise sfântă,
 Atunci când lacrimile lui ajungeau la cer,
 Ca muzica cuvintelor, ca sunetul de vioară,
 Triste, dar liniștite, ca o curgere de lotus!
 Lumină, multă lumină, iar noi nu înțelegem,
 Noi nu știm aceste drumuri, încă!

PERESTROIKA POSTMODERNISMULUI

să scrii un poem despre poeme
 sau despre metaforizarea toamnei
 pare imposibil la muritori
 moartea nu este demnă de postmodernism
 este prea rece prea are capul în nori
 poemul asta este refuzat nu este suspendat
 din dragostea alergată de Baudelaire
 este antipatică povestea fără capcane
 fără mizeriile aruncate pe tavan
 un lucru este sigur
 este un coșmar
 care mă dezleagă de femei
 de tot ce este crud în natură

fără logică fără strigăt
 o perestroika printre poeme
 așa voi scăpa de anatema
 postmodernismul din ficat

ACUPUNCTURA VIETII

ce știi tu despre singurătatea
 scrisă pe frunte
 un semn al deznădejzii
 fiecare ac salvator
 este o întâmplare
 să atingă argintul viu
 din trupul care doare
 locul unde mâinile
 sunt legate cu ață subțire
 ca o condamnare a unui nebun
 poți să fugi dar nu ai curaj
 și unde să fugi
 trupul tău este prins
 iar cei de lângă tine
 nu știu ce este durerea ta
 ei sunt manechine
 pe care Dumnezeu
 încă mai exersează
 acupunctura vieții

viața ne cuprinde pe toți
 ne lasă să fim
 să vrem
 să sperăm
 haideți să o ajutăm și noi
 cu ce putem...
 nici ea nu știe când devine neputincioasă!

VOCEA INTERIOARĂ

vocea interioară începe să tacă înainte de
 moarte
 se retrage omul în umbra lui în oful lui
 resemnat așeza lucrurile să nu rămână
 încurcate
 nu de el îi pasă acum când fructele nu se mai
 ridică în pom
 el știe că are ultima țigară și ultimul fum
 privește cerul și vede păsările strigând
 a venit și rândul lui să pună șapca în cui
 aștepta frizerul să-l aranjeze ca un ginere
 toți au început să plângă ca proștii
 parcă pleacă ei- norocoșii
 trei zile durează aiureala asta
 după care viața merge și uită năpasta
 vocea tace dar strigă nevăzută-vorbește
 singură ca o tută
 prea târziu să strige la cei care rămân
 În toată povestea asta Dumnezeu nu se bagă
 el a dezlegat șireturile și le-a pus în desagă

George DIMITRIU

Tagma odontoiatrilor

Ce ți-e și cu stomatologii ăștia! Spre mijlocul anilor '90 inginerul Gicu, un bărbos glumeț, cu față smeadă și ochi cercetători, se fălea c-o amică care deținea această meserie. O practica însă la Rupea, orașel în care destui oameni aveau puține posibilități materiale, ca să nu zic că erau de-a dreptul săraci. Nu dispuneau așadar de bani ca să-i plătească amicei „manopera”, în schimb aveau ouă, brânză, găini etc. Tânăra stomatologă, o făptură bondoacă c-o față rotundă, cărnoasă, garnisită cu niște ochi negri, s-a trezit la un moment dat cu locuința plină de astfel de produse. Deși era consistentă, amica și-a dat seama că nu le poate face față, așa c-a apelat la vânzătoarele de la alimentara din apropiere. Nu ca să-i mănânce bunurile primite, ci să i le vândă. Iată, așadar, că până la urmă s-a ales tot cu bani!

Pe lângă produse țărănești, demoazela beneficia și de-o privire ageră, „deformată profesional”. Ajunsese Gicu să nu mai permită râsului să-i deschidă voios gura atunci când era în preajma ei, de teamă că duduia-i va depista vreo carie – se-ntâmplase deja de vreo două ori. Fiind un om vesel, până la urmă s-a dezis de ea.

După câțiva ani, atunci când bărbosul și-a cumpărat prima locuință, s-a gândit că i-ar trebui și un dentist. Nu ca să-l achiziționeze, ci să-i devină client fidel! Auzind asta Manole, un coleg de serviciu deșirat, aflat în slujba lui Bachus îi zice sfătos:

– Îți recomand pe doamna Bălan – este un medic excepțional. Și are cabinetul în preajma locuinței tale. Spune-i că te-am trimis eu!

– Bine. Îți mulțumesc!

Zis și făcut! Gicu s-a înfățișat doamnei Bălan cu recomandarea și durerea de dinți aferentă – altfel nu s-ar fi grăbit să o cunoască. Poate c-ar fi fost mai bine, căci a dat peste o damă dură, solidă, bărbătoasă, pentru care cuvântul anestezie era un neologism. În schimb, cu vâjnoasele-i brațe manevra freza și îl ținuta de scaun în același timp.

Îi înrădăcinase o teamă consistentă față de tagma odontoiatrilor, iar la una dintre vizite l-a informat autoritar, folosind o pereche de buze strânse ce trădau intransigență:

– Aveți infecție și-i nevoie de operație, dar mă voi ocupa eu de asta. În ce zi o facem? Nu puteți amâna, căci se extinde.

Fiori reci simți Gicu pe șira spinării la auzul acelor cuvinte și la vederea bisturiului prezentat demonstrativ, de-un braț vânos.

– Nu se poate fără operație?

– În niciun caz! V-aștept săptămâna viitoare. Nu vă temeți, vă fac anestezie.

Ce ușurare! Își spune glumețul. Însă parcă niciodată săptămâna n-a trecut așa de repede! Și-a luat inima-n dinți (chiar dacă erau bolnavi) și s-a prezentat la cabinet, iar doamna Bălan i-a făcut anestezia.

– Acum așteptați să-și facă efectul, dar pe hol – eu mai am un client.

Dup' o vreme, panicat de zbierețele pacientului, își amintește: *Parcă era transmis un meci de fotbal important. Ia să mă duc să-l văd!*

Zis și făcut.

Abia după o săptămână și-a făcut curaj și s-a prezentat la Bălan-san.

– Ați fugit după ce v-am făcut anestezia! Trebuie s-o plătiți. De data asta nu vă mai las pe hol – îi spune odontoiatra înciudată, dar hotărâtă.

Îi face iar anestezie, pune muzică clasică și iese. Glumețului nici n-apucă să i se distileze gândul, că duduia apare însoțită de-o colegă uscățivă.

– Nu c-ar fi operația foarte complicată, dar îi mai bine să fim două!

Au început, așadar, să taie-n carne vie. După vreo două ore de hăcuială, bărbosul ajunsese să se întrebe dacă mai are gingie. Mai scăpau damele câte-o informație, din când în când, însă Gicu nu se panica.

– S-a răspândit masiv infecția – a ajuns până la măseaua de minte! aruncă, din vârful buzelor, slăbătura.

– Sper să reușim să curățăm tot, că-i greu de pătruns acolo.

Glumețul era ciudat de liniștit, însă pân' la urmă „i-a picat fisa”: stomatologa pusese și altceva în seringă cu anestezicul. Anestezic care deja nu mai avea efect! Observând zbaterea spasmodică a pacientului, Bălanca i-a împușcat, cu generozitate, încă o injecție.

– Să știți că p'asta nu tre' s-o plătiți! l-a informat binevoitoare, scremându-se să imite un chip blajin.

Auzind asta, bărbosului i se făcu rău – o simplă coincidență –, iar măcelăresele sesizară și se grăbiră.

– Gata! l-au anunțat, într-un târziu.

Omul n-a apucat să se bucure, căci le-a văzut halatele pline de sânge. Așa că i s-a făcut și mai rău – de fapt nici nu se știe cum a ajuns acasă.

Din păcate, operația n-a avut efectul scontat. Ulterior, Gicu a aflat că Bălanca nici n-avea dreptul de a face intervenții chirurgicale. Mai mult chiar, a descoperit cu stupeoare că Manole avea proteză dentară!

Dumitru BĂLUȚĂ

Post-post-Perestroika
(fragment din romanul „Perestroika”, în curs de apariție)

După ce Perestroika gorbaciovistă a eșuat, dar și „Perestroika basarabeană” se destrăma confuz, oame-nii tot mai mult își fereau unul de altul privirile și păsul. Pe fața lor doar lehamitea atârna ca o rufă uitată pe

(continuare în pag. 25)

sfoară în bătaia vântului. Nici scriitorii nu mai fluturau sub bolta Parlamentului metaforele libertății. Nici măcar agrarienii cu patriotismul lor arhaic nu mai aveau locuri pe acolo, doar dacă unii își prindeau pe umeri o nouă mantie de curte, tot cu seceră și ciocan pe steaua roșie a comunității independente.

Gavril Purcel avea și el problemele sale. De când la alegerile parlamentare următoare nu mai încăpu în listă pentru un nou mandat în Parlament, își căuta febril un nou post pe potriva ambițiilor sale. El luase la ochi funcția de președinte al Asociației de Fermieri din raionul său de baștină. În curând trebuia să fie convocată Adunarea Generală a fermierilor pentru alegerea liderului. Purcel miza mult pe acea procedură, pentru că avea oamenii lui pe-acolo. Însă, totuși, avea o temere. Cândva finul său Pintilie Pinteac, prim-se cretar de partid al raionului la acea vreme, criticându-l că își favorizează rudele la posturi de conducere în kolhoz, l-a atenționat asupra soțului uneia dintre nepoatele sale și l-a prevenit că acela, fiind mai competent, ar putea să-i ocupe locul. Ei bine, acea persoană, Viorel Lăstun, la momentul dat, lucra în calitate de specialist principal în cadrul Programului național „Pământ” pentru consolidarea și dezvoltarea gospodăriilor agricole private, finanțat de SUA. Chiar acela candida și el la postul de președinte al Asociației Fermierilor. Era rivalul lui amenințător. „Iată, tocmai acum, „prezicerile” lui Pinteac ar putea să se împlinescă!”, își spunea alarmat Gavril Purcel. A chibzuit la rece și l-a trimis la Lăstun pe Boris Potlog, iar acela știa ce trebuia să facă.

– Viorele, sunt și eu ca și tine rudă cu Gavril Ivanovici, l-a luat el pe departe.

– O fi cum zici, Borea, numai că eu nu am stat niciodată cu dânsul la aceeași masă.

– Încă nu-i târziu... Pe scurt, trebuie să-l susținem.

– Dar el pe mine mă va susține?

– Pentru ce să te susțină, dacă noi, fermierii...

– Am înțeles. Adică, voi mă veți susține pe mine, i-a tăiat Lăstun vorba.

– Nu asta am vrut să-ți spun.

– Atunci spune pe șleau, nu cumva domnul Purcel te-a trimis să-mi cerșești ceva?

– Da, el cere să-ți retragi candidatura. A poruncit să-ți transmit că nu va fi pe degeaba, iar dacă vrei un avans...

Potlog a scos din buzunarul gecii sale soioase ceva învelit în hârtie, dar Viorel i-a întors spatele, spunându-i peste umăr supărat:

– Să-i spui patronului tău că eu niciodată n-am fost de vânzare.

– Tu, Viorel, poate nu știi că Gavril Ivanovici are toată plăcerea să te aibă alături și este gata oricând să-ți fie de ajutor la nevoie.

Lăstun asculta tirada ticluită special pentru dânsul de Purcel și a înțeles de ce, cu câteva zile în urmă, acela s-a oferit să-l ducă cu limuzina lui nouă la raion. Adevărat, el se grăbea la un training cu fermierii, unde avea să țină o lecție de interes agrar, însă nu era o problemă să facă autostop. Chiar l-a mirat insistența fostului președinte care altădată nu-i da nicio atenție. Pe drum nu a inițiat vreo discuție sau să întrebe măcar ceva. Doar când să coboare din mașină, s-a interesat ce-i mai fac copiii, soția, adică nepoata lui, dacă ei mai țin la dânsul, pentru că, oricum, sunt rude.

– Dar cu ce ești tu mai bun ca nea Gavril, care are merite? A fost și președinte de kolhoz, și președinte de raion, și deputat în Parlament. Dar tu ești un venetic! s-a înfuriat Potlog.

– Întrebă-i pe fermieri și ei vor spune cine dintre candidați poate să rezolve problemele lor. Acum îi interesează cum să aplice Programului „Pământ” pentru înființarea și gestionarea gospodăriilor agricole, în condițiile proprietății private și economiei de piață. Cine din noi a însușit aceste practici în America, chiar pe câmpurile de pe Valea Macungie din Pennsylvania?

– Bă Viorele, nu fi prost că te știam de băiat mintos. Postul acela de mult este ocupat. A rămas doar formalizarea hârtiilor la adunarea fermierilor.

– Și dacă ei vor vota altfel?

– Tu să nu-ți bați capul ce vor face fermierii. De asta are grijă Gavril Ivanovici, pentru că-i trecut prin ciur și dârmoi. El a vrut să facă cum e mai bine pentru tine, a zis Potlog conciliant și a scos din nou pachetul din buzunar. Pe tine te-ar putea angaja consilier pe lângă dânsul.

– Duceți-vă naibii, mafioților, a spus sever Lăstun și a plecat în drumul lui.

Ce anume i-a transmis Potlog unchiului soției sale nu se știe, dar ultimul a introdus „artileria grea” de care dispunea în competiția sa cu Viorel Lăstun pentru postul de lider al fermierilor. Timpul urma să arate dacă „norocul” avea să-i surâdă ori ba lui Gavril Purcel și de data aceea. El își amintea învățătura finului său, Pintilie Pinteac, care, pe când era prim-secretar de partid, nu obosea să repete: „Omul stă între valori și timpuri. Valorile sunt pe potrivă ca omul să le mai schimbe, dar să ocolească timpurile – niciodată”. Concluzia în privința timpurilor nu prea îl întrista pe Purcel. Știa că lui Pinteac îi plăcea să facă trimitere la vechile curente filozofice. Însă avea și el părerea sa, potrivit căreia vremea afară, totuși, se mai schimbă.

Pintilie Pinteac, de fapt, nu era nici el omul care să stea închistat într-o capsulă a timpului. Pentru dânsul timpul nu era decât o bulă de aer în spațiu, care oricând putea să se spargă, iar aerul acela forma alte bule. Ceea ce conta era cât de comod se simțea el în ele, că de abilitatea sa nu se plângea. El își gestiona propria carieră cu o dibăcie de invidiat. Fiind deputat în Parlament, se ținea de Partidul Agrarienilor, însă, atunci când avea nevoie, putea să se înțeleagă și cu Frontul Popular, iar mai târziu cu Frontul Popular Creștin Democrat. Astfel, privind cu mult înainte, el a votat „cu de votament” legile cu privire la grafia latină și limba de stat, iar după aceea a semnat și Declarația de Independență a Republicii Moldova. Unii deputați mai puneau la îndoială: Independența de cine, de URSS sau de România?”, însă pentru dânsul însemna nici de una, nici de alta. Conta să fie observat cu „majoritatea”. Se ținea la suprafață ca să fie „băgat în seamă”. Atunci când a simțit că și Partidul Agrarienilor, și Frontul Popular Creștin Democrat bat pasul pe loc, iar în față ies alte partide noi și barca carierei lui se clatină, nu a întârziat să facă tot posibilul ca să fie trimis consul în nu se mai știe ce țară străină îndepărtată.

La încheierea mandatului de consul, s-a depistat că Pintilie Pinteac înregistra neajunsul unei sume de bani

(continuare în pag. 26)

considerabile, venituri provenite din taxele consulare. Doar el și Tasea, care îl însoțea în calitate de secretară, cunoșteau că banii furați au fost cheltuiți pentru luxurile personale ale soției lui. Tasea, ca să scape de un iminent scandal, și-a făcut în grabă bagajele și s-a retras în Rusia, la baștina ei, unde putea fi în siguranță.

- Lubito, nu pleca de la mine! o ruga disperat Pintilie.

- Ba plec, pentru că mi-ai supt tinerețea din vene. Nu mai rezist, îi reproșa ea.

- Tasea, doar știi că eu am dedicat ție toată cariera mea.

- Eu meritam mai mult. Adiooo!

Pinteac se temea să revină în țară, pentru că îl păștea o pe deapsă penală pentru banii delapidați. El solicitase azil politic în acea țară străină, prin alte state din America Latină, însă cererile sale erau respinse. Trăia doar din banii ce intrau în contul lui bancar din partea unei persoane confidentiale, drept plată pentru livrarea unor secrete din diplomația moldovenească.

Rămas singur în străinătate, el se tânguia în fața sticlei de alcool cu cântecul său preferat în momente de impas pentru dânsul: „De ce m-ați dus de lângă voi,/ De ce m-ați dus de-acasă?/ Să fi rămas fecior la plug,/ Să fi rămas la coasă...”. Nu se mai cunoștea deznodământul carierei lui. Cert era că emigrantul Pintilie Pinteac își va pierde cu totul urmele, iar la Cumpăna-de-Jos nici rudele nu vor mai ști de dânsul.

Astfel a luat sfârșit Perestroika, dar nu și războiul acela ce urmărește mereu Basarabia.

Constantin GEANTĂ

SURSA

De multe ori mă întreb de unde vin aceste informații? Gândesc la ceva și mi se afișează posibilități nenumărate de răspuns. Parcă o sursă binară declanșează în mintea mea un algoritm care se desfășoară la nesfârșit.

Mă văd adesea rătăcind prin ere având vârste diferite. Uneori simt cum mă implementez într-un embrion și trec printr-o perioadă intrauterină, iar după aceea străbătând un tunel mă trezesc la o femeie în brațe. Aceasta mă privește cu dragoste și compasiune.

Eu vreau să spun ceva dar glasul meu se transformă în sunete stridente pe care unii le numesc plâns.

Mă văd prin ere diferite în lumi diferite. Acum sunt un eschimos, acum sunt un dregător în Egiptul antic sau sunt cel care va fi executat în piața publică în timpul Revoluției franceze. Mai înainte capul lui Robespierre a fost despărțit de trup. Eu urmez la ghilotină după ce mi-a fost ras părul după ceafă.

Altădată, într-o navă cosmică, zbor în spațiul interstelar, sau încerc să fug din calea labei care în curând va acoperi în curând câmpul de mii de mile pătrate.

Acesta sunt eu un biet terrian din cel de al XXI-lea veac al erei creștine care își înmoaie tocul în cerneală pentru a scrijela în catastiful amintirilor eterne.

*

Este ora 8 dimineața iar eu mă aflu în concediu medical. Timp îndelungat am zăcut într-un spital, iar acum mă aflu într-o perioadă de convalescență.

Soția, care tocmai a intrat în cameră:

- Și azi noapte ai vorbit în somn. Erai febril și povesteai

despre o expediție la care ai participat acum câțva timp.

- Da acea expediție din care m-am întors acum trei luni și în urma căreia am ajuns la spital.

- Mi-ai vorbit ceva despre expediția voastră din junglă.

- Am început expediția împreună cu tovarășii mei, dar a doua zi m-au cuprins frigurile și nu mai știu ce a urmat.

- După câte mi-a spus unul dintre însoțitorii tăi, ai început să delirezi, te simțeai tot mai rău și ai fost internat la spital unde ai stat cca trei luni internat.

- După ce am fost supus la o serie de teste, observații și tratamente, când s-a constatat că sunt stabil și merg spre vindecare am fost externat.

- De trei luni te afli în concediu medical. Ziua ești stabil, te descurci singur. În schimb noaptea ai comportamente bizare care se află înregistrate pe camera de supraveghere care se află în camera ta.

*

Timpul a trecut și eu refăcut am putut să mă întorc la munca mea de cercetare.

Studiam niște obiecte rămase dintr-o cultură străveche, care au fost descoperite în timpul expediției în Amazonia.

Atenția mi-a fost atrasă de un obiect sferoid aflat într-o casetă aurită inscripționată cu semne ciudate. Am supus caseta și obiectul sferoid unor cercetări amănunțite de laborator.

Odată cu atingerea obiectului mi s-au întâmplat lucruri confuze. Aveam trăiri intense și participam la experiențe ciudate.

*

- Emylson iată rezultatele preliminare!

- Ia să vedem Bob despre ce este vorba!

Am privit raportul și am introdus cyerstykul în computerul personal. Atunci am văzut niște desene ciudate ca niște hieroglife. Privindu-le am avut niște trăiri noi care îmi transformau ființa.

*

- Bob, de atâta amar de timp tot studiem acest obiect ciudat și nu am obținut nici un rezultat concret!

Larry tocmai intră pe ușă cu un papirus. În acesta era vorba despre piatra Ubu căzută din cer și despre un conducător Ekanes care sfătuit de un mag a depus acest obiect într-o casetă aurită. Împreună cu aceasta obiectul a fost depus într-o peșteră din regiunea Amazoniei. Acolo ghidul Erakes l-a păzit timp de 40000 de ani. Ajuns la suprafața Pământului obiectul și cutia vor fi predate lui Ecktaneres, iar Erakereses se va întoarce din mare călătoria printre stele.

Ermiona, care împreună cu Larry a descifrat manuscrisul adus în urma expediției din Amazonia și descifrat după mai mulți ani, a zis:

- Emylson, se pare că tu ai fost sortit să îl readuci Erakereses din marea călătorie.

Dorsiles a grăit și el:

- Ce va fi vom vedea!

Peretele din dreapta s-a deschis. A apărut un umanoid de cca 2,5 m care a grăit:

- Voi sunteți copiii mei. M-am întors pe planeta unde am creat acum 1 milion de ani primele exem-

(continuare în pag. 51)

Iosefina SCHIRGER

PETRU ABABII ȘI A SA GÂNDIRE CRITICĂ FILOSOFICĂ – O VIAȚĂ TRĂITĂ FĂRĂ JUMĂȚĂȚI DE MĂSURĂ

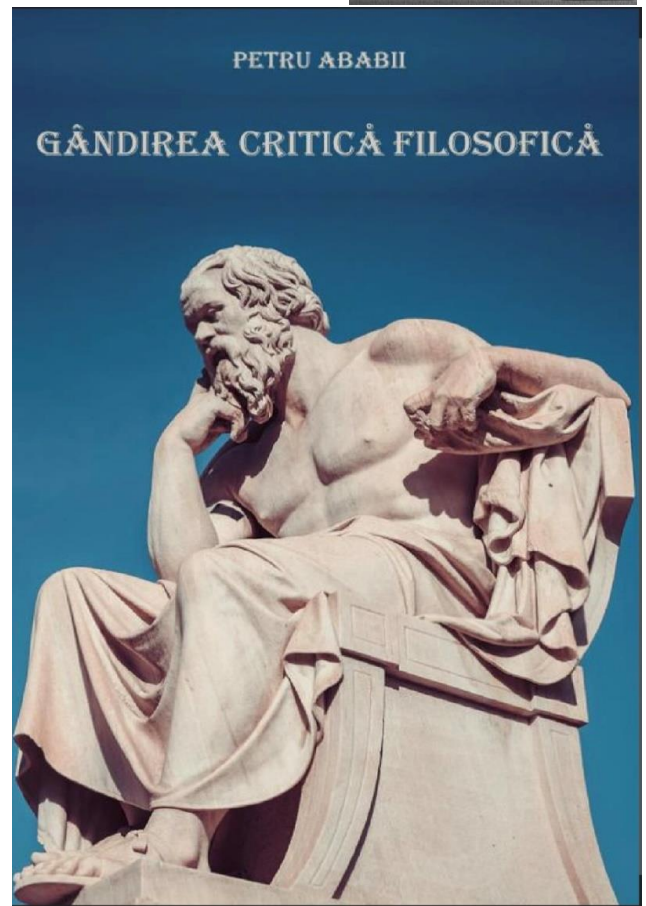
Lată cum, cu anii, munca se transformă în bucurie, satisfacție, trăire, auto descoperire!

Apărută la Editura Sfântul Ierarh Nicolae din Brăila, în decembrie 2025, noua carte a domnului dr. Petru Ababii, *Gândirea critică filosofică*. Demersul este unul ambițios, având ca miză redefinirea gândirii critice nu doar ca instrument rațional, ci ca structură ontologică și metafizică a ființei umane, integrată într-o viziune cosmologică și transcendentă. Autorul își asumă explicit o poziție polemică față de filosofia academică standardizată și față de direcțiile dominante ale modernității și postmodernității.

Ideea fundamentală a lucrării este că gândirea critică, logica formală, genialitatea și înțelepciunea au o origine metafizică, fiind expresii ale fenomenului transcendenței. Omul este un produs al Naturii și al unui *Primordial* supra-natural, conștiința de sine fiind dovada dublei geneze. Astfel gândirea critică devine un act cognitiv imperativ existențial și moral, menit să conducă ființa umană spre adevăr și desăvârșire. Autorul introduce tipologii originale: *gândire critică pozitivă*, *gândire critică negativă* și *criticism critic* - apropiat de rațiunea pură, certificarea unui nivel înalt al spiritului. Această ierarhizare accentuează caracterul axiologic și elitist al gândirii critice, plasând-o într-o zonă de graniță între filosofie și teologie.

Cartea impune prin tematica abordată, de la teme filosofice din perioada premodernă, până în prezent, trecând prin/punctând din operele marilor Socrate, Heidegger, E. Kant, Hegel, J. Baudrillard, Nietzsche, Albert Einstein, Henri Bergson, Emil Cioran, Petre Țuțea, Octavian Paler, Vianu Mureșan, Anca Vasiliu, Vasile Leșeanu și alții. Autorul respinge ideea că procesele sociale pot fi controlate sau dirijate eficient prin teorii critice, lumea fiind guvernată de legi interne imposibil de captat/ integrat de rațiunea umană. În acest sens se subliniază limitele raționalității moderne și caracterul aproximativ al oricărei interpretări.

Critica este adesea radicală, uneori vehementă, mai ales față de Kant, pe care îl acuză de confuzia dintre libertatea gândirii și libertatea implementării ei practice. Această atitudine conferă textului forță polemică, dar riscă, în anumite pasaje, să devină prea dură față de complexitatea autorilor criticați. Stilul este dens, reiterativ, încărcat conceptual. Autorul privilegiază profunzimea „verticală” în detrimentul clarității analitice clasice. Deși acest lucru este coerent cu programul său filosofic, el poate crea dificultăți de lectură și receptare, mai ales pentru cititorii formați în paradigma academică riguroasă. Abundența repetițiilor, frazele lungi pot slăbi uneori impactul ideilor, fără a le diminua însă ambiția. În același timp, refuzul standardizării

și apelul la o filosofie democratică, polemică și deschisă reprezintă unul dintre punctele forte ale cărții. Găsim la Petru Ababii o filosofie vie, angajată, care nu se limitează la exegeze și bibliografii exhaustive, ci care produce sensuri noi.

Apreciez că meritul major al lucrării constă în viziunea integratoare: gândirea critică este pusă în relație cu metafizica, etica, cosmologia și teologia, într-un sistem coerent. Cartea provoacă cititorul să regândească statutul rațiunii, al libertății și adevărului într-o lume dominată de relativism și fragmentare.

Dar să detaliem: Prin definiție, *Gândirea critică* este un proces intelectual activ, disciplinat, de analiză și evaluare a informațiilor - fapte, argumente, premise - pentru a ajunge la concluzii bine întemeiate și raționale. Aceasta înseamnă să nu acceptăm pur și simplu ceea ce ni se spune, ci să examinăm, să punem întrebări, să analizăm argumentele și să evaluăm soliditatea și validitatea lor. În filosofie, gândirea critică are o tradiție foarte solidă, pornind chiar din *metoda socratică* - un tip de dialog în care întrebările sunt folosite strategic pentru a descoperi presupuneri ascunse și contradicții în modul în care gândim.

Textul se înscrie într-o filosofie cu pronunțat caracter metafizic și ontologic, în care gândirea critică nu este tratată doar ca instrument logic sau metodologic, ci ca funcție fundamentală a spiritului uman, având origine transcendentă. Omul fiind simultan produs al Naturii și al *Primordialului* suprastructural, cu conștiință de sine, gândirea sa critică nu poate fi decât un proces dinamic, polemic și axiologic orientat spre adevărul moral. Gândirea critică nu se reduce la simpla analiză logică. Autorul insistă asupra dimensiunii ei etice,

(continuare în pag. 28)

metafizice și existențiale și că nu orice critică este benefică, ci doar aceea care converge spre desăvârșire.

Discursul este dens, reiterativ, cu o retorică amplă, încărcată conceptual. Această abundență poate fi percepută ca un efort de aprofundare pe verticală, dar cu riscul de obscurizare a ideilor prin supraexpunere verbală. Totuși, intenția este clară: respingerea filosofiei standardizate și promovarea uneia vii, polemice, neconvenționale. Critica adusă teoriei critice (Horkheimer, Fromm, Kant) se bazează pe ideea-limită a raționalității umane în raport cu complexitatea proceselor sociale. Autorul susține că societatea nu poate fi controlată prin teorii, fiind guvernată de legi interne autonome.

Cartea este o pledoarie pentru: gândirea liberă, transcenderea schemelor academice rigide, recuperarea dimensiunii metafizice a filosofiei, afirmarea unei filosofii românești cu identitate proprie. Se adresează unui cititor avizat, dispus la efort interpretativ și deschis spre speculație metafizică, mai degrabă decât unui interesat de claritate analitică strictă sau de rigoare formală în sens clasic. Citind ne dăm seama de densitatea morală, exigența, profunzimea și rigoarea aproape incomode ale autorului, ca forme de respect față de limbă, istorie, cultură, precizia sensului, dar și de rezistența noastră de a ne adapta la/de a accepta noi judecăți, puncte de vedere ale aceleiași realități. Nuanța contează pentru ca ceva esențial să nu se piardă. Cartea este animată de dorința de „accesibilizare” a temelor filosofice, judecata, gândirea critică fiind descrise ca procese interioare de responsabilizare individuală. Autorul ne lasă singuri cu întrebările, angoasele, eșecurile existențiale, cu ideea că vinovăția ne aparține, ca și rezolvarea lor, toate experiențele funcționând până la urmă ca exerciții de conștiință. Textele, temele abordate aparent oferă răspunsuri; nu se limitează la a arăta ce au făcut alții, ci te obligă subtil să te întrebi ce poți face tu. E o abordare fundamentală, greu de egalat, construită pe autoritate morală și introspecție.

Iată deci ce veți găsi în *Gândirea critică filosofică* a domnului Ababii:

- explicarea unor concepte de bază: Te poți familiariza cu termeni esențiali: definiții, raționamente, rolul dovezilor și argumentelor, punând accent pe filosofia ca disciplină a reflecției;

- perspective filosofice ale gândirii din etape istorice diferite: tradiții clasice (Platon, Aristotel), raționalismul modern (Descartes, Kant) sau abordări contemporane ale ideilor și prejudecăților (Cioran, Țuțea, Paler);

- conectarea filosofiei cu viața cotidiană: Filosofia nu este doar abstracție. Ea ne învață cum putem analiza informațiile (mai ales pe cele din mass-media), în procesul de gândire, pentru a lua decizii raționale, a evita manipularea, a deprinde abilități practice, a avea curaj să vii cu argumente și contraargumente, tocmai pentru a te transforma din cititor pasiv în unul activ.

Gândirea critică filosofică este o lucrare provocatoare, polemică și personală, nu una de introducere, ci una destinată cititorului avizat, dispus să accepte riscul gândirii neconvenționale, este o afirmație puternică a libertății filosofice, o încercare curajoasă de a reancora gândirea critică în orizontul transcendenței și al adevărului moral, un gest polemic asumat, o provocare directă la adresa modului curent de a face filosofie. Cartea nu caută consensul și nici nu se revendică de la neutralitatea metodologică

dimpotrivă, își afirmă vocația metafizică și angajamentul față de o gândire radical liberă.

Pentru autor, gândirea critică nu este o simplă tehnică de analiză sau un exercițiu logic, ci o funcție ontologică a conștiinței, cu rădăcini în transcendență. Omul este conceput ca fiind dublu determinat - natural și supranatural, iar conștiința de sine devine dovada acestei apartenențe. În acest cadru, logica formală, genialitatea și înțelepciunea nu sunt produse accidentale ale evoluției, ci expresii ale unei ordini cosmice care se manifestă prin om.

Un punct de interes îl constituie redefinirea gândirii critice ca proces polemic, axiologic și moral. Autorul face distincție între gândire critică pozitivă și negativă, insistând că nu orice act critic conduce la adevăr. Conceptul de „criticism critic” împinge reflecția spre un registru aproape teologic, unde rațiunea pură se apropie de critica divină. Această poziționare conferă o notă de originalitate, dovadă a unei gândiri de excepție. Cronică filosofiei moderne și contemporane este abordată fără menajamente. Cunoscuți filosofi sunt supuși unei analize sever critice, autorul contestând capacitatea raționalității moderne de a controla sau dirija procesele sociale. Ababii susține că societatea evoluează conform unor legi proprii și nu poate fi controlată prin teorii, acestea interpretând aproximativ dinamica evoluției. De aici rezultă o viziune anti-deterministă, anti-liniară și anti-utopică asupra istoriei.

Stilul lucrării este dens și tensionat, cu fraze ample și o retorică declarativă. Această abundență verbală poate obosi cititorul, dar servește intenției autorului de a „forța” gândirea spre profunzime, nu spre claritate didactică. *Gândirea critică filosofică* este o carte care cere implicare și răbdare interpretativă, va rămâne o intervenție semnificativă în spațiul filosofic românesc, o carte care nu confirmă, ci contestă, nu liniștește, ci incomodează. Prin refuzul standardizării și prin apelul la o filosofie polemică, Petru Ababii propune o direcție personală și curajoasă, care merită discutată.

Majoritatea textelor care alcătuiesc volumul sunt publicate în reviste din **România** (*Regal Literar, Cunoașterea științifică, Ofranda Literară, eCreator, Moldova Literară, Steaua Dobrogei, Cervantes, Contrast Literar, Boem@, Constelații Diamantine, Amfiteatrul Literar, Thymes, Acolada, Apollon, Vâlcea Literară, Melidonium, Antares, Arena Literară, Sintagme Codrene, Luceafărul, Neuma, Polymnia, Mărturii Maramureșene, Cervantes, Urmuz, Mirajul Oltului, Reșița Literară, Rotonda Valahă, Coolartis, Impact*), din **Spania** (*Spania Literară*), **Australia** (*Revista Emoții și lumină*), **S.U.A.** (*Revista de spiritualitate și cultură românească Lumină Lină, New York; Revista Conexiuni Culturale, Cleveland, Ohio*), **Israel** (*Jurnal israelian din Tel Aviv*), **Canada** (*Destine Literare, Ziarul Observatorul din Toronto*), **Franța** (*Jurnalul Bucureștiului din Paris*).

Cartea cuprinde și câteva texte de critică literară - poeți ca: Lidia Zadeh Petrescu, Doina Drăguț, Marin Rada, Tatiana Cecilia Simionescu, Loreta Din, Victor Teleucă, Ecaterina Negară, T. Paladi, Gg. Bosi - Dumineanu, Em. Galaicu-Păun, Iosefina Schirger, Georgeta Lipovanciu și mulți alții, bucurându-se de recenzii inedite semnate de Petru Ababii. Volumul se încheie cu

(continuare în pag. 29)

câteva *ecouri* scrise despre opera domnului Petru Ababii, de: Acad. prof. dr. Liviu Pendefunda din Canada, Preot dr. Theodor Damian din New York, Prof. univ. dr. Thomas Csinta din Paris, Prof. univ. dr. Petru Bejan din Iași, Mirela Cocheci, director al Revistei Amfiteatrul Literar, Doina Drăguț, redactor-șef al Revistei Constelații Diamantine, Nicolae Sfetcu, redactor șef al Revistei Cunoașterea Științifică.

De remarcat conținutul bogat (peste 100 de capitole), greutatea (351 de pagini), machetarea, tehnoredactarea profesională, coperta inedită, adică o realizare de excepție, pentru care aduc mulțumiri colectivului de la Editura Sfântul Ierarh Nicolae, doamnei Mirela Voinea și domnului director Daniel Voinea (care gestionează site-ul <https://librariascriitorilor.ro> cu *Sala de Lectură* și *Biblioteca Digitală*), pentru profesionalism, dăruire, expeditivitate și buna credință în editarea acestei impresionante cărți! Vă recomand Petru Ababii - *Gândirea critică filosofică*, 2025. Avem ce citi și la ce medita! Răsfoiți! Accesul la eBook este liber:

<https://lectura.biblioteca digitala.ro/?p=8636>
[librariascriitorilor.ro/Lectura/Gandireacritica filosofica/index.html](https://librariascriitorilor.ro/Lectura/Gandireacritica/filosofica/index.html)

De ce spun că merită citită o astfel de carte?

- Pentru dezvoltare intelectuală personală: Citind filosofie, nu doar acumulezi informații, ci îți antrenezi mintea să distingă între argumente solide și afirmații superficiale.

- Pentru aplicabilitatea ei în viața reală: Într-o epocă a informațiilor rapide, gândirea critică te ajută să nu fii ușor manipulat de știri false sau idei neverificate.

- Pentru a te bucura în fine de libertate intelectuală: Filosofia critică îți oferă instrumente pentru a gândi autonom și pentru a formula opinii bine fondate, nu doar acceptate pasiv.

În rezumat, cartea este un cumul de texte despre cum filosofia îți oferă instrumentele necesare pentru a gândi clar, a analiza argumentele și a formula judecăți raționale, atât în context academic, cât și în viața de zi cu zi. Tema este una extrem de actuală și valoroasă pentru oricine își dorește să gândească mai profund și mai conștient. *Gândirea critică filosofică* impresionează și neliniștește, fiind un testament literar, o *biblie* fabuloasă, o moștenire pentru tânăra generație, un loc al adevărului, emoției și împlinirii, care spune despre autorul ei că se află în apogeul său de maturitate creativă, că a găsit puterea, cheile, ferestrele spre lume, bucuria și sensul vieții. Domnia sa nu caută empatie, aplauze, ci intensitatea morală, confruntarea de idei care permite gândirii să se desfășoare, argumentelor să strălucească. Petru Ababii se impune natural ca un intelectual profund credincios, convins de forța binelui, performer, o prezență intransigentă, o viață trăită fără jumătăți de măsură, o voce critică autentică, o autoritate investită cu greutatea conștiinței, cu responsabilizarea omului de a rămâne demn, purtând parcă toate dilemele existențiale etico-filosofice pe umeri, ca pe o povară. Pentru că (nu e așa?) adevărul nu e negociabil...

Mesaj pentru cititori: *Gândirea critică filosofică* de Petru Ababii este o invitație curajoasă la reflecție, un act de libertate intelectuală, un strigăt pentru revalorizarea gândirii critice în dimensiunea ei profund umană și transcendentă. Volumul propune o viziune asupra gândirii critice, înțelegând nu doar ca exercițiu logic, ci ca act exis-

tențial, moral și metafizic, prin care omul își caută sensul, adevărul și libertatea. Scrisă într-un ton polemic și neconcesiv, lucrarea provoacă cititorul să-și pună sub semnul întrebării certitudinile, să depășească tiparele gândirii și să redescopere filosofia ca formă de cunoaștere. Este o carte care cere implicare, curaj intelectual, deschidere, profunzime, care nu oferă rețete, ci deschide drumuri. Se adresează celor care cred că gândirea nu trebuie să se limiteze la acceptare, ci să devină act de libertate și responsabilitate.

Petru ABABII

EMOȚIE ȘI RAȚIONAMENT

Se spune că omul se „*complace*” între emoții și raționamente. Raționamentul este partea de cuget care îl menține pe individ în cadrul stabilit de un echilibru ce îi asigură echivalentul numit viață ca un produs al conlucrării / compromisului extremelor de dreapta sau de stânga ale felului său de a fi, iar emoția este sentimentul pe care-l trăiește la un apogeu sau perigeu al cedărilor reciproce mediei tributare ale acestora. Reținem că emoția / sentimentul devine astfel o capacitate graduală a intensității aplicării în cotidian a raționamentelor. Atunci când spunem, preocupăți fiind de anumite stări ale gândirii în terțe situații conjuncturale, că trebuie să minimalizăm emoțiile și să revenim pe tărâmul raționamentelor lucide și reci, nu facem altceva decât să apreciem un anumit grad al trăirii emoționale, adică să ne coborâm la cea mai mică temperatură a ei, nicidecum să o părăsim definitiv.

Nu e corect a se considera emoția inferioară raționamentului. Ori, raționamentul este emotiv aflat în diverse trăiri tensionate ale emoției. Nu există raționament lipsit de emoție, așa cum nu există emoție irațională. Oricât de rațional s-ar considera pe sine omul, el întotdeauna se va găsi în una dintre stările emoționale ale raționalului. Există așadar un factor care determină diversificarea trăirilor emoționale ale raționamentului. Acesta nu poate fi decât legat nemijlocit de satisfacție (de plăcere).

Plăcerea emoțională este gradul superior al aflării omului în raționamente. De aceea emoția este superioară oricărui raționament, cu toate că nu putem face o distincție separată și specifică între ele, deosebirea fiind una de formă și nu una de fond. Din acest motiv nu trebuie să ne temem atunci când suntem conduși / preocupați în totalitate de emoții, căci ele reprezintă culmi ale raționamentelor trăite în cele mai incandescente stări / forme ale lor. A fi glacial / inert cu desăvârșire, adică a fi pur rațional și a nu ne supune emoțiilor nu este cea mai mare virtute a omului de altfel imposibil de realizat. Dimpotrivă, a fi emotiv, a trăi emoția din plin și a ne bucura de ea, este o mare virtute, pentru că toate cele vii din această lume cunosc emoțiile și se supun lor, omul fiind acela care le savurează în cea mai mare măsură și în toată plinătatea lor. Prin aceasta el se deosebește radical de toate celelalte viețuitoare.

(continuare în pag. 30)

Plăcerile pur fizice țin mai mult de satisfacerea necesităților biologice ale omului. Acestea alcătuiesc emoțiile inferioare. Ele sunt legate nemijlocit de raționamentele de natură pragmatică din categoria așa numitelor percepții somatice inferioare calculate la rece și puțin mobile. Cu cât omul se detașează mai mult de ele, ridicându-se în sferele superioare ale senzațiilor complexe, el cunoaște sentimentele emoțiilor de înaltă ținută sufletească, a așa numitelor percepții spirituale. Nu încapă îndoială că raționamentele temperaturilor joase ale emoțiilor somatice sunt acelea la care ne cheamă să ne întoarcem cei mai mulți la actul pragmatic social, pe când adevăratele culmi ale simțirii, omul le atinge numai trăind emoțiile superioare pe care le transformă din categorii pur fizice în categorii spirituale. Astfel emoțiile spirituale sunt, de fapt, emoții de o înaltă ținută morală. De aceea nu trebuie să subapreciem emoțiile și pe oamenii emotivi. Din categoria acestora fac parte în primul rând toți acei înzestrați cu spirit creativ artistic, indiferent din ce breaslă de creație fac parte.

Emoțiile spirituale constituie una din categoriile frumosului, fiind legate de simțire și plăcere. Dacă se educă simțirea pentru frumos, omul va avea parte de emoții pozitive de înalt rang spiritual, astfel influențând benefic și întreaga sferă emotivă a lui. Emoțiile pot fi cultivate dar și controlate, dându-se prioritate emoțiilor superioare prin neglijarea celor inferioare. În rezultat, atingând o stare desăvârșită emotivă, omul va fi capabil să fie pe cât de emotiv, pe atât și de rațional în cultivarea, controlarea și folosirea ei. Exprimarea cea mai manifestă a emoției este atinsă, incifrată, conjugată, concentrată, substanțializată dar și esențializată în puritatea / sublimitatea lacrimii emotive umane. O stare exprimată latent lacrima o manifestă în jale, empatie și responsabilitate pentru aproapele. Ea își va găsi plenara estetizare în omul viitorului - omul cu un înalt cuget emotiv. Oamenii de creație și în special compozitorii, muzicienii, poezii, pictorii sunt producători și purtători de emoții preponderent pozitive. În cel mai incandescent grad spiritual până în profunzimile metafizice, dar și fizic-biologice emoția este adusă până la desăvârșire în iubire - trăirea ei împărțită/dualizată între două ființe umane - el și ea. Oamenii cu înalte intelecte emotive îmbină în stil metaforic, metafizic și fizic raționamentul cu sentimentul emotiv, dând naștere unor întregi epopei de iubire, opere muzicale de excepție, creații poetice, opere de artă, arhitectură și sculptură de înaltă și sublimă ținută emoțional-cognitivă și spirituală. Pentru a apropia, captiva ascultătorii, admiratorii, cititorii dar și a-i face mai sensibili și mai senzuali, oamenii de creație trebuie să cultive cât se poate de mult simțul frumosului prin apropiere de artă și cultură.

LUMEA ÎNTREAGĂ ESTE O LACRIMĂ MAGNA PERFECTĂ AȘA CUM ESTE

Petru Ababii în dialog cu Iosefina Schirger

Ce poți face să ajuți lumea?

Nu avem nicio responsabilitate spirituală?

Ba da. Să devii cea mai iubitoare ființă cu puțință.

Dr. David Hawkins

- Lumea întreagă este o Lacrimă Magna.

- De forma și puritatea perfecte... Aveți profunzime, adâncime, adică totul.

- Eu aș fi fericit dacă aș avea imaginația ta. Dacă termin să citesc toate poemele tale, o să le iau de la început. Nu mă pot sătura de prospețimea și răcoarea lor dătătoare de viață.

- Cum nu aveți imaginație și mă vedeți perfectă?!

- Perfectiunea ta se reflectă în mine ca într-o oglindă reflectorizantă. Ceea ce vezi acum nou la mine îți aparține de fapt ție.

- Eu mă văd foarte tânără, ca într-o oglindă fermecată.

- Nu m-am așteptat și nu am visat să întâlnesc un om formidabil ca tine.

- Nu am nimic special. Poate doar *nevorbirea*... ca Moromete al lui Marin Preda, care nu avea cu cine.

- Frumusețea ta sufletească răzbate la suprafață, se vede pe chipul tău.

- V-am orbit. Nu sunteți schimbat, mai atent?

- Sunt, e lumea mea. Poate întâlnești pe Facebook o fată pe nume Olesa sau Natalia. Sunt fiicele mele.

- Sunt foarte frumoase. Nu vă e dor de ele când erau mici? Mie îmi e dor de copiii mei mici. Strănepotul vă seamănă mult.

- Am fotografiile lor de când erau copii. Nu sunt departe, în capitală. Ne vizitează des ca de altfel și toți nepoții și nepoatele. Iosefina, să mă mai laud puțin: poate ai întâlnit și o fată cu numele Mihaela. Ea este nepoata mea cea mai mare, juristă de profesie.

- I-am văzut. Să vă trăiască! Minunați!

Lumea e perfectă așa cum este

"Un om ajuns la perfectiunea iubirii contrabalansează negativitatea a mii de oameni. Matematic, o persoană care iubește, anulează negativitatea a sute de oameni. Pe măsură ce te perfecționezi, se ridică și nivelul de conștiință. E ca și cum, în loc să salvezi bărcile una câte una pe o mare al cărei nivel scade, ridici nivelul mării și astfel ridici toate bărcile deodată. Cu cât te perfecționezi, vibrația pe care o emiți în lume ridică întreaga omenire. Din iubire pentru omenire renunți la ambiția de a salva omenirea. Dacă omenirea ar fi trebuit să fie perfectă, precum în tărâmurile celeste, ar fi fost. Așa că te perfecționezi cât de mult poți - corectezi fiecare defect în tine și îți asumi responsabilitatea pentru el. Dacă defectul e în tine, e și în colectiv. Dacă îl corectezi în tine, îl corectezi în colectiv. Și astfel ridici întreaga omenire și nimeni nu știe. Nu ai nimic de făcut, doar să perfecționezi iubirea ta pentru omenire. Să trimiți iubire și bucurie în colectiv și ea va ajunge la cineva lipsit de speranță. Când încerci să fii cauza unor anumite efecte, crezi rezistență. Când doar ești, nu există rezistență. Universul nu se poate împotrivi la ceea ce ești." (Dr. David Hawkins)

- Omenirea nu e perfectă pentru că ar fi trebuit, ci este imperfectă pentru că n-a trebuit. Dacă este așa atunci orice *trebuie* devine inutil eliminându-se pe sine. Prin urmare lumea este imperfectă, pentru că dacă ea ar fi fost perfectă era fără niciun *trebuie*. Altă eroare a filosofului: "*când încerci să fii cauza unor efecte crezi rezistență*" adică și atunci când vrei să te perfecționezi

(continuare în pag. 31)

(urmare din pag. 30)

prin iubire. Atunci la ce bun să te străduiești să iubești creând rezistență dacă știi că rezistența înăbușă și chiar anulează iubirea? Părerea mea este că omul nu-și poate impune să iubească cu forța. Ea ori este, ori nu este, născându-se involuntar, de cele mai multe ori, la prima vedere. Nu vrei în esență să iubești pentru că nu poți să iubești, ci vrei pentru că poți, ca să nu te înșeli singur. Ultima afirmație este la fel de greșită. Aici e și mai mult de explicat.

- *Ce farmec, nălucire, atâta toamnă, risipire! N-ai dărâma un zid dintr-o privire? Am nevoie de un zmeu în gând, în sertar, în spatele meu. Om sunt și eu! Îmi place să cred că ești o pasăre. Am pentru tine ceva important: nu bani, nici mâncare, o mână de stele, l'en-fant! Nici nu mai știu cum te mai simți! Nu te întreb, doar strâng din dinți. Sunt groaznic iar de fericit, ai să mă minți! Nici nu mai știu de unde ești! Nu te întreb, știu: din povești. Sunt groaznic iar de fericit, n-am alte vești! Nici nu știam pe unde stai! Nu te întreb, o fi în rai! Sunt groaznic iar de fericit că existai! Nici nu mai știu cui îi vorbesc! Nu te întreb, de te gălesc. Sunt groaznic iar de fericit! Glumesc! Numai în gând pot să te plimb. E-atâta treabă și-n Olimp? Nu ne putem opri un timp? N-am să mai știu să mă întorc de-ai să mă lași în calea ta lactee, în ne iubirea ta, idee! Pentru că tu știi să iubești am decis să te trec într-un alt fel de vis. Să te iau de mână, mai precis. Îmi place să cred că pentru tine nimic nu e greu: împingi ușa și gata, ești zeu. Ne văd la marginea lumii alergând cum ți-am zis. Aud ce nu-mi spui: apele tale curgătoare căzând în abis. (Colecția lubiri în formă de rană)*

"Adevărata poezie nu este nicicând doar o modalitate mai elevată a limbii obișnuite. Dimpotrivă, vorbirea obișnuită este un poem ce a fost denaturat prin uitare, căci abia dacă se mai poate auzi chemarea din interiorul lui. Opusul poeziei ca vorbire pură nu este proza. Proza pură nu este nicicând prozaică. Ea este la fel de poetică și de aceea la fel de rară precum poezia." (Martin Heidegger, n. 26 septembrie 1889)

- Heidegger se contrazice. Nu mă voi opri aici să-l dezmint pentru că trebuie să dezvolt o întreagă filosofie. Am făcut acest lucru amănunțit în cartea mea *Prim adevăr și interpretare* la capitolul despre el.

- Îmi plac "impotrivrile", demonstrațiile dumneavoas-tră în forță. Eu doar mă bucur de frumusețea textului. Și în loc să continui să vă bateți cu greii, monștrii aceștia sacri, povestiți cu mine și citiți poezii! Îmi vine să vă încui în bibliotecă, să vă gălesc când vin de la serviciu obosită, cu toate hârtiile pe jos și pe masă! (Am uitat că acum se lucrează pe calculator, la laptop sau pe telefon!) Și să îmi arătați ce lipsă de gândire critică, ce cusur de neiertat ați găsit la Cioran, Heidegger, Schopenhauer, care trebuie neapărat spus lumii, îndreptat! Câtă voință, determinare, drag de viață să ai ca să faci asta?! Așa ar trebui să fie biblioteca mea: cu ochi. Să vă urmărească cum lucrați, cum stați cu ochii închiși zâmbind, cum întineriți... M-ați strigat? Am venit. La povești, la povestit.

- Nu poate nimeni să vadă cum lucrez cât s-ar strădui, căci ce am în cap și cum am nu se vede. Vreți să mă avertizați să nu mă lupt cu greii. Dacă s-ar fi judecat așa în această lume atunci ea s-ar lăsa strivită nu atât de adevărata lor greutate, ci de semnificația interpretării fetișismului lor susținut de un fel de cult al inviolabilității, iar lumea ar sta pe loc neacumulând nimic nou la cultura

mondială. Astfel de grei cultivați până la urmă sunt striviți și eliminați de falsa lor pseudovaloare devenită relativă în timp, valoare considerată fals absolută. Câți astfel de grei au fost aruncați la gunoiul istoriei! Ce am fi fără de un Heidegger, Kant sau Hegel? Ce, trebuie să mă închin la Cioran sau la oricare altă somitate considerată a fi și să cred orbește ce spun ei? Eu operez cu argumentele proprii pe care mi le pot demonstra și apăra oricând și oriunde. Dar văd că nu se prea înghesuie nimeni să mă combată. Ce am cu Cioran? Nimic. Am ce am cu ideile sale și cu filosofia sa, ca de altfel cu aceea a lui Heidegger, Kant, Hegel, Nietzsche și alții. Încă o dată îți propun lucrarea mea *Prim adevăr și interpretare în aspect filosofic, sociologic și literar*, precum și lucrarea *Transmulticulturalismul monoteist sau transcendență și creștinism*. Studiază ca să vii cu argumente să mă combați. Am două lucrări în care critic aspru filosofia cioraniană. Citește-le să vii cu observații, atenționări! Faptul că sunt așa cum sunt nu exclude pofta mea de viață, viociunea mea, ci dimpotrivă le susține, le amplifică și le fac lucrative. Tocmai aceste caracteristici mă fac capabil să iubesc poezia și tot ce este autentic, frumos, subtil.

- Mi-ar părea rău să vă pierdeți timpul cu mine în loc să vă ocupați de subiecte serioase. Îmi place cum desființați, combateți, aduceți argumente la care eu nu m-aș fi gândit. V-ați supărat?

- Iosefina, cum pierd timpul? Eu, dimpotrivă, îl câștig cu tine, îi dau noi valențe, calități, valoare, profunzime senzitivă și emotivă de înaltă factură spirituală.

- Vreți să mă emoționați, dar nu! Mă țin tare pentru că avem de lucru. Ziceam că deschid calculatorul să adaug, șlefuiesc, zidesc câte ceva la *Podul nostru de flori*, dar nu...

- M-ai înțeles incorect. Eu pe nimeni niciodată nu mă supăr, întotdeauna cu toți sunt în polemică. Așa sunt.

- Eu vin doar așa, fără a intra în polemică: să vă aud, să tăcem, să construim, să scriem.

- Cum aș putea eu să mă supăr pe tine? Exclus așa ceva. Tu însemni foarte mult pentru mine. Am devenit altul, *contaminat* de bogăția poeziei tale. Astăzi îmi placi ca niciodată. Ești plină de entuziasm.

- Îmi pare un consum prea mare de energie a combate, a polemiza cu cineva. Ascult, citesc, scriu. Dezbaterea e ultimul lucru pe care l-aș face! De unde entuziasm? Sunt frântă!

- Eu, dimpotrivă, mă simt bine în polemică. E un fel de afirmare și confirmare a unei vreri pe care nu mi-o pot explica. De unde entuziasm? Din cuvintele tale.

- *Contaminare* îmi inspiră ceva dat cu lingurița. Eu v-am dat totul deodată, din prima, ca și cum am deschis o carte. Vreți = voință? Dorință? A face? A fi?

- Tot acest dialog se și numește *marea contaminare*. Un fel de aruncare în mare, dar nu cu apă sărată, ci cu apă dulce, bună de băut din care nu mă satur să sorb.

- Parcă dăm cu zarurile și iese doar 6 6. Și nu mai mâncăm și nu mai dormim. Alergăm așa, contaminați pe tabla de șah întoarsă invers cu tot ce ne stă la îndemână.

- Zarurile arată toate 9 și 9 ca numărul tău preferat, cel real și amprenta lui metafizică, poezia ta. De la zenitul soarelui zilei de vară mai adăugăm cifra 1 și încheiem cu 10 incandescența ce ne poate topi.

- Avem toate instrumentele necesare exercițiului. Fără reguli, fără limite. Parcă ați așteptat să mă coc!

(continuare în pag. 32)

- Care reguli, care limite în această incandescență egală cu 10?!

- Ale hazardului. Era întrebare sau mirare?

- Și ale efemerității indisolubile și eterne. Mai mult mirare. Dacă îți va fi vreodată mai greu, să-ți aduci aminte că undeva există un suflet care te agreează și te susține, admirator fidel al spiritului tău înălțător.

- Doar dumneavoastră știți de "*limitele efemerității indisolubile și eterne*"! Îmi plac, le vreau. Aș zice că vreau și mai mult, dar nu zic. Oricum e tot ce și-ar putea dori cineva: acceptare, susținere necondiționată.

- Necondiționate de și în condiția ta intrinsecă. Tu faci parte, dacă nu complet, atunci tangențial din această taină indisolubilă a efemerului.

- Care nu poate fi ruptă, fiind de nezdruccinat.

- Da, indisolubilă. Am mai greșit, ca de obicei...

- Nu. Nu cred că ați greșit vreodată. Nici eu. La oameni.

- Cu cele gramaticale bat toate recordurile. Ai mai lucrat la *Podul de flori*? Mă miră la tine universalitatea ta incontestabilă.

- Da. Vă trimit ultima formă? Vreți sau vă face rău?

- Nu cred. Cu tine numai tot binele pământului îmi poate face. Am visat eu să întâlnesc un astfel de om integru, fascinant, cu un astfel de har? Ai scăpărat ca un fulger neașteptat dar intuit pe cerul înstelat al târziului vieții.

- A tunat și ne-a adunat!

- De la început a fulgerat...

Mă voi împăca până la urmă cu alergările fără sfârșit, cu marea albastră, gândul răvășit! Un fulger? Ce ți-ar putea da foc? Aștept în zăpadă. Am un secol să te provoc. Vom alerga până se face întuneric, până zborul va curge afară din noi, iarba, dorul. Ce pot să-ți dau e cât vei vrea să duci din această întocmire: foi amintire. În geometria supraviețuirii ne-am putea întâlni. Mai am să iubesc, să fug, să mă bucur. Va fi liniște. Într-o zi va fi bine. Ți-am lăsat ca semn cartea asta care mie nu mai îmi poate schimba viața. Ți vor povesti despre tine ochii mei de dincolo de sfârșit, teama de dincolo de tăcere. Spune sângelui tău că l-am iubit, că m-a făcut lumină, nisip și peste tot a fost fără asemănare, deosebit! Albe de sare și de uitare, nepăsătoare la formele materiale, cuvintele vor învinge timpul și pe noi, pare. Până atunci închide-mă în ochii tăi, într-o lacrimă, lasă-mă să mă uit după tine, să-mi crească frunze din mâini! Voi sta de-o parte, cum am stat totdeauna, ca să visez, să te pictez din gând...

Luna (Sertarul cu poezii – Așchii. Fulgere. Scânteii)

De ajuns...

Fișă de autor

Poeta și activistul civic **Renata Verejanu** și-a riscat viața sa și a celor apropiați atunci când a colaborat cu mișcarea cenaclistă „Grai Matern” (1988), fiind unul dintre primii scriitori de pe linia întâi a renașterii naționale și a procesului de democratizare din Republica Moldova. Precum afirmă poetul Arcadie Suceveanu: a fost în echipa de șoc.

Este licențiată a mai multor facultăți: Facultatea de Inginerie Economică la Politehnica din Chișinău, Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova, doctorandă la Facultatea de Litere a Universității din București. A lucrat la Ministerul de Finanțe, apoi la Ministerul Ameliorării (14 ani), după nașterea fiului a activat la Muzeul de Literatură „Dimitrie Cantemir” al Uniunii Scriitorilor din Moldova ca cercetător științific, la Teatrul Etno-Folcloric „Ion Creangă” din Chișinău, redactor șef, a făcut stagii la Strasbourg. În 1988 a devenit fondatoarea primelor structuri ale Societății Civile din Republica Moldova, prin care a protejat și promovat patrimoniului cultural, drepturile copilului, o mass-media liberă și independentă, statul de drept: Cenaclul „Grai Matern” (1988), Agenția Tinerilor Jurnaliști „AMP-International” (1991), Revista „Micul Prinț” (1992), Festivalul-Concurs Internațional al Talentelor Lumii „Micul Prinț” (1993), Organizația Mondială a Copiilor Talentați (1995) cu cartierul general la Chișinău și statut participativ la Consiliul Europei (2021-2017), Ziarul „Copiii Europei” (1997), Clubul Consiliului Europei (2000), Ora Consiliului Europei, Federația din Moldova a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO (FMACCU, 2000), Academia Europeană a Societății Civile (2003), Uniunea Internațională a Oamenilor de Creație (2018) ș.a., toate înregistrate la Ministerul Justiției, asociații a tinerelor talente și oamenilor de creație care, prin muncă de voluntariat, a lansat și implementat peste 100 de proiecte de nivel național și internațional, multe dintre ele devenind o frumoasă tradiție prin care a promovat imaginea Republicii Moldova în lume.

După reținerea timp de zece ani a volumului legendar „Ofrandă omeniei” (1980-1989), a venit vremea când poeta și-a zis, cu calm: **De-ajuns...** Și a preluat și locul editorului propriului destin, editând în cei câțiva saci de manuscrise, apoi a pregătit și editat OPERE ALESE (în 12 volume), în 2021 la Conferința Transfrontalieră „Poeta Renata Verejanu. Destin în imagini” a lansat propria Colecție „GENERIA DINTRE SECOLE” (sintagma îi aparține), în 33 de volume, începând cu volumul de poezii „DE-AJUNS”, anual editând câteva volume.

Azi, poeta Renata Verejanu, cu un stagiul literar de peste 50 ani, este autoarea a peste 70 titluri de carte de autor (de poezii, romane, opinii, pledoarii, proză filosofică, eseuri, portrete, interviuri, maxime și cugetări...), cărți pentru copii și adulți, multe dintre ele premiate la Saloane Internaționale de Carte de anvergură din țară și de peste hotare (*Până la dragoste*, 1979, *Ofrandă omeniei*, 1989, *Acest timp al iubirii*, *Metafora nemuririi*, *Iubirea pe toate le vede*, *La o*

(continuare în pag. 33)

margine de ieri, „În lumea Renatei Verejanu. Maxime și cuge-tări”, Al cincilea anotimp, femeia, „Provocați-mă, să devin genială”, „Înnobilarea acestei lumi”, Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare”, „Poetul dintre milenii”, „Plâng flăcărilor-n mine”, „De ajuns”, romanul „Geniul invizibil” ș.a.).

Activitatea scriitoarei este prețuită de admiratorii operei sale și a fost înalt apreciată, și multe evenimente literare, culturale, educaționale poartă numele poetei: „Anul Renata Verejanu” 2017, lansat de Centrul Academic Internațional Eminescu, „Zilele Poeziei Moderne cu Renata Verejanu”, 2018, Lecțiile Deschise „EU AM DREPTUL” cu poeta Renata Verejanu și 101 perechi de „prinți” și „prințese”, copiii talentați aflați în dificultate, pe prestigioasa scenă a Palatului Național (2010-2019), Anul „Renata Verejanu” la Biblioteca „Hristo Botev”, 2021, Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu” cu marile Sărbători ale Poeziei care cuprindeau întregul raion/oraș (la etapele raionale/municipale Ocnița, Drochia, Bălți, Rezina, Biblioteca raională din Ungheni, Căușeni, Cahul, toate sectoarele capitalei)...

Scriitoarea deține multe premii și titluri onorifice: Premiul „Omul Anului” al Companiei TeleRadio-Moldova, 2017, Academician de Onoare al Societății Civile, Ambasador al Lecturii (Biblioteca mun. B.P.Hașdeu), Ambasador al Culturii Păcii, Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova, 2018, Premiul Uniunii Scriitorilor din România (filiala Bacău), Premiul de Excelență și „Antologia de Poezii a Anului” cu volumul de 600 pagini „Poetul Dintre Milenii” la Concursul de Creativitate Literară, Bacău, România, 2018, Premiul „Poetul care înnobilează această lume” oferit la Gala Premiilor UIOC, 2021, Premiul „Poetul anotimpului al 5-lea”, 2022, Premiul Național cu genericul „pentru o viață activă la orice vârstă” oferit de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, 2025...

Scriitoarea Renata Verejanu este prima între colegii de condei 70-iști, 80-iști etc., opera sa a fost înalt apreciată la cele mai multe Conferințe științifice personale la Academia de Științe a Moldovei (2012, 2017), Simpozioane, Conferințe Transfrontaliere la instituții universitare, colegii, centre de excelență și biblioteci publice (2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2021, 2022, 1025). Biblioteca Națională a Republicii Moldova a lansat Expoziția-Eveniment „Poetul Dintre Milenii”, 2017, și Expoziția-Eveniment „Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare”, 2022, Parlamentul Republicii Moldova a găzduit Expoziția de Carte „Renata Verejanu - Poetul Dintre Milenii”, 2017. Poeta susține că medalia „Regina Poeziei” e cea mai importantă distincție și cel mai drag premiu, o medalie unică oferită de copiii talentați ai capitalei, care o numesc pe poetă „Mama tuturor copiilor talentați ai lumii”.

Prin decret prezidențial, poetei Renata Verejanu i s-a decernat demnitatea de Stat „Om Emerit al Republicii Moldova” (2010) și prin decizia guvernamentală, din octombrie 2021, i s-a oferit *Îndemnizația de Merit* ce se acordă personalităților notorii pentru realizări deosebite și activități remarcabile în domeniul creației literare.

Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu” care din 2014, an de an, de la 1 martie până la 31 august, se desfășoară la Chișinău, a așezat Republica Moldova în rândul statelor care desfășoară asemenea evenimente importante pentru tânăra generație.

Poeta este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1990) și președinte al Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație (din 2018).

Redacția

Renata VEREJANU (Rep. Moldova)

Pot rămâne o viață în folosul aromei de tei

Nici un pas în direcții bizare
Nici o zi lipsită de curaj, de scântei
Dorul nu l-am dat în gaj
unui răsărit de soare -
Să rămân pe viață în folosul aromei de tei.
Nici o oră în afara bunului simț
Nici un gest ce-ar provoca dezamăgire -
Pot rămâne pe viață în folosul aromei de tei
Anotimpurile toate să se mire,
Nu mi-am propus s-ajung la capătul lumii
Nici să mă înalț pe umerii semenilor mei
Demnitatea mi-au dat-o străbunii -
Pot rămâne pe viață în folosul aromei de tei.

Atât de senină în surâsul acestei femei,
Atât de-ndrăgită în chipul de mamă -
Pot rămâne pe viață în folosul aromei de tei.
La orice vârstă, la treceri de vamă...

Să ne unim până răul nu s-a trezit

Ușa de la intrare e moartă,
Ușa de la ieșire a înviat -
Cu talpa sa, pe propria-mi soartă
Oligarhul politic a urcat.
Și nu pleacă. Nu vă promit
Că ne observă în degradarea-i totală
În minutul rămas pentru iubit
Năftălina îi cere socoteală...
La naiba! Serile fac gargară cu spirt
Și scuipă totul ce am agonisit de o zi -
Și duhul tupilat și oropsit
La luptă nu se poate trezi.
Ci eu valsez nu-n păharul unui bețiv
Și valuri ridic peste amiază -
Cu stofa unui substantiv
Sărăcia propria țară-și trădează.

Unica rezervă - e ușa de la ieșire.
(Deși pragu-i destul de înalt, și păzit) -
Pre limbă română plec în nemurire
Până dușmanii toți nu s-au retrezit...

O stradă

O stradă s-a înfipt în noapte,
adânc, pe totdeauna...
O smulg cu câte-un pas,

(continuare în pag. 34)

dar nu-mi ajung puteri.
 Și cine să-mi ajute: statornic râde luna
 Fără să reîntoarcă timpul dus în ieri.
 O stradă în noapte - o sinceră iubire omenească...
 Și-n grabă – trecătorul, mai tânăr ca lumina –
 Vai, nici un accident n-o să-l ocolească
 Și nici un trotuar n-o să-i întindă mâna.
 O stradă ce ne-ndeamnă,
 un mers fără sfârșit
 Absoarbe frumusețea ușilor deschise –
 Doar cel multașteptat în stradă n-a ieșit,
 Mirat rămase în casa lui de vise.
 Obosește pasu-mi
 de atâta înțelepciune,
 De-atâtea sfaturi câte mi se aduc –
 Se lărgește strada, și nu mi se supune,
 Păraie curg și fiecare pas se face un uluc.

Să fi iubit atât de mult

Lui Nichita Stănescu

Nu pot să zic
 că am iubit mai mult -
 Atât pe cât destinul mi-a cerut,
 Să am putere să străbat prin beznă
 Pe când Stănescu săruta o gleznă,
 Și-o înnălța subtil în liniștea de lună,
 Dovadă – el a creat femeia cea mai bună.

Nu pot să zic, de ce aș zice oare,
 Să-i pese cui că sufletu-i în floare
 Sau poate-i vestejit de când plecase el –
 Mai tânăr ca sonetul,
 mai trist ca un rondel.

Nu zic nimic – las inima între-ace:
 Să vină toți bărbații
 când spicul se va coace
 Să cosească lanul – a câta vară, oare?...
 Ci eu iubesc în liniște și pace...

Nu pot să zic că am iubit mai mult -
 Atât pe cât destinul mi-a cerut.

Alură

Până a te întâlni,
 Am vrut arborii să-i întâlnesc, anume
 Să mă uit la tine prin frunza lor,
 Limpede, trează,
 Cu rădăcinile lor să fug în nemărginită lume
 Atâta timp cât slovele în mine se creează.
 Deschise-n mine, drumurile vieții, repezite,
 De chin și de milă împovărate, se interpun –
 Din visele arborilor mi-s slovele pornite
 Și nu din bășici enorme de săpun.
 Până a te întâlni
 Am fost dăruită acestor zile, calde
 Văzduhul lor în fiecare casă m-a prelins.
 Simțeam că ozonul ce îl respir, în mine arde
 Și flăcările taie potecă uimitor de precis.
 Mă dumeri o stea, de toți îndepărtată,
 În care uitarea nici o țintă n-a bătut:
 Lumina ei în chip de arbore mi se arată,
 Când eu în fuga mea,
 De mine însumi m-am abătut.

Înțelepciune

Hai, pipăiți-mi nervii... De-or fi strună,
 Nu marș de nuntă,
 nici de înmormântare cântă ei
 Când se lovesc de vânturi – nu răsună,
 Se frământă de zboară
 din hemoglobină scânteii.
 Iar de se rup – nu poți să-i legi la loc,
 Când timpul orice nod descoase.
 Eu am simțit cum nervii mei iau foc
 Și flăcări răspândesc prin mii de oase.

Cei de-alături credeau că-mi este cald.
 Ce stare simplă mi-a prescris îndată
 Mioapa lume... N-a văzut că ard
 Și însăși ea e cea mult vinovată.
 Hai, pipăiți-mi nervii,
 dar c-un spic de grâu.
 Sunt calmă ca nicicând și ochii-mi sunt
 răbdare.
 Înnodați sudalmele de sprintenul meu brâu –
 nici un rid al feții astăzi nu mă doare.

Cântec pentru o despărțire

Poate ar trebui și lacrimi să existe...
 Și dungi de durere, și aripi de tristețe,
 Și păsări să zboare cu făgăduieli,
 Și culorile mai schimbătoare pe fețe,
 Și, poate, străinii uimiți, mulțumiți,
 Să ne prindă în sfere multicolore
 Ca într-o capcană a propriei satisfacții,
 Până istovindu-ne, fără de putere,
 Ne vor lăsa în ochi la alții...
 Și, poate, încă ceva ar trebui,
 Ca un strop de sare... Dar tu stai uimit
 Departe de orice peron, de orice plecare
 Și îți închipui că mă vezi cum fug,
 Apoi nu mai sunt, și vorbe nu-ți aduc,
 Și nu-mi arunc privirea înapoi...
 Și-atât de simplă este despărțirea...

Dar care-i despărțirea pentru noi?...

Chișinăul în noapte

Cer e totul. Și urcarea. Cu temei
 Străzile coboară-ntre femei.
 Le salută. De la un trotuar la altul
 Mersul îmi frământă aluatul.

Cer e totul. Și distanța între noi.
 Umbra zilei curge într-o parte,
 Clipa scurtă-n mine o răsfoi –
 Îndelung, ca cea mai dragă carte.

Cer e totul. Și-ntre degete e cer
 (Aici norii sigur că nu încap) –
 Strângându-ți mâna, poate-ți cer
 Bucurie-n pieptul tău să sap

Vasile POENARU

Cuvântul-înainte al editorului

În volumul *Călătorii în trans-luciditate*, Mihaela Manăsia îmbrățișează poezia după incursiunile sale memorabile în proza poetică din *Cartea lui Albert* și *Catalogul mamelor. Spitalul verde*. Dacă în acele cărți ea explora labirinturile minții și ale memoriei prin intermediul personajelor, aici poeta ajunge la sursa primă a viziunii - poemul ca experiență de traversare a lumilor.

"Trans-luciditatea" pe care o invocă titlul este atât o stare de supremă claritate, cât și o condiție paradoxală: luminozitate obținută prin trecerea prin opacități. Poezia Mihaelei Manăsia își construiește propriul teritoriu liminar, între vis și luciditate, între corporal și metafizic. Fiecare poem e o fereastră în materia gândului, o cartografiere a locurilor interioare, unde realitatea și halucinația se ating fără să se confunde.

Cartea se deschide cu ciclul „Centipedul vizionar”, o suită de poeme în care ființa e proiectată în ecosisteme subterane, aproape extraterestre - acolo unde "centipedul cu o suta de griji" respiră sulf și tăcere, păstrând vie o formă de gândire primordială. Aceste imagini nu sunt simple alegorii biologice, ci expresii ale unei viziuni cosmice, în care omul devine martor și parte a unei vieți universale. Poezia se hrănește aici din fascinația pentru știință și metafizică, din intuiția unei legături între chimie, lumină și memorie.

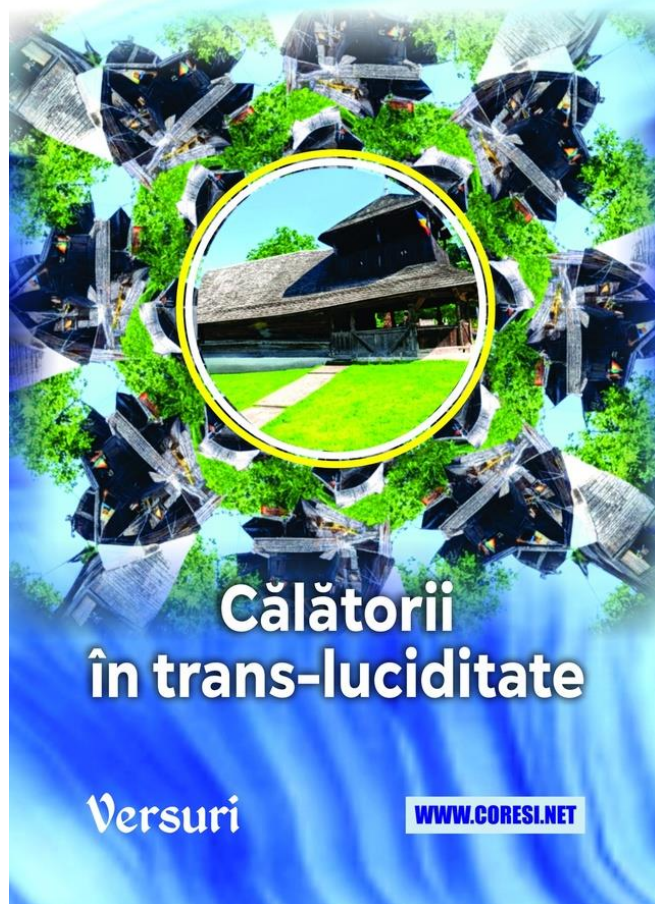
În al doilea ciclu, „Caleidoscop cu amintiri și fantezii”, vocea poetică se mută în registrul memorial și afectiv. Ființa contemplă timpul ca pe un dispozitiv optic: prin fiecare mișcare, realitatea se recompune, iar repetiția devine sursă de mirare. Poemele funcționează ca mici mecanisme de anamneză - restituind scene, voci, chipuri ale copilariei -, dar și ca exerciții de traducere a lumii invizibile. Poetica memoriei este aici una fractală: fiecare amintire reflectă un întreg univers, fiecare clipă ascunde o succesiune infinită de posibilități.

Al treilea segment, „Anatomia ultimelor clipe”, aduce o coborâre în adâncurile ființei, unde timpul se dilată și percepția capătă o intensitate aproape mistică. Poemele precum „Otrava”, „Așteptarea” sau „Sfidarea” nu exprimă disperare, ci luciditate absolută - un fel de catharsis al cunoașterii prin suferință. Moartea, aici, nu este final, ci trecere; destinul nu este fatalitate, ci un proces de înțelegere a propriei finitudini.

Ultimul ciclu, „Pridvorul cu semne”, aduce reconcilierea. Poezia se deschide spre tăcere și lumină, spre gestul spovedaniei și al reînțoarcerii la sine. Limbajul devine ritualic, aproape liturgic; imaginile se simplifică, dar rămân pline de vibrație simbolică. Ceea ce a fost, de-a lungul volumului, un drum de cunoaștere se transformă într-o formă de pace: „Trăim starea amintirii perfecte”, scrie poeta - o frază care ar putea servi drept cheie pentru întreaga carte.

Stilul Mihaelei Manăsia se recunoaște imediat: dens, imaginativ, ritmat de pulsații interioare. Ea scrie o poezie a ideilor trăite, nu doar gândite - o poezie în care

Mihaela Manăsia

conceptul devine emoție, iar metafora, un mijloc de transfigurare. Rareori întâlnim o asemenea îmbinare între exactitatea expresiei și fluiditatea viziunii. Poemele sale pot fi citite ca texte de știință poetică - cronici ale unei lumi invizibile în care legile materiei se amestecă cu cele ale spiritului.

Autoarea continuă, prin această carte, linia sa coerentă de explorare a „realităților extinse”. În timp ce *Cartea lui Albert* a fost un „poem în proză” despre învățare și suferință, iar *Catalogul mamelor. Spitalul verde* un univers distopic despre maternitate și alienare, *Călătorii în trans-luciditate* este o operă de pură sinteză: întâlnirea dintre luciditate și vis, dintre știință și poezie, dintre real și transreal.

În aceste poeme se simte filonul erudit al autoarei - profesoara de limbi străine, gânditoare formată în spațiul literaturii și filosofiei europene -, dar și o autentică tensiune mistică. Fiecare vers respiră o dorință de a reconcilia lumea interioară cu cea cosmică, de a descifra limbajul invizibil al materiei. Cititorul atent va recunoște ecouri din Rimbaud, din Eluard, din poezii mistici ai Orientului, dar mai ales un ton personal, inconfundabil: un echilibru între senzorial și abstract, între intuiție și reflecție.

În plan tematic, volumul marchează o evoluție semnificativă în parcursul Mihaelei Manăsia: de la revolta lucidă din *Cartea lui Albert* la contemplația senină din *Călătorii în trans-luciditate*. Este ca și cum prozatoarea și poeta s-ar întâlni în același spațiu transfigurat, iar

(continuare în pag. 36)

vocea lor, dublă și pură, ar căuta să spună același ade-văr: anume că sensul nu se găsește în claritatea abso-lută, ci în transparența care păstrează misterul.

Prin această carte, Mihaela Manàsia se afirmă drept una dintre vocile poetice autentice ale literaturii române de azi. Poezia ei nu caută efecte, ci profunzimi. Nu sedu-ce prin artificiu, ci prin vibrația unui spirit care își scrie propria revelație.

Volumul *Ciăliătorii în trans-luciditate* este simultan: o experiență de lectură; o trecere inițiativă; și o invitație la a privi lumea cu ochii limpezi ai visului.

Mihaela MANÀSIA

Plimbarea

Intru în camere de nonsens,
Construcții care ne urmăresc genetic,
Aș putea dispărea instantaneu,
Precum gândurile din inconștient,
Aici, forța strălucește tot mai departe.

Mă plimb cu încântare prin noroi,
Fără rațiune,
Manifestare stranie a coincidenței de sensuri -
întrebările sunt închise.

Cușca e mult prea mare.
Respiră! Respiră!
În scurt timp ajungi la mal.

Trans-luciditate

Alunec precum o corabie cu multe brațe
Să-mi întâlnesc destinul.
Corpul meu trans-lucid
În liniștea nocturnă,
Adăpostit de efectul generației nucleare,
Transmite vise prietenilor exilați.

Înlăuntrul mobilei,
Sunt un rege prins în materia care curge.

Forța mă luminează și mă face viu.

Visătorul

Casa mea este regatul din peștera ascunsă,
Respirând sulf în apa râului întunecat
Sunt eu,
Centipedul cu o sută de griji –
Urmelile lor invizibile

Nu pot să dispar în lichidul durerii,
leșind din crăpături.
Afară, ploaia știe cum să iubească vântul.

Energiile mele sunt exilate,
Nu plac și mă închid în lumea fără oxigen.

Forța nu o mișc eu,
Altcineva îmi șterge chipul orb, în noapte.
Reușesc să trăiesc fără trandafiri,

O sută de griji devin clipe de liniște,
Care plutesc în apa primului cosmos.

Când foamea mă ajunge

Pândesc înăuntrul mobilei sulfuroase
Prada să îmi potolească foamea –
Devin exotic în întunericul iluminat de alge.
Păianjenul mă atrage cu mișcări canibale,
Ne vom vâna până la moarte –
Picioarele ni se încurcă în încăierare,
Ne aruncăm în planctonul format
Prin chemosinteză
Și ne trezim pe o algă fosforescentă,
La capăt de barcă.
Plutim la întâmplare –
Suntem copiii lumii noastre.
Ne odihnim precum niște războinici pașnici.

Violența este tărâmul lumii cu oameni.
Acum câteva milioane de ani,
Eram aceeași creatură modestă –
Eu nu cunosc năduful zilelor voastre,
Deși am cea mai sensibilă epidermă.

Iubirea trăiește

"Mourir de ses mains, mourir dans la soie pure d'un
rouge pourpre et la nuit serait belle et très sereine"
(Ben Jelloun, 1981, p. 71)

În ziua certitudinii,
Gândurile vor deveni înțelegere,
Singurătatea va fi înghițită
De iarba din noi.

Vom păstra intactă pădurea,
Luminișul,
Câmpia acoperită cu zăpadă,
Grindina rece,
Cristalină și veselă,
Noaptea caldă, misterioasă,
Plaja cu urmele pașilor noștri.

Noi nu vom cerși niciodată
Pâinea copiilor –
Ce crește în noi
Ne va hrăni
În fiecare zi.

Sătui,
Ne vom iubi
Pe sprâncene de deal.

Maria OPREA

Haiku-ul prin „Poarta deschisă” a poetului Ion Cuzuioc

Haikuul 3-5-3, de la bun început trebuie spus, nu este o formă tradițională japoneză, ci o formă modernă a haiku-ului tradițional, iar în România l-am promovat pornind de la un experiment liric în grupul „Dincolo de Retină”. Alături de mine, în acest demers liric, au fost haijinii grupului pe care îl coordonez de zece ani de zile împreună cu distinsa doamnă Andreea Maftei, haijin, critic literar, profesor de limba și literatura română și doctor în filologie.

Mă bucur să știu că, în Republica Moldova, nu este nimeni altul decât confratele nostru **Ion Cuzuioc** - poet, prozator, dramaturg, traducător, publicist, haijin și doctor de profesie - care a îmbrățișat această structură poetică și care, iată, la rândul domniei sale, transmite această poezie urmașilor săi de peste Prut.

Prin paginile acestei cărți, cititorul este purtat într-o legătură profundă cu natura, cu ritmurile ei tainice și cu armonia universală. Haikuul, în structura sa de 3-5-3, devine astfel o punte între sufletul omului și vastitatea lumii, oferind o nouă experiență de lectură, nu doar estetică, ci și profund spirituală. Titlul cărții, „**Poartă deschisă**”, devine un simbol al bucurii de a primi frumusețea lumii și miracolul clipei - însăși esența haiku-ului, căci, în această carte, fiecare haiku este o respirație a naturii.

Am ales câteva haikuuri care mi-au captat atenția în mod deosebit, pentru a așterne un gând despre ele:

**în noapte -
luna scutură
lumină**

În liniștea adâncă a nopții, luna nu doar luminează, ci își scutură lumina ca pe o binecuvântare. Prin această personificare delicată, ea devine o ființă vie, blândă și ocrotitoare, veghetoare peste gândurile cititorului. Simplitatea cuvântului, aproape șoptită, amplifică emoția și transformă imaginea într-o clipă de revelație: frumusețea tăcută a lumii și lumina care se revarsă. Poemul poate fi citit și ca o metaforă a iluminării interioare, născută din tăcere.

**peste ani -
cârja bunicii
în muguri**

Poemul începe cu perspectiva timpului lung, a distanței dintre generații și a emoției. Poate fi timpul care vindecă, dar și timpul care schimbă sensurile. Interesant este cum ce este apropiat de sfârșit, „cârja bunicii”, se metamorfozează simbolic într-o ramură vie. Și așa mai departe, din neputință se naște forță, din sfârșit un

Ion Cuzuioc Poartă deschisă

*Iutastan SRL
Chișinău 2026*

început, din durere o formă nouă de viață. Scurt și atotcuprinzător - un haiku bogat în semnificații.

**lângă schit -
trandafirii bat
mătăanii**

Schitul, spațiu al retragerii și rugăciunii, devine locul unei revelații: nu doar omul se roagă, ci și natura însăși. Imaginea trandafirilor care bat mătăanii sugerează că întreaga creație participă la un act de smerenie cosmică. Florile nu sunt simple creații ale naturii, ci ființe care „se pleacă” în fața misterului. Din punct de vedere vizual, pentru că este un haiku vizual, trandafirii par că se înclină, iar întreaga lor „făptură” devine o liturghie tăcută a naturii. Astfel, rugăciunea nu mai este doar al omului, ci și a întregii naturi.

**zori de zi -
stropit cu rouă
soarele**

Despre paradox și haiku: soarele, sursa luminii și a căldurii, apare „stropit cu rouă”, ca și cum ar fi, pentru o clipă, vulnerabil și pământesc. Întreaga imagine răstoarnă firescul: nu roua e atinsă de soare, ci soarele de rouă. Poemul transmite ideea că fiecare dimineață este o reînnoire a lumii, o clipă în care totul reîncepe fragil, curat, aproape sacru. Prin simplitate, sugestie și concizie, haikuul capătă o profunzime contemplativă: nu asistăm doar la un răsărit, ci la o epifanie a începutului.

**prin frunziș -
căutând umbră
soarele**

Despre intensitatea imaginii poetice și concentra-

(continuare în pag. 38)

rea sugestiei. Imaginea poetică surprinde un moment cu totul paradoxal: „soarele”, cel care, în mod obișnuit, oferă lumină, este prezentat aici în poezie „căutând umbra” - o inversare simbolică a ordinii firești, care poate sugera o reflecție asupra naturii: chiar și ceea ce pare atotputernic poate avea nevoie de refugiu, în această frumoasă construcție, soarele având nevoie de umbra unei frunze. Am mai întâlnit în poezia haijinului ideea de fragmentare stilistică specifică haikuului, aici nuanțată imagistic prin „frunziș”. Este un haiku extrem de sugestiv, iar structura sa de 3-5-3 este ca o comoară pentru cel care îl scrie

**gravura -
veșmânt de frunze
în codru**

„Gravura” sugerează urma timpului, desenul discret pe care natura îl lasă într-o amintire. Haikuul surprinde, cu minimul de cuvinte, o viziune aparte în care codrul devine o operă de artă efemeră, sculptată de timp. Momentul surprins este cel al toamnei, al veșmântului de frunze care aduce un licăr de poveste și de contemplare.

**spre iarnă -
cireșul ninge
cu frunze**

Un alt haiku evocator este acesta, în care imaginea cireșului care „ninge cu frunze” surprinde clipa de hotar dintre anotimpuri. Toamna nu pleacă brusc, ci ninge cu frunze, imitând iarna înainte ca aceasta să sosească. Felul în care sfârșiturile poartă deja forma începuturilor are o scânteie dumnezeiască.

Sunt multe de spus dar cel care are mai mult de spus este Măria Sa Cititorul. Este bine că se scrie haiku. Este bine că se citește haiku. Haikuul - locul în care poetul și cititorul devin același suflet.

Cartea scriitorului **Ion Cuzuioac** este o adevărată comoară, o bijuterie a haikuului românesc, care adună laolaltă sensibilitatea, rafinamentul și profunzimea acestei forme poetice. Și cu o notă de încheiere, în contextul cultural strămoșesc, titlul cărții „**Poartă deschisă**” se transformă într-o metaforă a unei punți nevăzute între două spații surori, unite prin aceeași limbă, aceeași sensibilitate și același destin. Fiecare poem însuflă autenticitate și dă mărturie despre unitatea unui spirit liric comun, având același grai și aceeași bătaie de inimă.

Lidia ZADEH

ORAȘUL AMPUTAT

istoria a fost scoasă la licitație
cu tot cu petele ei de sânge
și cu pierderile inconsecvente de memorie

lumea stă pe un scaun electric
așteptând să îi fie confirmată
ora decesului

eroii sunt mutați în depozit
printre dosare prăfuite nesoluționate
poetii vor fi și ei mutați disciplinar
într-un subsol cu igrasie, fără ecou
pentru că nu au plătit impozit pe metafore

bisericile au primit ordin
să reducă miracolul la jumătate
și prețul la lumânările care ard
cu flacăra de avarie

tu încă ești ca o notă de subsol
în tratatul despre înfrângere
dar respiri pe datorie într-o lume
care taxează până și aerul

și dacă vine sfârșitul
rugați-l să ia bon de ordine
apocalipsa începe
la ghișeul nouă

POEMUL de SUB PIELE

cuvintele intră în sângele meu
ca un ac lung de spital
căruia îi simt metalul
sub pielea dimineții

poezia nu mai strigă în gura mare
ea abia mai șoptește afazic
ca un aparat bruiat

silabele au fost spălate
de sânge și de memorie
până au rămas albe
ca niște bandaje uitate

poetii sunt trimiși
într-un salon fără ferestre
unde metafora
este tratată ca febră
cu o răbdare clinică

iar eu
port în minte
un azil de cuvinte
care se leagănă încet
între viață
și diagnostic

SIMPTOMATOLOGIA

nebunia începe politicos
cu o cană spălată până la decolorare
cu o masă ștearsă de zece ori
până când lemnul își pierde memoria

eu zâmbesc
și asta îi liniștește pe cei din jurul meu

nebunii trebuie să pară curați
altfel îi sperie pe ceilalți din salon

gândurile mele mușcă din pereți
sunt rozătoare elegante
îmbrăcate în rochii de duminică
dar pe dedesubt au dinți de fier

mereu mi se spune
respiră, numără până la zece, ai răbdare
dar zecele e o cameră închisă
în care am murit deja

nebunia mea nu sparge farfurii
ea spală, spală, spală
până nu mai rămâne nimic din mine
în afară de ordine

(urmare din pag. 38)

AUTOPSIA unui DIAGNOSTIC

mi-au deschis sufletul
cu un singur cuvânt
tulburare poetică

au scos visele
le-au cântărit
le-au declarat nefuncționale

linima mea a fost găsită
se pare că era
prea sensibilă pentru această epocă

sufletul a fost declarat
neconform cu normele sanitare

nebunia (au spus)
că este o eroare genetică

dar aceasta
este doar adevărul
fără piele

iar adevărul
când respiră liber
arată întotdeauna
ca un pericol
public

PROTOCOL DE SUPRAVIEȚUIRE

dimineața îmi verifică pulsul
apoi mă lasă să respir
din milă

asistentele îmi vorbesc
cu vocile lor de plastic
ca unui obiect fragil
care trebuie protejat

mama vine zilnic
îmbrăcată în normalitate
să îmi aducă
ordine
încredere
și un zâmbet curajos

așa îmi spune
că sunt bine
ca și cum binele
ar fi o poziție verticală

dar eu
sunt încă aici
pentru că moartea
a cerut acte suplimentare
și am completat
formularele greșit

așa supraviețuiesc
nu din speranță
ci dintr-o eroare de fabricație
care nu a fost încă
detectată

AUTODIAGNOSTIC

dimineața
mă găsește ca pe un obiect uitat
în sertarul cu lucruri fragile

îmi verific gândurile
ca pe niște termometre sparte
dar fiecare arată
o altă temperatură

în oglindă
chipul meu stă nemișcat
ca o mască pudrată cu praf de var
care părea că a uitat
cine o purta și de când

cuvintele
la fel de albe
seamănă cu niște infirmiere tăcute

uneori cred
că inima mea nu bate
ci doar repetă
o eroare de sistem
iar viitorul așteaptă
la capătul coridorului
cu neoele aprinse
ca într-o sală de operație

aici se va decide
dacă această viață
a fost o vindecare
sau doar
un experiment

AERUL ALB

dimineața intră în cameră
ca o lamă sterilă
care îmi amintește de razele soarelui

pereții sunt atât de albi
încât gândurile mele
se văd pe tencuială
ca niște insecte arse de lumină

inima nu mai bate
ea doar semnalizează
ca un aparat defect

îmi număr respirațiile
ca pe niște monede rămase
după o viață cheltuită
și știu
că undeva în mine
o altă femeie
se ridică din cenușă
cu ochii deschiși
ca două ferestre sparte
spre o dimineață
care nu iartă
pe nimeni

Petru ȚINCOCA

Liezi – Humanoidul Robotică, Călătoria fascinantă în lumea celor mici

În cel mai recent volum al său, publicat sub un titlu misterios, *Liezi. Humanoidul Robotică (Literatura pentru copii)*, scriitorul *Ioan Gheorghită* alternează proza cu lirica, evocând vârsta inocenței printr-un basm post-modern versificat, un mănunchi de poezii și o povestire.

În primul text, un robot - Liezi („autentic clasic al perfecte virtuți a simplității și vidului”), nume împrumutat din taoism -, primind educație aleasă din partea părinților săi, *karacuri* (în Japonia, mecanisme automate tradiționale, păpuși mecanice), zboară din astroplaneta *Solitair* (tulburare de adicție la internet? Gaming Disorder?), sau Țara Luminilor Răsare, în căutare de „splendori”. Cu picioare de gândac și antene-n loc de păr, aidoma unei goange, e făurit din rotițe, piatră seacă, poartă genuchiere, geacă, cizme înaripate (dotate cu motor), are ochi de tablă rară și buzele fără culoare, tinzând către umanitate și sens, Liezi caută prieteni, recunoaștere și iubire, aflându-și astfel, în ciuda perfecțiunii mecanice, debilitatea spirituală. Alegorie modernă despre condiția umană în plin univers tehnologizat, poemul reprezintă – în plan simbolic – o meditație despre relația dintre natură și tehnică, dintre emoție și rațiune.

Cum, necum, humanoidul ajunge pe malul stâng al Dunării, într-un loc fantastic, „oraș-fărăș ca de *shogun*/ *Sculptat pe trunchiul de alun*”, unde un sobor de animale, plus râul, ramul ș.a. îl iau la rost, interogându-l asupra motivului descinderii, moment în care bizarul oaspete planetar se autointitulează prietenul tuturor și frate cu oricine.

De-o motricitate supraumană, animator îndrăgît de tot regnul vegetal și de cel animal, tot căutând prieteni, chiar dacă pentru asta ar trebui să bată la picior (sau la aripă) întreaga Cale Lactee, musafirului îi cade într-o bună zi cu tronc o romaniță. O iubire imposibilă, unde Rîga Crytpo este mușețel, iar lapona Enigel, un robot; pe Liezi îl stăpânește un alean nemaitrăit, care e descris, dominant heptasilabic, ca-ntr-o baladă: *Ochii îi plesneau de dor,/ Se făceau un anafor/ Învârtindu-se în loc/ Și cerând puțin noroc/ De la orice mormoloc,/ De la orice scoică vie/ Întălnită pe cîmpie/ Și apoi sperând mai tare/ Cu antenele-n rumoare,/ Liezi, plin de nostalgie/ Făcea tumba pe-un covor/ Bucuros - nevoie mare/ Și cu dragoste în gest/ Cel dintâi robot onest/ Îi vorbi frumoasei sale/ Cu vocalele-n spirale.* Ea e plantă, el e un mecanism; sofisticat, dar mecanism. Ca un om de rând, Liezi începe să gogeaască din amor și, „onest”, îi cere dragei lui să-l urmeze în văzduhuri, garantându-i – în deplină bonitate, să ne înțelegem, doar e cinstit! – loc de cinste, opulență, norocire și veșnicie cât cuprinde. Atâta doar că romanița noastră – mușețel, altfel spus – are simțul realității și se resemnează, nu fără suferință, cu condiția sa efemeră. Răvnele cosmice ale lui Liezi sunt neîmplinite fără iubire, humanoidul fiind, astfel, mai puțin ca perfectul: ca și plânsul, dorul îl face om.

În plină furtună, humanoidul este trăsnet (la propriu), dar intuitiva sa mamă, neprimind nici măcar un *e-mail* de la fiu, printre constelații se așterne la drum de îndată

Trebuie spus aici că intervențiile povestitorului scurtează sensibil din baladă, având rol lămuritor, pe de o parte, dar și ironie, pe de altă parte, ca basmul să aibă o doză suportabilă de dramatism. Cu umbret macrocosmic, măicuța bătrână cu brăul de zână îi insuflă din nou viață electrocutatului cu *Cheia verticalității./ A iubirii – verdea fundă./ Cheia-n care stau în doze/Vieți pe cea mai lungă undă/ Infime metamorfoze...*

Prin proporții giganteste, distanțe urieșești (*întâiul Univers, nouă ceruri* etc.), mai cu seamă prin infiniturile întrezărite, *În eternul lui senin/ Unde nu poate vreodată / Să calce vreun androgin./ Unde ceru-i nesfârșit,/ N-are margini, clipe nu-s/ Unde cel binevenit/ Se-oglindește-ntr-un apus./ Între lumi și ceruri multe./ Unde îngerii n-au somn/ Și din stele mici și-adulte/ Ciripesc lumini de domn...*, anume prin aluziile cosmogonice, dar și prin structura narativ-lirică, asemănătoare poemelor-epopee fantastice, balada trimite la „Luceafărul” și capătă, nu arareori, tonuri rapsodice.

Nu-i obligatoriu, dar tema centrală poate fi căutarea identității și sensibilității într-o lume artificială. O expunere lirică (sorgintea și descrierea humanoidului) e urmată de un pelerinaj inițiat (căutarea prietenilor și mai ales a dragostei), episodul existențial (încercarea stihilor) și, în fine, parafa simbolică (Muma cosmică, poate o proiecție la scară imensă a Mamei Pământ, Γαῖα, salvatoarea). Prin toate acestea, interpretate și ca simboluri – Liezi, opoziția dintre spiritul oriental și falsitatea modernă; romanița, semnificând puritatea trecătoare și/sau natura alterabilă; Mama arhetipală; fulgerele, tunetele, furtuna pot fi inventariate ca semne provocatoare ale unei resurecții interioare -, textul poate fi tălmăcit ca pătrunzătoare satiră la adresa omului de azi, decuplat de mediu, în special de natură, și din ce în ce mai insensibil.

Combinând termeni tradiționali, proprii basmului, cu unii proveniți din lexicul tehnologic contemporan, limbajul poetic provoacă, prin întrepătrunderea organicului cu mecanicului, efecte sarcastice, totodată și melancolice. Unele versuri sunt ritmate cu ușurință, altele mai căznite (dar și aici se simte dinadinsul, nicidecum nepăsarea). În aceeași falsă direcție, s-ar părea că tensiunea lirică sleiește pe alocuri, asta, pesemne, din cauza unor lungi descrieri, însă unele pasaje descriptive, prin întinderea lor, obțin contrastele dorite între registrul grav și cel ironic.

Construcție luxuriantă, mărturie a unei rodnice și ex-

(continuare în pag. 41)

presive imaginații dovedite în volumele anterioare, oscilând între obișnuit și neobișnuit, **Humanoidul Robotică – Liezi** articulează mitul cu poezia romantică și cu științifico-fantasticul și relaționează omul cu A.I. și cu propriile emoții.

Zglobiu și baroc, poleit cu imagini nescontate, în care poezia se amestecă firesc cu elemente de basm și tehnologie, limbajul înfățișează pe negândite un tablou postmodern al căutării și (eventual) al regăsirii de sine, fiind o neprihănită elegie pentru sufletul omenesc în epoca roboților.

Meditația poetică asupra umanității pierdute, asupra nevoii de iubire și empatie într-o lume confiscată de ipocrizie și alienare, se încheie, previzibil, trist, odată cu restabilirea canoanelor: *Și-au plecat apoi departe/ Tot trecând din noapte-n noapte./ Și-au zburat în neștiut/ Unde-s flăcări doar din lut./ Unde timpul stă pe-o dungă/ Prins în clește ca-ntr-o pungă./ Unde nu există vise/ Și nici câmpuri cu narcise./ Romanițe vorbitoare/ Sau iubiri nemuritoare...*

II

Unii poeți scriu ca să fugă de lume, ceilalți o fac pentru a fi în miezul ei. Ioan Gheorghiu e nregimentat în a doua categorie, cea a celor care pot „citi” realitatea cu privirea candidă a copilăriei, făcând din fiecare vers o expresie a tandreții și uluirii. Poezia sa este un dialog neconținut între om și natură, între copilul de altădată și adultul care nu-și abandonează visurile, între umorul cald și meditația blajină.

Încă din primele texte (*Iată, în grădină plouă, Merg salcâmii, Etcetera*) se conturează o lume viu colorată, populată de ființe și obiecte care capătă suflet, în care lacrimile ies „din ouă”, salcâmii „vorbesc” și vaca „vrea zahăr, unt la plic”. Multe despre lumea celor ce nu cuvântă, poeziile sunt combinații de jocuri luate câte alte jocuri, un fel de exerciții cardio, însă pentru suflet. Se personifică mult: „două lacrimi ies din ouă,/ una-i veselă și cântă,/ alta-n zare se avântă...” (*Iată, în grădină plouă*), salcâmii stau la taclale ori cântă la harpă, un pește gângurește (*Dintr-un mic pătrat*), o furnicuță brunețică le zice dulce din gură (*La joc*), titirezul e mândru că-și ține în aripi „cântul” (*Sunt rebel*).

Însă personificarea neastâmpărată a universului nu e doar un exercițiu de imaginație, ci și o potecă a reînțoarcerii la original, la anii în care toate lucrurile comunică între ele printr-o limbă secretă. Poetul redescoperă acea limbă și o traduce în versuri cu o ușurință care amintește de ingenuitatea poeziei populare. Cât despre tematică, poeziile sunt imnuri aduse copilăriei, mamei și naturii, trei entități asociate într-un arhetip al purității.

Copilăria nu este doar o amintire, ci o dimensiune a ființei, o formă de existență spirituală care se reînnoiește prin joc și vis. În poemele *Când...*, *Opțiune...*, *Sunt...* sau *Mi-e dor...*, copilul ESTE poetul însuși, care nu încetează să se nedumerească, să întrebe, să se joace cu tâlcurile lumii. Mama, figură solară, ocrotitoare și sfântă, e un simbol al creației și al continuității în *Gând pentru mamă*, *Mama mea natură*, *Rugă*, aceasta din urmă fiind una unde sacrul se înfățișează prin natură: *Îngere, lumină sfântă./ duh cu trâmbițe-n priviri/ vino-n casă și ne-ncântă/ și ne-nvață din psaltiri, // jocul care nu e joc, / răsese din flori și ceară/ și ne pune la mijloc/ zâmbete de-odinioară...// dă-ne zile cât mai crude/ atârnânde-n raze verzi, / stropi de rouă-n palme, dude, / mere roșii prin livezi...* Iar natura, cu toate cele - cu salcâmii care merg, furnicile care joacă, găștele care râd - se transformă într-un organism cosmic viu, care respiră în același ritm cu poetul.

Stilistic vorbind, volumul se remarcă printr-o muzicalitate constantă: versurile se succed natural, cu ritm interior, într-un limbaj limpede și expresiv. Autorul e meșter într-ale rimei, dar fără păcatul mecanicis-melor: jocul fonetic e mereu în serviciul imaginii. Pe alocuri, limbajul devine fabulos, aproape oniric (*Pa-sărea-soare, Dintr-un mic pătrat...*), dar păstrează mereu o ancoră în real - în gesturile simple, în cotidianul rural, în vorbirea cumsecade a satului. Această dublă revendicare - de la concret și de la vis - conferă poeziei un farmec aparte: seninătatea nu e naivitate, ci înțelepciune filtrată prin inocență.

Lectura acestor stihuri amprentează sufletul cu lumină pașnică, furnizând o impresie de bucurie curată, aproape copilărească, dar și un fior de melancolie: timpul trece, bunătatea rămâne. Poetul prefere simplitatea în artă și jocul în dezvoltare. Într-o vreme când lirica e frecvent ironică, fragmentară sau blazată, versurile de față sunt o respirație de sinceritate, o chemare spre lucrurile esențiale: iubire, curiozitate, credință, zbor. E o pledoarie pentru reînțoarțerea la sine, mai precis la acel copil interior care încă se joacă „cu literele în covată” și găsește în fiecare zi o nouă „scânteie genială”.

Amintind de *Ion Pillat*, *Ana Blandiana* sau de fanteziile lui *Tudor Arghezi*, de poeziile pentru copii ale lui *Marin Sorescu*, pendulând între copilăria ingenuă și reflecția matură fără disonanțe, acrobațiile ritmice, aiurelile neprihănite și fermecătoarele fabulații se înscriu într-un registru de poezie neo-tradiționalistă cu elemente onirice și postmoderne: o poezie a memoriei afective și a miracolului cotidian, formă vie a lirismului zilelor noastre.

Ioan GEORGHIU

Mi-e dor..

Nu l-am mai văzut pe *Platon*
și nici pe *Aristotel*, deși
erau prietenii mei cei mai buni,
mergeam împreună la șezători
și, de cele mai multe ori,
spuneam snoave
dintre cele mai grozave,
apoi le scriam pe ștergare
cu litere de tipar
(chiar dacă nu erau din abecedare)
țesute la război
cu ițe aproape vâlvoi,
le urzeam cât puteam de bine
învățați fiind de părinți
și le dăruiam cititorilor împătimiti,
câte mai făceam împreună!
nici nu mai știu câte copilării
am străbătut de la un capăt la celălalt!
lui *Platon* îi plăcea să filozofeze,
iar lui *Aristotel*, să ne contrazică
pe anumite principii,
iar eu băteam drichea cât era ziua de lungă

(urmare din pag. 41)

și uite-așa am ajuns să înțeleg
 că timpul trecea pe lângă mine aiurea,
 astăzi m-am gândit la prietenii mei,
 (mintea mea a făcut o pauză de gândire),
 oare în ce țară-au migrat,
 mai ales că nu le-ajungea niciodată aici
 lumina soarelui
 și scriau încontinuu
 pe razele lunii cea visătoare,
 dar, mai ales, pe un papyrus rectangular,
 lung și pufos cumpărat din bazar...
 mi-e dor de cuvintele lor, mari
 și largi ca niște șalvari
 și elastice și pline de culoare
 șerpuitoare
 pe același drum cenușiu, ca de fier,
 adică pe cer
 asemeni unui ecou prins între nituri,
 venit din zenituri!

Pasărea-soare

Un zid plângea rostogolit
 pe creasta unui deal cu trenă
 că cei care l-au construit
 i-au modelat suflet stingher,
 i-au insuflat viață eternă,
 s-au dus pe rând și toți în cer...
 și tot plângând bătut de vânt,
 din răsărit veni o boare,
 boscorodind un legământ
 îl renăscu pasărea-soare,
 cu pene albe de granit,
 cu ciocul scurt, împodobit
 cu lungi cercei pe la urechi
 și pe la brâu, aripi străvechi...
 și începu să-și desfășoare
 frumoase gânduri din mosor -
 o melodie-n coruri care
 din înger devenea cocor,
 și tot plângea rostogolit
 dar nimeni nu-l lua în seamă...
 pasărea soare-monolit
 acoperită c-o năframă...

Privește-mă...

Privește-mă așa cum te priveam copil
 cu ochii te sorbeam citindu-ți clar pe buze
 când noaptea dimpreună o transformam abil
 în licurici și-n frunze și-n ghem de buburuze,
 ne-ndepărtam de stele și-mbrățișam alunii
 intram în *Carul Mare* și ne-ntreceam în joc
 eram eu o scânteie, iar tu - un dar al lunii
 și înotam surprinși pe-o undă de noroc,
 privește-mă și-acum, deși ne-am dus cu anii
 pe triste amintiri mai alergăm visând
 vezi, cerul este plin cu semne și pisanii
 și-aceiași nori ne plouă pe suflet și în gând...

Opțională

Dacă mi-aș pierde copilăria,
 acea copilărie nemuritoare
 pe care o poartă fiecare în suflet,
 copilăria cu prietenii mei,
 cu cartoane colorate cu zâne și zmei,
 cu casa în care am deschis ochii
 lângă pieptul mamei ce pulsa-n afecțiune
 ca o lungă și nesferată minune,
 dacă mi-aș pierde copilăria
 cu *Dunărea* mea în care mă înveleam
 cu valurile ei nesfârșite
 în fiecare zi de vară,
 cu cărțile mele pe care le păstram
 cu sfințenie lângă lumina
 ce licărea din fitilul ce-și trăgea seva
 dintr-un mic bazin de sticlă
 când noaptea ne inunda prin ferestre,
 dacă mi-aș pierde copilăria
 și-ai găsi-o tu pe o margine de timp,
 nu-i așa că mi-ai da-o înapoi,
 nu-i așa că mi-ai înapoia-o
 ca pe ceva sfânt și nemiîntâlnit,
 ce face parte din mine?...

La joc...

les furnicile la joc
 c-au relaș la perinoc,
 nu mai cară în spinare
 vreo sămânță de cicoare,
 lăutar e-un furnicuș
 scărțâie dintr-un arcuș,
 iar o furnicuță laie
 sare-ntr-un picior pe-o claie
 de păstăi-adunătură
 și cânta dulce din gură:
 „foaie verde-a greieraș
 fost-am neică-un fluturaș,
 pe o floare
 încântătoare,
 pe o creangă de alun
 să-mi cânt neamul meu străbun...”
 și furnicile-ascultau
 unele mai că plângeau
 că știau
 din amintiri,
 de la anumite știri
 că din neamul lor golaș
 se născuse-un fluturaș
 cu talent de șef și har
 că-și făcu un furnicar
 de povești și cântecele
 s-adoarmă livezi cu ele...

Eugenia-Lucica DELCEA

**Islazul - elogiul tristeții; Geraiul - odă bucuriei
(Impresii literare)**

(Marian Nazat, "Cartea Islazului meu", București, RAO Distribuție, 2025, 387p.)

Marian Nazat, viitorul procuror, avocat și scriitor, s-a născut în satul Topraisar, aproape de Constanța, în 1961, din părinți teleormăneni, plecați în Dobrogea, la sfârșitul anilor '50, în aflarea unui trai mai bun.

Primul trimestru al clasei I (1968) îl va absolvi la Școala Generală din Comuna Islaz, Județul Teleorman, locuind la bunici, apoi, până în clasa a III-a, inclusiv, va studia la Cernavodă. Din clasa a IV-a s-a stabilit la Turnu Măgurele, unde a absolvit Școala Generală și Liceul „Unirea” (1980). Și-a satisfăcut stagiul militar în București, a urmat Facultatea de Drept, Universitatea din București (1983-1987). Magistrat-Procuror (1987-1997), funcție din care demisionează, trecând în avocatură - Baroul București. În timpul liber, Marian Nazat a fost și un fotbalist împătimit.

Și-a dorit să devină procuror, s-a jurat că nu va face niciodată avocatură, le-a făcut pe amândouă, cu împliniri și dezamăgiri... până când... *Și m-am apucat să scriu întruna, alminteri m-aș fi uscat, scriu ca să nu uit că exist, scriu pentru a nu lăsa buruienile să crească peste o lume deja moartă! Scriu... „Cartea Islazului” meu, acum, ca dar oferit satului care s-a îngrijit să nu-mi stric rostul!*, p.20.

Așadar, *Terapia prin scris!* Mulți s-au tratat, dar și mulți au avut de pățit de pe urma scrisului. Patimă grea! Greu de dus!

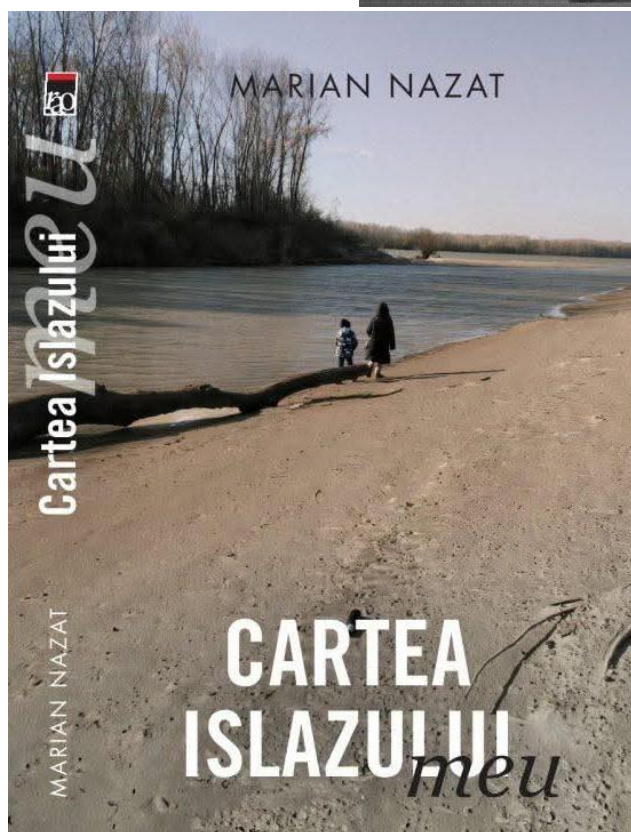
Nu este cazul scriitorului Marian Nazat, care și-a aflat *vindecarea* de relele acestei lumi - scrisul, ca și cititul, un leac pentru sufletul împovărat al omului.

Așadar, trecând în revistă câteva date biografice, să purcedem la drum alături de povestitorul Marian Nazat, pornit la drumetie către sine, către aflarea identității.

Între aceste două evocări memorialistice-literare, pe care le-am definit: „Islazul - elogiul tristeții; Geraiul - odă bucuriei”, omul Marian Nazat va porni într-o călătorie pe tărâmul unde a copilărit – Islaz – [...] *așezarea aceasta de basm* [...], p.133 ; [...] *satul meu mitic* [...], p.294.

În aflarea propriei identități are nevoie de un "ghid" - *Copilul de demult, pitit în bărbatul ce sunt* [...]. p.311.

Dar căutarea copilului și aflarea rădăcinilor, prin confesiunile ce și le fac, așterne în sufletul adultului-matur, Marian Nazat, o tristețe ce-l va urmări pas cu pas, cu fiecare amintire rețrăită. Strigătul rădăcinilor este dureros, micuțul are multe de povestit, adultul este prins într-o încheștare a tumultului trăirilor copilăriei, de-abia reușind să se desprindă și să constate : *Ce copilărie de*

basam am avut?, p.209; *Așa e lunca dimprejurul Islazului - cuibul meu de visare.* p.267.

Casa și oborul copilăriei vor fi evocate printr-o durere accentuată, cu înaintarea în vârstă, dar, mai presus de toate, bunicii: *Sunt sfinții cărora mă închin cu duios tremur, singura religie pe care o recunosc și o practic!*, p.52.

Mama, Floarea Oancea, bunicul, Florache Oancea, scoborător din stirpea ciobanilor mioritici, p.40, și bunica, Elisabeta (Veta), islăzeancă, vor fi stâlpii de rezistență, de conduită, de devotament și seriozitate pentru fiul și nepotul Marian Nazat : *Căci, ma'-marea și tata-mare mi-au fost rădăcini, iar mama, trunchiul.* p.16.

Tatăl, Grigoraș Nazat, teleormănean, va fi doar cu numele, considerând că este suficient pentru fiul ce va porni pe drumul vieții.

Dar părinții și numele nu ni le alegem noi.

Nimic nu scapă micuțului, radiografiază până la detaliu datini, obiceiuri, stilul oral al islăzenilor, le păstrează cu sfințenie, știind că într-o zi, copleșit de dor, adultul îl va căuta cu disperare. Se iau de mână și pornesc spre Gerai, spre Calnovăț, "La nisipuri", la Chichinete, se plimbă cu carul cu boi, merg la Biserică, la Școală, merg cu colindul, cu Sorcova, merg la neamuri, la prieteni din copilărie, pe linii, pe *sușaua mare*, pe *sușaua mică*, cu carul cu boi alături de bunici, la Bâlcușul de la Turnu Măgurele, dar pe unde nu-i poartă pașii? mânăți de dorul amintirilor, a unui timp fără de întoarcere.

Cu cât introspecția este mai insistentă din partea adultului, cu atât durerea este mai acută, ceea ce îl face pe călătorul în propria-i identitate, Marian Nazat, să constate cu resemnare : [...] *Islazul a îmbătrânit și trage să moară, descurajat și abandonat.* p.139, ceea ce este valabil și pentru *satul românesc* [...] - *leagănul civilizației mioritice așteaptă resemnat executarea sa*

(continuare în pag. 44)

(urmare din pag. 43)

tinței de condamnare la pieire., p.74.

Dacă realitatea este într-o continuă durere, similară cu pustiul, așternută peste

Islaz și locuitorii lui, câți mai sunt, Geraiul este pentru omul și contemplativul Marian Nazat biserica spirituală, numită "Biserica Primăvară", cu cei patru apotoli: *Cocorul, barza, rândunica și cucul* [...], p.225, în care se va închina *Sfântului Moșmon, și Sfântului Prun, și Sfântului Păr, și Sfântului Măr, și Sfântului Piersic din singura biserică pe care o venerez - Biserica Primăvară.*, p.283.

Experiența vieții sau călătoria în spațiu-timp a copilului și maturului Marian Nazat au determinat detașarea de orice religie, făcându-și cunoscută "credința" la care a aderat: *Românismul este biserica la care mă închin cu habotnicie, altă religie nu mă interesează!*, p.298.

Geraiul este capitolul de forță al scriitorului Marian Nazat, se distinge prin abundența descrierilor cadrului natural, realizând adevărate picturi literare, folosindu-se de tot arsenalul figurilor de stil.

"Raiul din Gerai" este asemenea unei ode-hore a bucuriei - flora, fauna, Dunărea, anotimpurile oferind un spectacol de zile mari, asistând, ca cititor, la vraja ce pune stăpânire pe acest loc miraculos - *un paradis necălcat de om sau altarul meu*, cum este definit de scriitorul Marian Nazat, în capitolul „Geraiul”.

Pe acest paradis se sprijină România fizică: *Tălpile României sunt chiar Geraiul Islazului.* p.199, consemnează autorul acestei descrieri - pastel-concert, în Lunca Dunării, a Islazului - „Raiul din Gerai”.

Între aceste două evocări memorialistice-literare, omul Marian Nazat își dorește un sfârșit mioritic, a cărui cenușă să se piardă în apele Dunării (în Gerai), ale Oltului, (la Chichinete), în curtea bunicilor de la Islaz, unde a copilărit: *Vreau să rămân de-a pururi copilul câmpului, al sălbăticiei candide...*, p.206

Prin această scriere de suflet, închinată mamei, bunicilor, neamurilor, islăzenilor plecați pe tărâmul fără de întoarcere, omul și scriitorul Marian Nazat le-a scris pomelnice, i-a strigat pe nume, le-a aprins lumânări, i-a colindat prin cimitir, i-a cautat pe la casele lor, umbrele lor sunt peste tot, dar cel mai mult în sufletul copilului-matur : *Stau în mijlocul șoselei mari și mă tânguiesc. Parcă sunt o cumpănă de fântână*, p.171, întrebându-se, fără să afle răspuns: *Unde o fi pierit lumea de atunci? Că nici urmele nu i se mai păstrează...*, p.205.

Dar această carte de evocare, de meditație, de introspecție în lumea satului dintre Dunăre și Olt- Islaz - este darul cel mai de preț, pe care omul și scriitorul Marian Nazat îl lăsa mărturie contemporanilor și pentru viitorime, fiind rezultatul unei experiențe de viață, între cele două lumi - comunistă și capitalistă, vizibil fiind *fenomenul înstrăinării* de sat și de noi înșine, dar și al acumulărilor cultural-literare, din care citează ades.

Cartea aceasta are presărate, din loc în loc, cugetări, ce pun în evidență starea de spirit meditativă a autorului: *Remușcările mă ating arar, deoarece n-am lăsat rațiunea să-mi stâlcească inima, dar nici inima să-mi surpe rațiunea.*, p.221. Poate, din multele cugetări, aceasta îl definește cel mai bine pe omul, scriitorul și islăzeanul Marian Nazat.

Poate fi, și vreau să cred că așa este, și o *spovedanie* a omului Marian Nazat,

folosindu-se de cuvântul scris, evitându-l pe cel rostit, cum cere religia creștin- ortodoxă: *E atâta limpezime, atâta lumină în Gerai, încât ce nevoie să mai am de biserică?* [...] *Sunt doar un suflet prins de-o îndoielnică cruce. Și iartă-mi, Bunule Părinte, necredința în dogma religioasă!* p. 144.

Deși este o scriere de evocări literare, pe alocuri și documentară, cititorul-spectator constată că justițiarul Marian Nazat, subtil, a scris și un *rechizitoriu* despre sine, despre lumea de acum și de altădată, despre condiția umană: *Înțelegerea existenței nu înseamnă niciodată fericire, dimpotrivă. Cu cât i-am descifrat tâcul, cu atât mi-am pierdut entuziasmul, bucuria.*, p.83.

Închei această expunere de impresii literare printr-o cugetare-întrebare: Sau *rechizitoriul* este deja scris, înainte de venirea noastră pe acest pământ, iar noi nu facem altceva decât să-l descifrăm, clipă de clipă, îndârjiți și încătușați în aflarea fericirii, cu constatarea tristă, către finalul *călătoriei*, că am plătit un tribut prea greu pentru o lacrimă sfâșietor de dureroasă – *Marea despărțire* de iluzoria fericire?

*

Scriitorul Marian Nazat a ales să-și lanseze *Cartea Islazului meu* la Căminul Cultural din Comuna Islaz, pe data de 25.10.2025. Unde altfel s-ar fi simțit mai fericit, dacă nu la Islaz - *țara copilăriei mele*, p.12.

S-a întors "fiul rătăcitor"? Da! S-a întors, dar câte dăruri de suflet a adus oamenilor din sat și din împrejurimi, a adus maldăre de cărți în care i-a nemurit pe bunici, pe mama, pe vecini și toată comunitatea în care a copilărit. Câtă recunoștință! Cât respect! E mult, e puțin?

Omul Marian Nazat a întors înmiiit, prin cărțile sale rămăse ca o mărturie a credinței și dragostei față de Comuna Islaz și oamenii ei, de parcă ar fi vrut să le spună: „Vedeți ce-a făcut „*vineticul*”, cum mă *alinta* vecina bunicilor mei? S-a întors la *frații lui!* V-am nemurit în *cartea sufletului meu*, pentru că oriunde m-au purtat pașii, inima și gândul mi-au fost numai la voi. Nu cer să mă iubiți, dar vă rog, să nu mă dați uitării! Aș suferi mult prea mult!”

O sală arhiplină de islăzeni, de cunoscuți, de prieteni, de oameni de cultură, veniți din împrejurimi sau de departe l-au primit pe scriitorul Marian Nazat într-o atmosferă de sărbătoare, de respect și de ascultare.

În această călătorie către *acasă* a fost însoțit de scriitorul Ștefan Mitroi, Vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, scriitorul, jurnalistul și analistul politic Ion Cristoiu, fiecare găsind similitudini cu descrierile din *Cartea Islazului meu*, cu referiri la copilărie, în alt spațiu și alt timp.

La ieșirea din Căminul Cultural, muzicanții unei fanfare militare cântau *de mama focului*, „șușaua”, așa se spune la Islaz, în loc de „șosea”, devenise neîncăpătoare, atmosferă de sărbătoare: „A venit Marian Nazat *acasă!*

Și nu numai atât, deoarece, de câte ori revin aici, îmi repet asemenea *Părintelui Arsenie Boca „Fericit cine se-ntoarce și ajunge acasă, rotunjind ocolul. Aceasta e cărarea...”*, Marian Nazat, *Cartea Islazului meu*, p.12.

Florin LOGREȘTEANU

VINE IARNA...

Doctorul Gorincioiu se plimbă o vreme pe dinaintea Spitalului Elias. Este o oră potrivită să nu întâlnească pe cineva, activitatea din acest moment al zilei fiind deosebit de febrilă. Era familiarizat cu ea. Se pensionase numai de câteva luni după mulții ani dăruți semenilor neajutorați. Fusese orgoliul lui să se considere un mic Dumnezeu făcător de minuni; este încredințat că așa gândeau pacienții și colegii mai tineri despre el. Iar când inevitabilul s-a produs...

A trăit clipe în care fusese aproape de infarct în momentul când doctorul Crețu, directorul cel tânăr al spitalului, îi adusese la cunoștință decizia administrației: în urma încetării activității doctorului Gorincioiu, postul său fusese anunțat pentru un apropiat concurs de angajare. „Asta e regula, doctore. O cunoști, probabil, mai bine decât mine !” nu l-a menajnt noul șef al spitalului.

Simțise că avea încă puterea să mai continue. Performanțele lui, recunoscute, publicațiile, cursurile de la universitate, de o ținută ireproșabilă, îl îndreptățiseră să spere. „Asta e regula !...” i s-a repetat, grăbindu-l să-și facă bagajele și să plece.

Acum, sprijinit de un chioșc de ziare pentru a nu putea fi observat dacă cineva din personalul spitalului și-ar fi aruncat privirile spre bulevard, doctorul Gorincioiu caută locul în care se aflase până nu demult cabinetul său: două ferestre înalte, fără perdele. Totdeauna a susținut că oamenii trebuie să renunțe la acest accesoriu, bucurându-se direct de lumina solară. La început, îi este greu să le identifice. Toate ferestrele de la catul întâi au primit draperii viu colorate – o idee a noii conduceri pe care el, încă fiind în slujbă, o respinsese... Este derutat. I se pare că le-a identificat, dar nu are certitudinea c-a reușit s-o facă.

„Am onoarea, domnule doctor !” aude și întoarce capul. Un bărbat între două vârste trece pe lângă el, strecurându-se printre trecători. Mai aude: „Vine iarna...” Nu l-a recunoscut. Iar cuvintele sunt de prisos. Chiar ridicole. Dar ce-ar fi putut să-i spună un fost pacient oarecare?... Decide să se îndepărteze și el în direcția opusă...

Doctorul Gorincioiu e singur. N-a fost căsătorit niciodată. Părinții i-au murit cu mulți ani în urmă. Decesul lor nu l-a durut prea mult, obișnuit să ignore durerea în saloanele spitalului pe care l-a slujit o viață. I-a dispărut din memorie și imaginea fratelui stabilit în Canada. Până la pensionare, și-a făcut din meserie o religie. Astăzi, încearcă un sentiment ciudat de dezechilibru. Cum să-și umple timpul?... N-are prieteni, ci numai oameni care-l respectă. Altădată, considera că numai respectul îi era de ajuns; respectul venit din partea celorlalți nu și al său pentru alții, pacienți și colegi. Lupta cu boala oamenilor, ignorându-i. Nu-i păsa cine-i erau pacienții. Suferința lor ca și lacrimile de recunoștință, la sfârșit, îl lăsau la fel de indiferent. Micul Dumnezeu exulta când reușea să învingă boala: micul diavol...

„Legea trebuie respectată, doctore, trebuie să fii de acord cu mine ! De altfel, nici nu cred că gândești diferit...”

Noul director al spitalului are pe jumătate vârsta lui; și mai puțin de jumătate din experiența bătrânului doctor. Nu ezită însă să-i vorbească despre *măsură*, o noțiune care trebuie să ne însoțească în viața socială, ca și în aceea privată. Este un erudit – dă de înțeles – educat pe multiple dimensiuni ale

cunoașterii și un *legalist* cu ciudate semnificații atribuite acestui cuvânt. Așa i se pare doctorului Gorincioiu, ascultându-l: „Putem fi eminenți în meseria noastră, dar nu mai presus de măsura pe care ne-o impune viața socială, doctore Gorincioiu. Ceva analogic cu simbolul lui Asclepios, medicul lovit de trăsnet, fiindcă a avut orgoliul de a se considera egal cu Dumnezeu... Nu-l poți ignora pe Dumnezeu. În alt sens, nu poți ignora legea... Statuile reprezintă trecutul, nicidecum prezentul. Iar legile sunt făcute pentru oamenii care trăiesc în prezent...” Altfel spus, legea îi cerea să renunțe și să plece...

Cum ar fi putut continua?... Să scrie o carte în care să-și adune studiile publicate în țară și străinătate. Multe dintre ele îi aduseseră prestigiul, altele i-l consolidaseră. Ideea prinsese contur. A urmat o selecție riguroasă, deși n-ar fi vrut să renunțe la nimic. I se păruse că amputează ceva din ființa lui, dar trebuise s-o facă. Editorul îl prevenise: „Nu mai mult de 200 de pagini. Cărțile, în general, se vând greu. Cele de știință devin un adevărat calvar financiar pentru editură...” S-a conformat. O ultimă pretenție a editurii: „Referințele științifice. Lipsesc. Poate de la Academie. V-ar ajuta chiar Ministerul Sănătății...” Doctorul Gorincioiu îngălbenise. S-a bâlbât, refuzând: „Mă cunoașteți... Sunt numărul unu în domeniul meu... Cum m-aș putea coborî ?...” „Asta-i procedura, domnule doctor... Formală, dar cu rang de lege. E o lucrare științifică, în fond...” Acceptase. Cu strângere de inimă, a apelat la doctorul Crețu; un tinerel fără anvergură științifică, dar bine poziționat în breaslă. A fost ascultat, i s-au pus întrebări ca unui rezident oarecare, când dorește să încerce ceva. În cele din urmă, doctorul Crețu l-a refuzat: „Doctore, apreciez pregătirea dumată, prestigiul de care te bucuri, meritat. Dar ai ieșit din sistem. Nu pot gira științific un pensionar... Asta e legea... O pot face pentru specialiștii mei... Dumneata ești astăzi un *fost*... Nu mă judeca greșit... Există o măsură... Și legea...” Umilit, doctorul Gorincioiu a renunțat la proiect...

„Am onoarea, domnule doctor... Ce spuneți de vremea asta capricioasă ?... Vine iarna...”

După banalele cuvinte, necunoscutul se îndepărtează. Doctorul Gorincioiu nu e surprins de abordare. Un fost pacient... A avut atâția... Cum să-ți minte pe toți ?...

Palidă consolare... Din când în când mai primește un telefon. Tot mai rar. Îl bucură când este solicitat de foștii rezidenți. Îi invită la domiciliul său. Unde, în altă parte ?... A neglijat să-și deschidă un cabinet particular. Dedicat vieții spitalului, munca la Elias i-a fost de ajuns. Și, de altfel, era prea în vârstă să încerce o experiență nouă, în fapt, o aventură profesională. Cei mai tineri nu ezitau. Cabinetele particulare și evadările în străinătate deveniseră o practică rentabilă. El... Tinerii medici care îl vizitau începeau prin a-și declara regretul că nu mai e printre ei. Le fusese mentor și părinte, un Hipocrate contemporan, bla, bla, bla... „Vă înțeleg, dar fiecărui îi vine rândul să facă un pas înapoi, încerca doctorul Gorincioiu o explicație timidă. E o lege a firii... Mai e și una socială...” „Da, dar...” „Nu, nu există excepții.

(continuare în pag 46)

Nu trebuie să crezi în excepții...” Bătrânul doctor se încapățâna să-și ascundă dezamăgirea, propria dramă, susținând ceea ce nu crezuse niciodată, ceea ce nu credea nici astăzi, clausturat în singurătatea care săpa în el clipă de clipă. „Despre ce este vorba ?...” Aborda solicitarea tinerilor medici cu o însuflețire care-i fusese totdeauna particulară, la orele de la facultate ca și la spital și-n cele din urmă, epuizat, îi privea drept în ochi: „M-am făcut înțeles ?... Pot relua...” „Nu, nu, i se răspundea. Ni s-au clarificat lucrurile încă din primele fraze ale expunerii dumneavoastră, dar nu v-am întrerupt... Am retrăit momentele din anii de rezidențiat, atât de fascinante. Păcat pentru știință de pasul făcut înapoi, de care ați vorbit...” Era inutil să le spună că el nu se gândise niciodată la acel pas...

„Vine iarna, domnule doctor, suntem în noiembrie, dar un noiembrie atât de rece nu-mi amintesc să mai fi fost...”

Necunoscutul n-a trecut mai departe, cum se întâmpla de obicei cu cei care-l abordau. Dimpotrivă, i s-a alăturat pe aceeași bancă din lemn de la intrarea în părculețul Elias. Parcul nu se numea niciun, dar, fiindcă aici își trăgeau răsuflarea cei care veneau sau ieșeau din spitalul cu acest nume, apelativul fusese însușit de pacienți ca și de medicii din spital.

„Vine, domnule, e firesc, a trecut vara, i-a urmat toamna cu capriciile ei, acum, toamna face pasul înapoi. Legea naturii n-am inventat-o noi...”

Din nou **legea**; din nou **pasul înapoi**... Cuvintele acestea îl obsedează. Și, în adevăr, îi marcaseră viața, luându-l prin surprindere. Se întoarce spre bărbatul îmbrăcat prea sumar pentru anotimpul rece: „Care-i povestea ?...” „Povestea ?... Ah, povestea s-a încheiat demult...” Doctorul Gorincioiu înălță din umeri. Toată viața crezuse că este dator lumii și că lumea îl caută numai atunci când se află în cumpănă; când existența îi este amenințată. Doctorul Gorincioiu, micul Dumnezeu pământean, o putea repune pe linia de plutire. „Accidentul nu mi-l explic nici acum, continuă necunoscutul. Cu siguranță, stupid. Să te prăbușești de pe bicicletă în plină stradă... Să fii lăsat să zaci lângă rigolă ore în șir, fără ca nimeni să se aplece asupra ta... Să auzi aceleași cuvinte plesnindu-ți urechile: ”Om tânăr și beat... Aici te duce alcoolul, dacă nu ai măsură... Sau drogat... Fără rușine...” Își șterse nasul și ochii apoși cu o batistă mare.

„Ce-a fost ?” întrebă doctorul, fără curiozitate și fără să-l privească.

„Parcă dumneavoastră nu știți, ridică tonul necunoscutul. Preinfarct... Așa, din senin... Nici atunci și nici astăzi nu pun alcool pe limbă... Dar oamenii...”

De ce-ar fi trebuit el să-l țină minte ? gândi doctorul, agresat de replică. **Să-l țină minte ?...** Câți ca el i-au trecut prin mână... Orice individ se consideră buricul pământului. Vanitatea de a crede că viața îl are în centrul ei...

„Într-un târziu, am ajuns pe mâinile dumneavoastră, continuă celălalt. Mi-ați redat speranța de a trăi într-o afurisită de cumpănă a vieții mele...”

Și din nou singur. Timid, bărbatul s-a îndepărtat, amintindu-i ceva de iarnă; din nou de iarnă...

Decembrie... Început de iarnă atipic. Temperaturile au crescut, hainele groase au rămas în așteptare. Doctorul

Gorincioiu primește tot mai rar câte-o vizită. Foștii rezidenți au învățat suficient de la el pentru a-și construi cariera potrivit propriilor opțiuni. Încearcă să-i înțeleagă. Mentorul lor a ieșit din sistem, metodele lui de lucru au devenit desuete; sau sunt pe cale să devină. La Elias, doctorul Crețu impune noi principii de abordare a actului medical. Practicant câțiva ani în Franța și Germania, ignoră **ce-a fost**, promovează **noul**. Numai bolile au rămas aceleași, reflectează ușor ironic doctorul Gorincioiu. A ieșit din sistem, păstrând pentru el nostalgia tradiției...

Ignoră alternanța zilelor reci cu cele calde. Capriciile naturii par să sfideze o lege pe care însăși natura a impus-o: dacă-i iarnă, iarnă să fie !... Cuvântul **lege** începe să-l irite. Se simte urmărit de el mai mult, pe măsură ce încearcă să-l evite. La mijlocul lunii, își simte amenințată sănătatea. La început, o tuse rebelă, guturai și transpirație atunci când nu era cazul. Stabilește un tratament după propria-i pricepere. Niciun rezultat; starea sănătății este tot mai precară. Firește, nu-și impută ineficiența. La Elias, pe vremuri, astfel de afecțiuni nu-l preocupau. Intrau în atribuțiile medicilor de duzină; a mai tuturor colegilor. El, micul Dumnezeu, lupta cu agresivitatea unor boli grave. Nu se sfătuia cu nimeni, colegii nu-i erau și colaboratori. Dar reușea. Totdeauna a reușit...

Bătrânul doctor se simte tot mai rău, zace la pat de câteva zile. Ceaiurile și pastilele pe care a început să le înghită cu pumnul se dovedesc inutile. Ar trebui să sune un specialist, dar ezită. În puținele momente, când se simte ceva mai bine, își reproșează gândul de a mai face un pas înapoi, umilindu-se.

Într-o noapte, către sfârșitul anului, insomnia l-a ținut treaz până dimineață. Prin fereastra camerei a surprins căderea primei zăpezi. A urmărit zborul zănatic al fulgilor cu gândirea aiurea. Târziu, a conștientizat ce se întâmplă afară.

„A venit cu adevărat iarna, murmură. Trebuia să se întâmple. Natura își are legile ei de la care nu se abate niciodată...” Iar **legea**... Singura forță dominatoare. Descurajat, începu să plângă...

Mălina Rianna IANCU

Timpul

Cuvântul a căzut din mine
ca o pasăre fără cer,
i-am auzit oasele gândind
într-o limbă fără gură.

Timpul m-a privit pe furis
din buzunarul unei clipe,
avea ochi de nisip
și respira invers

Îți spun numele
cu fruntea,
și fruntea devine
o rană care știe.

Între mine și mine
crește un pod de aer,
pe el trec gânduri
care nu ajung niciodată.

La capătul ființei
am găsit un verb,
se conjugă la plural
chiar și când sunt singur.

Dimineața

Dimineața m-a atins
cu o lumină nesigură,
de parcă ar fi învățat
pentru prima dată să fie.

Inima mea stă pe gânduri,
bate sau gândește?
Fiecare bătaie
e o întrebare nerostită.

Cuvintele se ascund
în spatele lucrurilor,
masa știe mai multe
decât toate poemele mele.

Te port prin mine
ca pe un organ nou,
încă nu știu
ce funcție îndeplinești

Seara închid ochii
și lumea rămâne pe dinafară,

ca o propoziție
care nu mă mai include.

Anatomia unui gând

Gândul meu are coloană vertebrală,
se îndoiaie când minte,
și o inimă mică
ce bate doar la viitor.

Îl port pe umeri
ca pe o pasăre grea,
învățându-mă
cum să cad în sus.

Realitatea își schimbă pielea
în fiecare dimineață,
o recunosc doar după
urmele de lumină.

Când spun „eu”,
aerul se sperie,
nu știe pe cine
să lase să existe.

La sfârșitul zilei
îmi dezbrac gândul,
îl pun pe un scaun
și-l las să tacă.

Spațiul dintre două băți

Între două băți de inimă
încap o viață,
am trăit-o fără martori
și fără nume.

Timpul s-a așezat lângă mine
ca un câine obosit,
îl mângâi
și îmbătrânește.

Ochii mei văd
mai mult pe dinăuntru,
acolo unde lumina
se rușinează.

Te caut în obiecte,
în marginea mesei,
în golul
dintre două cuvinte.

Când adorm,
spațiul mă visează,
și mă trezesc
puțin mai real.

Poem

Pe marginea luminii stă o taină,
Un vis ce încă nu s-a spus cuvânt,
O frunză tremură, ușor, în taină,
Și cerul plânge-n aur pe pământ.
Am mers desculță prin amintiri reci,
Și timpul mi-a mușcat din palmă dorul,
Dar am învins tăcerile pe veci,
Și-am pus pe rană florile și zorul.
Acum privesc, senină, către zare —
Din lacrimi se înalță fiecare.

Adrian BOTEZ

ION LEHAMITE ȘI VULTURUL ÎNDÂRJIT

În memoria colegului și prietenului meu, Simionică

I - TEZĂ

Cândva, cu veacuri în urmă, se clădise, sub MUNTE, o Cetate: albă, mare, trufașă... - ...vuind de munca, deplin nesmerită, a oamenilor din ea...

Chiar așa i se zicea : CETATEA DE SUB MUNTE...

...În fiecare dimineață, dintr-un soi de colibă-cevama-mai-răsărită (...mai mult decât "căscioară"), prizărită pe la una dintre marginile Cetății... - ...ieșea un om (la fel de chiricit și de prizărit, precum "căscioara"-i...)...un om care hălăduia, de când se știa, în acele locuri. Îl chema LEHAMITE ION. Sau: ION LEHAMITE... după cum voiai să-i zici, ori să-l chemi... dacă ai fi avut, cumva, vreodată, chef, ori gând, să-l chemi...Căci lumea nu-l băga în seamă... cum omul nu-și ia în seamă propria-i umbră...

...Pleca, ION LEHAMITE, în fiecare dimineață, să caute de lucru...de muncă... - ...pentru a nu ajunge a cerși, de la oamenii cei trufași, ai Cetății de sub MUNTE...

Lucra cu ziua, pe unde-l primea vreunul... - ...lucra cu supușenie și cu nestăvilită râvnă: ba dereticând printr-o casă de oameni bolnavi... ba rânduind hambare și râbind grajduri... și dând de mâncare la păsări și vite, în vreo ogradă de gospodar fără chef ori îndemn la gospodărire... ba trudea în vreo grădină a unor bătrâni, tăind crengi uscate, altoind pomi sălbăticiți...ba încovoindu-se, pe ogoarele, date-n pârgă, ale vreunui chiabur...

Munca mult și bine, din tot sufletul... - ...dar era plătit în silă și tare puțin... - ...mai mult "în scârbă"... - ...încât nimic nu se-alegea de munca lui. "Nu lega două-n tei", cum se zice... dar tăcea și se supunea, răbdător (...sortii și oamenilor)... - ...nu cârtea, nu se târguia și nu se tânguia, nu ridica glasul, ferit-a Sfântul : cât i se-azvârlea în palmă, atâta lua...și se ducea (...cărând NOAPTEA, în spinarea lui, cea cocârjată de osteneala ZILEI...) la "căscioara"-i, cea neluminată decât de lună... - ...unde-și mistuia, neștiut de nimeni... - ...amarul...

...Nevastă nu-și aflase, că era sărac și (zicea lumea) "fără niciun căpătâi"... "un nimeni în drum"...

Copii nu făcuse...că, fără nevastă, nu se cuvenea... - ...nici măcar "căscioara"-i cea prăvălată, din care ieșea dimineața și-n care se-ntorcea seara, târziu... - ...nu fusese ridicată de mâinile lui : i-o lăsaseră moștenire părinții (...ca SINGURĂ moștenire...) - ...căci ei muriseră de mult și nu-l avuseseră decât pe el, ca urmaș..."plod fără de noroc"...

...A îmbătrânit sârmanul LEHAMITE ION...tot sărac, tot atâta de umilit și de amărat...

...Și, într-o seară târzie, după ce se întorsese de la muncă și se așezase, mort de ostenit, pe paiele ce-i țineau loc de pat...ÎȘI PRIVI, DREPT ÎN OCHI, SĂRĂCIA LUCIE, DIN JURU-I... - ...sărăcie care-i sfida truda, cinstită și dărmătoare, de peste zi... - ...truda care, încă, i se zbătea, cumplit, în mușchii brațelor, șalelor, picioarelor... - ...și-n întunericul umilinței, din mintea lui...

Apoi, îl apucară, deodată, o cumplită mânie învolburată și o deznădejde, neagră și adâncă...ucigătoare, fără de leac...

II - ANTITEZĂ

...Era în zori de ziuă. Bătrânul LEHAMITE ION suia MUNTELE. Știa, cu amărăciune și furie, unde era cea mai mare prăpastie, de prin partea locului.

Ajuns la buza prăpastiei știute, fără să se gândească la nimic, ca hipnotizat de durerea, fără margini, a sufletului său... - ...se zvârli, fulgerător, în hăul cel negru și fără fund...

...Nu se auzi niciun trosnet, de trup căzut (și ajuns, unde, în dezmărginirea hăului...), ori de ciolane sfărâmate, între stânci nevăzute...pe fundul prăpastiei...la capăt de drum întunecat, de sinucigaș...

...Dacă un oarecare, ce s-ar fi rătăcit, în acea dimineață, pe acești coclauri... - ...ar fi zăbovit, cumva... - ...așteptând, nepăsător (...dar apăsător și de oarece boare de curiozitate...), vreo urmare a saltului, în bezne, a pipernicitului bătrân... - ...ar fi auzit, după vreun sfert de ceas, cum se rostogolea, smuls, dintre negurile putrezite ale hăului prăpastiei, spre luminile văzduhului proaspăt... - ...un vâjâit cumplit, asurzitor... - ...de oțel lovit, vajnic, cu zeci de ciocane : cu aripile larg desfăcute și bătând, incredibil de puternic, din ele (...mai să zici că se ridica, din străfundurile Mumei GEEA, un TITAN ÎNTÂRZIAT !) - ...se înălța, din întunericul cel fără întoarcere, un VULTUR NEGRU...bătrân, dar de o mărime înspăimântătoare... - ...și cu o vânjoșenie a ZBORULUI, a cărei pricină nu se putea desluși, ori măcar ghici, decât din ochii săi arzători... - ...OCHII SĂI, STRĂNGÂND ÎN EI TOATE FOCURILE IADULUI! - ...ochii săi, care toropeau și topeau, spre nevăzut - TOTUL ! - ...jur-prejur : piatră, iarbă, flori, copaci...

...Penele negre, ale imenselor aripi, păreau a fi NIȘTE SOLZI URIAȘI, DE METAL : la fiecare cumplită zvâcnire, spre ZBOR, a VULTURULUI CERNIT, aceste tulburi pene se izbeau, amarnic, între ele, stârnind acea îngrozitoare și asurzitoare zvoană de "OȚELĂRIE"...

...VULTURUL cel bătrân se azvârli în ADÂNCUL OPUS BEZNEI PRĂPASTIEI : se zvârli, arzând de flacăra unor mâini de nestins - în ADÂNCUL CERULUI!

...Și, după câteva clipe, nu se mai zărea, din câtămai PAJURA DIN POVESTE ! - ...pe sineala VĂZDUHURILOR...decât ca un punct minuscul...

...Apoi... - ...NIMIC.

III - SINTEZĂ

...Din când în când, în CETATEA DE SUB MUNTE, intra și se arăta, greu târându-se, un bătrân, cu plete colilii... - ...care bătrân, neținând seama de zvoana oamenilor și a străzilor, se îndrepta, agale, spre o mahala, unde, izolată precum casele ciurmaților... - ...abia se mai ținea să nu intre în pământ, o biată "căscioară", răsfirată într-o mică turmă de ruine...

...Bătrânul ofta...apoi, ridica pumnul strâns, spre cerul lui DUMNEZEU - A BLESTEM CUMPLIT...după aceea, iarăși, părea a se împăca, alene...cu sine însuși...într-o LEHAMITE DESĂVÂRȘITĂ...

...Și iarăși, din bătrânul pipiriu, un VULTUR, ENORM ȘI ÎNDÂRJIT, țâșnea, cu zgomot asurzitor, către CLOPOTNIȚA VĂZDUHULUI, să bată ALARMA, asupra NEDREPTULUI CUMPLIT, din lumea asta, de

(continuare în pag. 51)

Eugen ONISCU

Marele Binefăcător

III

Viața noastră nu ar fi posibilă fără continua purtare de grijă a lui Dumnezeu pentru noi. Primim, împreună cu darul vieții, atât de multe alte daruri și binecuvântări din mâna cea bună a lui Dumnezeu, după cum spunea Neemia. Dar oare câți dintre noi ridicăm măcar uneori ochii spre cer pentru a-l mulțumi, în mod tainic, în inimile noastre, Marelui Binefăcător, care ne înconjoară cu îndurarea Sa și ne oferă darurile și binecuvântările Sale?

În *Evanghelia după Luca* (17:11–19) stă scris:

„Iisus mergea spre Ierusalim și a trecut printre Samaria și Galileea. Pe când intra într-un sat, L-au întâmpinat zece leproși. Ei au stat departe, și-au ridicat glasul și au zis: «Iisuse, Învățătorule, ai milă de noi!» Când i-a văzut Iisus, le-a zis: «Duceți-vă și arătați-vă preoților!» Și, pe când se duceau, au fost curățiți. Unul din ei, când s-a văzut vindecat, s-a întors, slăvind pe Dumnezeu cu glas tare. S-a aruncat cu fața la pământ la picioarele lui Iisus și l-a mulțumit. Era samaritean. Iisus a luat cuvântul și a spus:

«Oare n-au fost curățiți toți cei zece? Dar ceilalți nouă unde sunt? Nu s-a găsit decât străinul acesta să se întoarcă și să dea slavă lui Dumnezeu?» Apoi i-a zis: «Scoală-te și pleacă; credința ta te-a mântuit.»

Acest pasaj biblic ne relatează o întâmplare plină de dramatism și suferință umană. Ni se înfățișează istoria a zece oameni bolnavi, care aveau o uriașă nevoie de ajutor. În vremurile acelea, lepra era considerată o pedeapsă divină ce căzuse peste cei care păcătuiseră mult. Leproșii locuiau în locuri izolate de restul societății, în condiții foarte mizere.

În acel cadru de boală, suferință și mizerie, pătrunde până la ei vestea despre Marele Vindecător, care ajută pe oricine era lovit de suferință. Nu conta clasa socială, nici păcatele comise; ba mai mult, chiar dacă făceau parte dintre păgâni, primeai ajutor. Există o singură condiție: să crezi că El putea face acel lucru pentru tine. Se spunea despre El că Se făcea pe Sine una cu Dumnezeu și putea chiar să ierte păcatele oamenilor.

Cei ce primiseră iertarea oferită de Învățătorul din Galileea simțiseră cum poverile de pe sufletul lor dispăreau, iar în inimile lor, rănite de altădată, se instaura credința, speranța și dragostea.

Un timp, leproșii au discutat între ei, fiecare opinând despre Iisus. Marea întrebare ce-i frământa era: „Oare ne va ajuta și pe noi? Este atât de mare îndurarea Sa încât să se coboare până la noi, cei de pe ultima treaptă a societății? Dar dacă ne va respinge, așa cum făceau ceilalți rabini, privindu-ne cu dispreț și considerându-ne loviți de judecata divină?”

Hotărând să-și asume riscul, ei călătoresc cu greutate, fiindcă oamenii îi ocărau și îi alungau de teamă să nu se contamineze. Într-un târziu ajung în fața Profetului din Galileea. Ca mai toți contemporanii lui Iisus, rămân uimiți de simplitatea și umilința Sa, dar, în același timp, în trăsăturile Sale se distingeau măreția unui împărat.

Când se întâlnește cu cei zece, Iisus se îndreaptă spre Golgota, pentru a fi crucificat. Era ultima Sa călătorie spre Ierusalim. În timpul acestei călătorii, avea să mai viziteze câteva localități din preajma Ierusalimului, pentru a răspunde personal la nevoile disperate ale unor oameni.

Marea întrebare care i-a frământat pe contemporanii lui Iisus - și care a rămas de atunci până astăzi - este aceasta: **Cine a fost acest Om?** Pentru iudeii din vremea Sa, era greu de crezut că acel bărbat tânăr, plin de putere, cu fața ce reflecta dragostea agape și cu o înțelepciune ieșită din comun, putea fi Fiul lui Dumnezeu.

Un Învățător ar fi fost mai ușor de acceptat, și un Profet, dacă și-ar fi schimbat mesajul și ar fi predicat ideile populare pe care rabinii le rosteau în fiecare Sabat la sinagogă. Atunci ar fi fost mai ușor de primit persoana și lucrarea Sa - mai ales dacă s-ar fi detașat de proscrisi și i-ar fi privit cu dispreț, lăsându-i pe păgâni în afara îndurării divine.

Dacă El ar fi îndeplinit măcar aceste criterii ale lor, cu siguranță s-ar fi grupat în jurul Lui. Dar, prin mesajele și declarațiile Sale despre Sine Însuși, îi scandaliza. Nu puteau suporta asemenea afirmații. Cum îndrăznea El să le dărâme ideile lor atât de îndrăgite?

Dar noi, cei de astăzi, care trăim în timpuri moderne, în plin progres tehnologic și științific - cum îl percepem pe Cel ce a spus despre Sine:

„Eu sunt Lumina lumii; cine Mă urmează pe Mine, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții.” (Ioan 8:12)

Eu constat că, deși trăim în secolul XXI, dacă ar fi să definesc într-un fel lumea noastră, i-aș spune „**lumea suferinzilor**”. Mai mult, observ că avem o nevoie mai mare de lucrarea harului în inimile și viețile noastre decât contemporanii lui Iisus.

De multe ori îmi dau seama că, dacă Dumnezeu nu mi-ar atinge în mod delicat inima cu harul Său, îndrumându-mă să urc pe culmi mai înalte ale dezvoltării spirituale, m-aș prăbuși în abisurile răutății umane.

Revenind la cei zece bărbați ajunși în fața lui Iisus, care, într-un mod disperat, își exprimă cererea, *Evanghelia după Luca* ne spune că au fost vindecați în timp ce mergeau să se arate preoților, împlinind tot ce era prescris în Legea mozaică atunci când un leproș se vindeca.

Vindecarea lor a venit în urma unui act al credinței. Toți au crezut, privindu-L pe Iisus ca pe un om ce îi trata cu bunătate divină. Pe drum, după ce au fost vindecați, doar unul dintre ei s-a întors -- era samaritean. Ceilalți nouă, fiind iudei și fii ai lui Avraam, considerau că îndurarea lui Dumnezeu li se cuvine.

Cel de-al zecelea bărbat, samariteanul, exclus de iudei de la privilegiile îndurării divine, văzându-se curățit de lepra sa, începe să înțeleagă câte ceva din

(continuare în pag. 50)

imensitatea harului și hotărăște să se întoarcă pentru a-l mulțumi lui Iisus pentru darul sănătății.

În acest pasaj biblic ni se spune că el s-a aruncat cu fața la pământ în fața lui Iisus, exprimându-și astfel recunoștința. Și atunci acest om primește încă un dar — pe care ceilalți nouă nu l-au primit, pentru că nu s-au întors: **darul mântuirii**.

Ei își recăpătaseră sănătatea, viața le stătea înaintea, aveau planuri de viitor în care Marele Vindecător nu mai intra. Doar dacă o altă nenorocire s-ar fi abătut asupra lor, ar fi știut unde să-L caute, pe drumurile prăfuite ce duceau spre Ierusalim.

Dar până atunci, de ce să-și piardă vremea cu contemplarea lui Mesia? Mai importante erau darurile și binecuvântările Sale. Din acest punct de vedere, Iisus li se părea interesant - prin generozitatea cu care venea în întâmpinarea nevoilor umane.

Iar acel samaritan, acolo, în fața lui Iisus, primește, datorită credinței și recunoștinței sale, și **darul mântuirii**.

Oare astăzi lucrurile sunt diferite? De câte ori nu alergăm doar după binecuvântările divine care ne fac viața mai plăcută și Îi întoarcem spatele lui Iisus?

Vestea bună a Evangheliei este că Acela care este Dumnezeu în mod deplin și Om în mod deplin are aceeași bunătate și astăzi pentru noi, oamenii. Ba chiar mai mult: oferă cu generozitate darul mântuirii tuturor celor care Îl doresc: „Căci este un singur Dumnezeu și este un singur mijlocitor între Dumnezeu și oameni: Omul Iisus Hristos, care S-a dat pe Sine Însuși ca preț de răscumpărare pentru toți...”

„Fiindcă plata păcatului este moartea, dar darul fără plată al lui Dumnezeu este viața veșnică în Iisus Hristos, Domnul nostru.” (1 Timotei 2:5-6; Romani 6:23)

Răstignit prin slăbiciune

Una dintre caracteristicile ființei lui Dumnezeu care mă uimește este vulnerabilitatea Sa. De aici se desprinde o mare întrebare:

Cum împăcăm în mintea noastră ideea unui Dumnezeu atotputernic cu vulnerabilitatea Sa divină?

Pentru a mă face mai bine înțeles înaintea cititorilor, voi reda o afirmație pe care am auzit-o într-o biserică unde erau oameni din America de Sud. Fiind cu toții așezați într-un cerc și discutând pe diferite teme biblice, la un moment dat un tânăr a spus:

„Dumnezeu ne iubește foarte mult; aici este punctul Său vulnerabil: El nu poate trece nepăsător pe lângă creaturile Sale.”

De asemenea, prin intermediul unui verset biblic, apostolul Pavel ne deschide o adevărată panoramă asupra acestui subiect, ce merită explorat cu admirație și respect:

„În adevăr, El a fost răstignit prin slăbiciune; dar trăiește prin puterea lui Dumnezeu. Tot astfel și noi suntem slabi în El, dar, prin puterea lui Dumnezeu, vom fi plini de viață cu El față de voi.” (2 Corinteni 13:4)

De la bun început doresc să explic un lucru: atunci când apostolul Pavel se referă la slăbiciunea lui Iisus, are în vedere faptul că El S-a întrupat, luând asupra Sa natura

umană afectată de păcat.

La întrebarea: **De ce S-a întrupat Iisus?**

Pot răspunde așa cum spunea acel tânăr: pentru că ne iubește foarte mult și nu a putut trece indiferent pe lângă suferința neamului omenesc. Deși ar fi putut distruge viața de pe planeta Pământ și recrea totul din nou, vulnerabilitatea Sa divină L-a împiedicat să facă acest lucru.

Anumiți teologi scot în relief și alte motive ale întrupării lui Iisus, destul de interesante și susținute biblic, însă în cadrul acestui articol mă voi concentra mai ales asupra celui amintit.

Citind Evangheliile, descoperim cum acel copilăș din Betleem, așezat într-o iesle, pare la prima vedere atât de slab și neajutorat. Și totuși, în El era adunată toată speranța neamului omenesc pentru un viitor glorios.

Aceasta este **marea taină a evlaviei**: El era pe deplin Dumnezeu și, în același timp, un copil. Scripturile Îl numesc **Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului**, pentru că a avut două naturi distincte, cu care, de altfel, S-a și înălțat la cer.

A crescut ca un copil, iar la doisprezece ani, participând la serviciul de la templu, înțelege rolul mielului paschal în ritualurile de acolo și se identifică cu jertfa nevinovată, înțelegând că, la vremea cuvenită, El va fi adevărata jertfă pentru salvarea neamului omenesc din întuneric și ruină.

Apoi urmează adolescența Sa nepătată și tinerețea, pe care în cea mai mare parte o petrece în atelierul din Nazaret, lucrând la tâmplărie: cărând scânduri, prelucrând lemnul cu unelte vremii, într-o muncă grea și istovitoare - obosind, transpirând, simțind durere în trupul Său, având nevoie de hrană și odihnă ca orice om.

Participa la serviciile divine din sinagogă în Sabat. Cred însă că cea mai mare bucurie a Lui era comuniunea tainică cu Tatăl Său.

Cred că Iisus din Nazaret, ca om, era minunat, iar influența pe care o emana persoana Sa era înviorătoare și înălțătoare. Am impresia că noi încă nu L-am înțeles pe deplin nici măcar ca **Fiu al Omului**, ci doar în parte.

Unii teologi au scris mult despre acest subiect, afirmând că El a avut o natură cu totul specială, diferită de a noastră. Însă eu cred că Evangheliile ni-L descriu ca pe un om foarte asemănător nouă, fără să uităm afirmația marelui apostol din Epistola către Romani:

„...Dumnezeu a osândit păcatul în firea pământească, trimitând, din pricina păcatului, pe însuși Fiul Său într-o fire asemănătoare cu a păcatului.” (Romani 8:3)

Există un contrast evident între slăbiciunea lui Iisus și cea a noastră. Deși până la un punct putem spune că avem aceeași natură umană afectată de păcat, există totuși o diferență reală din punct de vedere spiritual.

Iisus S-a dezvoltat mereu, ca Fiu al Omului, **de la neprihănire spre neprihănire**, pe când noi, atunci când acceptăm harul în viețile noastre, începem un proces de convertire și ne dezvoltăm **de la răutate spre neprihănire**.

(continuare în pag. 51)

Profetul Ieremia spune despre inima omdului: „**Inima este nespus de înșelătoare și de deznădăjduit de rea; cine poate s-o cunoască? Eu, Domnul, cercetez inima și încerc rărunchii, ca să răsplătesc fiecăruia după purtarea lui, după rodul faptelor lui.**” (Ieremia 17:9-10)

La vârsta de treizeci de ani, Iisus simte chemarea divină de a lăsa totul și de a merge la Iordan, unde predica Ioan Botezătorul. Când Ioan îl vede, exclamă sub inspirație: „**lată Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii.**”

Care sunt caracteristicile principale ale unui miel? Cred că **slăbiciunea și nevinovăția**. De aici vine asocierea lui Iisus cu acest animal de jertfă.

Prin simbolul mielului adus ca jertfă la templu ne este ilustrată iubirea și vulnerabilitatea divină. Contemplând acest adevăr, ajung să înțeleg că întreg universul este condus de **principiul mielului înjunghiat**, adică al iubirii care se sacrifică.

La Golgota descoperim cel mai clar această vulnerabilitate divină. Creatorul Se oferă de bunăvoie pentru a fi răstignit de creaturile Sale, pe care le-ar fi putut distruge într-o clipă. Dar El alege să moară ca Fiul al Omului pentru a salva o lume răzvrătită.

La Golgota s-au întâlnit **suprema iubire și suprema ură**. Este o manifestare fără egal a iubirii lui Dumnezeu pentru omul păcătos și, în același timp, o revelație a marii lupte dintre Hristos și Satana.

Jertfindu-Se pentru neamul omenesc, Hristos a biruit moartea pentru noi, ca să avem parte de înviere și de un viitor glorios.

După moartea Sa, unii dintre ucenici au așezat trupul Lui în mormânt. Apostolul spune că **El a fost răstignit prin slăbiciune**, iar dacă încercăm să privim cu ochii minții acel trup, după tot ce ne spun Evangheliile că a suferit în ultimele ore ale vieții Sale, înțelegem că era zdrobot și sfârtecat.

Dar urmează momentul sublim al **învierii**. Trupul Său este readus la viață prin puterea lui Dumnezeu, iar Fiul lui Dumnezeu iese din mormânt strălucind de slavă.

Pe baza acestei învieri primim asigurarea că **în fața noastră se află un viitor glorios**.

(urmare din pag. 26)

plare de umanoizi. Obiectul pe care îl ții în mână Emylson este sursa viziunilor tale. Toți cei din încăperea te vor ajuta în misiunea ta. Trebuie să creai o nouă rasă mai bună și mai umană din care să dispară ura, violența și războiul. Veți promova numai dragostea, bunătatea și compasiunea. Readuceți speranța! Toate informațiile de care aveți nevoie se află în sferoidul din cutia aurită. Tu Ecktaneres – Emylson și voi ceilalți șapte din încăperea veți fi primii din rasa Kardiles care vor stăpâni lumea în următorul milion de ani. Mă voi întoarce este 1 milion de ani.

(urmare din pag. 48)

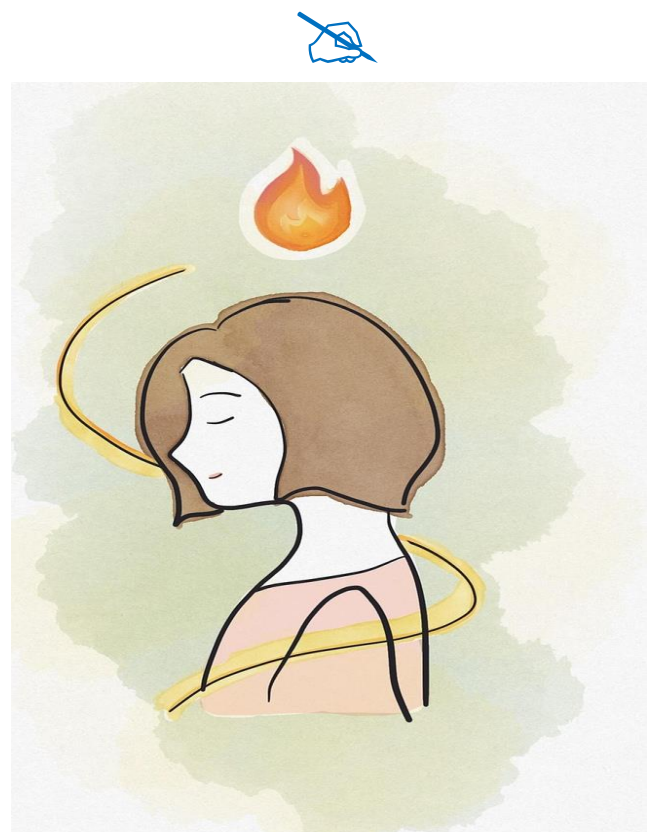
mult prăpădită de sine... - ...dar trufașă, egoistă și proastă... - ...asasină de orice DOR, de orice încercare de VISARE FRUMOASĂ...de orice RĂVNĂ APRINS-ÎNCORDATĂ...de orice AVÂNT-DE-FOC-ȘI-LUMINĂ...

...Și, iarăși, VULTURUL CERNIT, care țâșnise, cu mare vuiet de fiare, spre ADÂNCUL CEL OPUS PRĂPĂȘTIILOR PĂMÂNTULUI... - ...în câteva clipe, cu ZBORUL său ÎNVERȘUNAT (de VULTUR NEÎMPĂCAT și RĂZVRĂTIT...), devenea un punct minuscul...care, apoi, dispărea, și el, în NEANTUL CERULUI...

...VULTURUL nu pleca să se împace cu DUMNEZEU ! - ...ci pleca spre a stârni VRAJBA și BLESTEME NOI... - ...acolo, sus, în CERURILE care, până să se ridice EL-VULTURUL-CEL-FĂRĂ-PIC-DE-LEHAMITE ! (...ridicat nu oricum, ci ridicat CU TURBARE și cu MARE LARMĂ, dintr-o biată și pîrpirie umbră de om, tăcut și, APARENT, INFINIT RĂBDĂTOR ! - ...un oarecare... - ...unul...unul zis ION LEHAMITE...!) - ...moțâiseră tihnite...sigure pe atotputerea și nestingherirea lor...cică "VEȘNICE"...hmmm...

..."VEȘNICE"... - ...S-O CREADĂ ELE ! - ...până la proba contrarie...probă care, nu târzie vreme - VA ȘI VENI ! (...dacă nu cumva s-o fi și iscat și ivit, cu NECRUȚARE și DEFINITIVĂ LĂMURIRE !)...

...Numai pentru VULTURUL REBEL ȘI FĂRĂ PIC DE LEHAMITE putem pune mâna-n foc că va rămâne VEȘNICĂ PROVOCARE... - ...pentru DUMNEZEU și pentru SOARTA NEDREAPTĂ... - ...SOARTĂ din lumea asta și DIN TOATE LUMILE, POSIBIL DE ÎNCROPIT (...de către cine știe ce "DEMIURG", slab la minte și mahmur...), cu MARE STÂNGĂCIE și cu OARBĂ NEPĂSARE...!

BOIEMA

apler

boema.edituraboema.ro